

ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAVALUONNOKSEN

LAUSUNNOT JA VASTINEET

ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAABAEHDOTUS

RAPORTIN LISÄLEHTI

Kaupunginhallitus hyväksyi Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen nähtäville 18.5.2020 (MRA 19 §) muutoksin. Muutokset on päivitetty vain kaavakarttaan, kaavakartan liitekarttoihin sekä kaavaselostukseen:

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan kaavakartta, piirustusnumero 7100

Asuminen 2050, piirustusnumero 7244

Liikenne 2050, piirustusnumero 7101

Luontoarvojen verkosto 2050, piirustusnumero 7102

Virkistysverkosto 2050, piirustusnumero 7103

Kulttuuriympäristöt 2050, piirustusnumero 7104

Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys 2050, piirustusnumero 7105

Kestävä vesien hallinta 2050, piirustusnumero 7106

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotus, selostus

Muuhun ehdotusvaiheen käsittelyssä olleeseen aineistoon ei ole tehty tarkistuksia.

Sisällysluettelo

1.	KAINUUN ELY	3
2.	UUDENMAAN ELY	5
3.	UUDENMAAN LIITTO	14
4.	LIIKENNEVIRASTO	20
5.	HSY	24
6.	HSL	28
7.	FORTUM POWER AND HEAT OY	33
8.	HELSINGIN KAUPUNKI	34
9.	KAUNIAISTEN KAUPUNKI	36
10.	KIRKKONUMMEN KUNTA	38
11.	VANTAAN KAUPUNKI	44
12.	LOHJA	46
13.	PELASTUSLAITOS	48
14.	ESPOON KAUPUNGINMUSEO	53
15.	SIVISTYSTOIMI	56
16.	YMPÄRISTÖKESKUS	59
17.	METSÄHALLITUS	69
18.	FINAVIA	73
19.	PUOLUSTUSVOIMAT LOGISTIIKKARYKMENTTI	76
20.	CARUNA	77
21.	KAUPUNKITEKNIIKAN KESKUS	78
22.	METSÄKESKUS	

1. KAINUUN ELY

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, Espoo

Espoon kaupunginhallitus on 12.3.2018 päättänyt Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksen nähtäville maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n perusteella. Kaava on julkisesti nähtävillä 3.4.- 3.5.2018. Kaavaan pyydettiin lausuntoa 31.5. 2018 mennessä.

Kainuun EL Y-keskus patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisena toimivaltaisena patoturvallisuusviranomaisena lausuu kaavasta patoturvallisuuden kannalta.

Padot luokitellaan patoturvallisuuslain (11 §) mukaan kolmeen luokkaan sen mukaan, mitä vahinkokohteita padon vahingonvaara-alueella on. Luokittelu koskee patoja, jotka saattavat aiheuttaa vähäistä tai sitä suurempaa vaaraa omaisuudelle, ympäristölle tai ihmishengelle tai terveydelle. Luokittelua ei tarvitse tehdä, jos padasta ei aiheudu vahingonvaaraa.

"Patoturvallisuuslaki 11 § Padon luokittelu

Pato sijoitetaan vahingonvaaran perusteella johonkin seuraavista luokista:

1) 1-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa aiheuttaa vaaran ihmishengelle ja terveydelle taikka huomattavan vaaran ympäristölle tai omaisuudelle;

2) 2-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle taikka vähäistä suurempaa vaaraa ympäristölle tai omaisuudelle;

3) 3-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa saattaa aiheuttaa vain vähäistä vaaraa.

Luokittelua ei tarvitse tehdä, jos patoturvallisuusviranomainen katsoo, että padasta ei aiheudu vaaraa ... "

Mikäli luokittelemattoman padon vahingonvaara-alueelle sijoitetaan vahingonvaarakohteita, on padon luokittelutarve arvioitava uudelleen. Mikäli patoturvallisuuslain mukaan luokitellun padon vahingonvaara- alueelle sijoitetaan uusia vahingonvaarakohteita, on padon luokittelu tarkistettava. Alueen rakentaminen on toteutettava siten, että olemassa olevien patojen rakenteita ja turvallisuutta ei vaaranneta.

Kaavassa ei ole selkeästi nähtävissä tekijöitä, jotka vaikuttaisivat alueen patojen patoturvallisuuteen. Kaavavalmistelujen edetessä on hyvä ottaa huomioon alueella sijaitsevat padot. Patoturvallisuuslain mukaan luokiteltuja patoja alueella on kaksi: Dämmanin pato, joka on luokiteltu 2- luokan padoksi sekä Mustalammen pato, joka on luokiteltu 3-luokan padoksi. Tämän lisäksi tietojemme mukaan alueella on 9 patoa, joita ei ole luokiteltu patoturvallisuuslain mukaan. (kartta liitteenä)

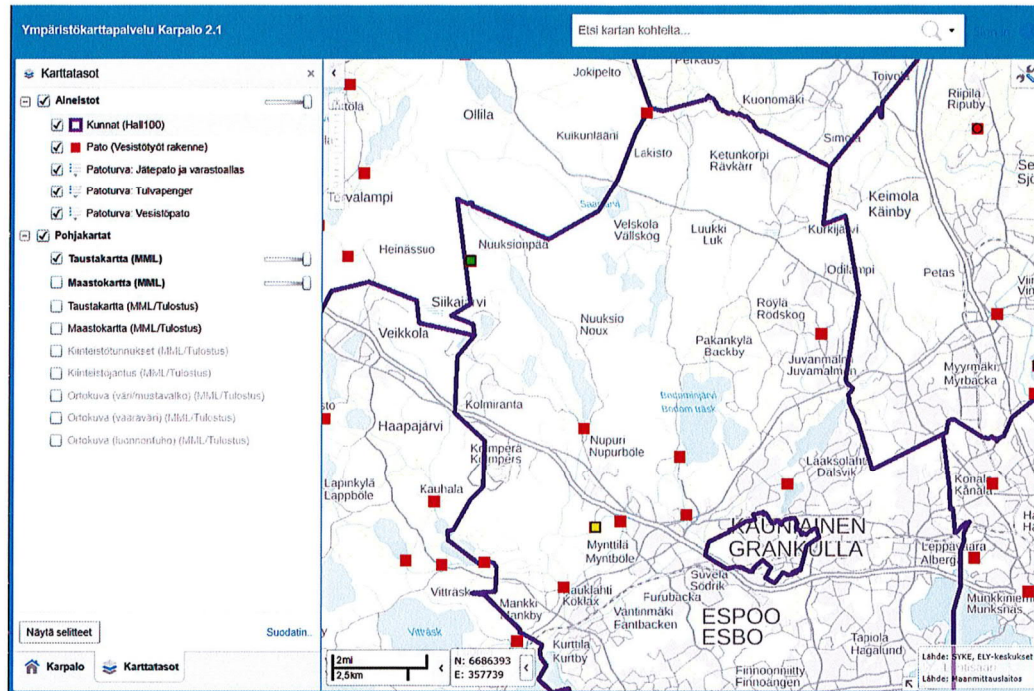
Johtaja Kari Pehkonen

Vesitalousasiantuntija Eija Isomäki

LIITTEET Kartta: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksen vaikutusalueella sijaitsevat padot.

Liite 1: Kartta: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava-alueen vaikutusalueella sijaitsevat padot

Liite 1: Kartta: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava-alueen vaikutusalueella sijaitsevat padot

Vastine Kainuun Ely:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Lisätään selostukseen ympäristöterveys-kohtaan maininta patoturvallisuuden huomioon ottamisesta jatkosuunnittelussa.

2. UUDENMAAN ELY

Lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta

Luonnos Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaksi on strateginen kaava, jolla osoitetaan maankäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050.

Yleiskaavan mitoituksen lähtökohtana on Espoon kaupungin omat väestönkehitysarviot sekä seudullisessa suunnittelussa käytetyt arviot. Yleiskaavan mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä. Länsivyyhykkeelle sijoittuisi 30 000 uutta asukasta (Hista 15000 ja Mynttilä 10 000), Itä vyyhykkeelle 20 000 uutta asukasta (Viiskorpi 8000 ja Kalajärvi 5000) Espoon keskukseen sijoittuessa 10 000 uutta asukasta.

Kaavaluonnoksessa osoitetaan muun muassa keskustatoimintojen, elinkeinoelämän ja asumisen alueet. Keskusta-alueina Espoon keskuksen lisäksi on osoitettu Länsiradan kehityskäytävälle Hista ja Mynttilä sekä itäiselle joukkoliikennevyyhykkeelle Viiskorpi ja Kalajärvi. Kaupunkimaisten rakentamisalueiden lisäksi osa asuntoalueista voi toteutua pientalovaltaisina.

Tehokkaampia maankäytön alueita palvelee junilla, pikaraitiotievaunuilla tai runkobusseilla. Jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä on tavoitteena parantaa eri palvelujen saavutettavuuden näkökulmasta.

Kaavakartan virkistysalueet sisältävät erityyppisiä aluekokonaisuuksia lähiviheralueista metsätalouskäytössä säilyviin metsäalueisiin.

Espoonjokilaakson vyyhyke on tunnistettu alueeksi, jolla on monipuolisia arvoja. Sitä kehitetään koko kaupunkiseutua palvelevana virkistysaluekokonaisuutena. Myös Natura 2000 -alueet ja luonnonsuojelualueet sisältyvät virkistysalueille. Virkistysverkostoa täydentävät osaltaan myös maa- ja metsätalousalueiden metsät, avoimet maisematilat, kulttuuriympäristöt ja tiivistä rakennettujen alueiden julkiset ulkotilat.

Kaava-alueen ekologinen verkosto on osoitettu kaavakartalla virkistysalueina ja maa- ja metsätalousalueina sekä järvet, lammet ja suurimmat joet vesialueina. Sitä täydentävät viheryhteystarvemerkillä osoitetut ekologiset ja virkistysyhteydet muuhun maankäyttötarkoitukseen osoitetuilla alueilla. Myös vesialueet ja rakentamattomat rannat sekä avoimen maisematilan alueet voivat toimia osana ekologista verkostoa.

Yleiskaavan alueelle ei osoiteta uusia lomarakentamisalueita. Voimassa olevien kaavojen lomarakentamisalueet on esitetty huomioden yleiskaavan strateginen luonne.

Yleiskaava-alueen ajoneuvoliikenteen verkon täydentämistarve liittyy uusien asuinalueiden maankäytön kytkemiseen nykyiseen liikenneverkkoon. Uusia maantie- tai pääkatuyhteyksiä ei tarvita, mutta olemassa olevaa liikenneverkkoa tulee kuitenkin kehittää.

Tehokkaampia maankäytön alueita palvelee tavoitetilanteessa junilla, pikaraitioiteilla ja runkobusseilla. Yleiskaavassa on esitetty tärkeimmät henkilöautojen ja polkupyörien liityntäpysäköintialueet. Juna-asemille ja joukkoliikenteen pysäkeille tullaan jatkosuunnittelussa turvaamaan hyvät ja esteettömät jalankulku- ja pyöräily-yhteydet.

Yleiskaavan mahdollistama väestönlisäys edellyttää uusien palvelutoimipisteiden sijoittumista alueelle. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan strategisuudesta johtuen julkiset palvelut sisältyvät muihin maankäyttöaluevarauksiin. Strateginen yleiskaava mahdollistaa julkisten palveluiden suunnittelun paremmin muuttuvia palvelutarpeita ja palveluiden tuottamistapoja vastaavasti, mikä edellyttää tarkemman tason palveluverkkosuunnittelua, jolla varmistetaan julkisten palveluiden kokonaistaloudelliset ratkaisut ja hyvä saavutettavuus.

Keskustatoimintojen alueet ja paikalliskeskukset muodostavat kaava- alueen kaupallisten palveluiden keskuskeskukset. Kaupalliset palvelut keskittyvät erityisesti Espoon keskukseen, mutta väestömäärän kasvu mahdollistaa Histan, Mynttilän ja Viiskorven kaupallisten palveluiden toteutumisen sekä Kalajärven kehittämisen.

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto:

Yleistä

Yleiskaavaa varten on tehty paljon hyvää selvitystyötä, jonka pohjalta on hyvä jatkaa kaavan ajatuksen kirkastamista. Koska kyseessä on strateginen yleiskaava, siinä tulee tehdä strategisia maankäytön ratkaisuja.

Huolimatta strategisesta tarkoituksestaan yleiskaavaluonnos vaikuttaa osittain hyvinkin yksityiskohtaiselta ja voimassa olevien vanhentuneiden yleiskaavojen ratkaisuja toistavalta varsinkin laajojen pientaloalueiden osalta. Kaavaratkaisuja olisikin hyvä kehittää strategisempaan suuntaan toteuttamaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja sitä kautta etsimään ratkaisuja ilmastoon muutoksen hillintään mm.

yhdyshätkärakenteella, jolla vaikutetaan liikennemäärien ja CO₂ päästöjen vähentämiseen ja sitä kautta mm. Espoon ilmastohjelman toteuttamiseen. Tämän toteuttamiseksi yleiskaavalla on ratkaistava mitä, minne ja milloin.

Yhdyskuntarakenne

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018 ja ne koskevat laadittavana olevaa kaavaa.

Kaavaselostukseen on syytä tarkentaa kohta 6.1.1 ajantasaiseksi.

Tavoitteet on ryhmitelty viiteen asiakokonaisuuteen: Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja energiahuolto.

Kaikki tavoitteet koskevat Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaavaa.

Erityisesti on tällä kaavalla vastattava tavoitteeseen luoda vähähiilinen ja resurssitehokas yhdyskuntakehitys. Espoo on osa Helsingin seutua., Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä. Palveluiden, työpaikkojen ja vapaa-ajanalueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta on kaavalla edistettävä.

Joukkoliikennepalveluiden hyödyntämistä ja kevyen liikenteen edellytyksiä tulee kehittää. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet on sijoitettava siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Kaavalla tulee turvata kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenneyhteyksien kehittämismahdollisuudet.

Maakuntakaava

Maakuntakaavan ohjausvaikutus ei ole riittävästi välittynyt yleiskaavaratkaisuun seuraavien seikkojen osalta:

- Yleiskaavan keskustatoimintojen alueista Histan ja Mynttilän kaavamääräystä on tarkennettava.

Hista on maakuntakaavassa tiivistettävä alue ja laajemmalla alueella raideliikenteeseen tukeutuvaa taajamatoimintojen aluetta. Näin ollen seudullisesti merkittävä Espoon keskus ja Hista eivät voi olla samalla merkinnällä osoitettuja yleiskaavassa.

Yleiskaavan raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun rajausta tulee laajentaa maakuntakaavan mukaiseksi.

Merkinnän kehittämissuositus on tulkinnanvarainen ja omiaan hämärtämään kaavamääräyksen sisällön.

Mynttilä on yleiskaavassa osoitettu paikalliskeskukseksi. Maakuntakaavassa alue on osoitettu raideliikenteeseen tukeutuvaksi asemanseudun kehittämisalueeksi.

Suunnittelumääräyksen mukaan ennen alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua alueen maankäyttö on ratkaistava maakuntakaavoituksessa. Kaavamääräys on muutettava vastaamaan maakuntakaavan määräyksen ajatusta. Tässä kohtaa selvitysaluemerkinä saattaisi olla paikallaan.

Uudenmaan ELY-keskus viittaa myös Liikenneviraston 21.5.2018 antamaan lausuntoon, jossa todetaan Espoo-Salo oikoradan yleissuunnittelun yhteydessä ratkaistavan, voidaanko asemapaikaksi osoittaa sekä Hista että Mynttilä. ELY-keskus tuo esiin, että kysymys on siis pitempimatkaisen raideyhteyden välityskyvystä eikä näin ollen kyse ole pelkästään Espoon ratkaistavissa olevasta asiasta omassa kaavoituksessaan.

- Espoon keskustan keskustatoimintojen alueen laajentaminen Lommilaan saakka on ristiriidassa maakuntakaavan taajamatoimintojen merkinnän ja vähittäiskaupan suuryksikkö kohdemerkinnän kanssa. Lommilan alueella voimassa olevat asemakaavat eivät myöskään tue esitettyä yleiskaavamerkintää.
- Maakunnallisen viheralueiden samoin kuin virkistysyhteyksien/ekologisten yhteyksien jatkuvuus ja toimintaedellytykset suhteessa osoitettuun lisärakentamiseen vaativat tarkennuksia lukuisissa kohdissa.
- Espoon eteläosien yleiskaavasta Näkinmetsän alueelta on yleiskaavaluonnokseen otettu suppea A 2 alue irrallisena mukaan. Myös ympäröivät alueet on oltava kaavassa mukana, jotta maakunnallisen pohjois-eteläsuuntaisen virkistysalueen/ekologisen yhteyden jatkuvuus merenrannalta Nuuksioon voidaan varmistaa otetun riittävästi huomioon. (KHO ratkaisu 29.10.2010). Asemakaavoituksen yhteydessä tehdyissä luontoselvityksissä Hansatien ja Kehä III välinen alue on luonnon ydinaluetta.

Luonto ja viheraluerakenne

Alueella sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä virkistysalue Nuukio.

Kaavassa on hyvin tuotu esiin kaava-alueen merkitys metropolialueen virkistyskäytön kannalta. Viheryhteyksien/ekologisten yhteyksien riittävyyden ja laadun merkitys sekä niiden turvaaminen nousevat esiin kaavassa ratkaistavina asioina. Lisärakentamisen ja virkistysalueiden ja -yhteyksien keskinäinen suhde vaatii vielä pohtimista kaavaehdotusta laadittaessa.

Natura-arvio on syytä tehdä rinnan maankäytön suunnittelun kanssa hyvissä ajoin.

Yleiskaavaratkaisuista

Selostuksessa mainittu rakentamisen vaiheistus tulee käydä esille myös kaavamääräyksistä. Toteuttamisjärjestys on tärkeä, sillä yleiskaava toimii tiekarttana mm. Espoon kaupungin ilmasto-ohjelman saavuttamisessa.

Vaikutusten arvioinnissa oleva kuva 2. kertoo suunnittelun ydinkysymyksen - olemassa olevan rakenteen hajautuneisuuden. Tämä on puettu vaikutusten arvioinnissa seuraavaan ilmaukseen: "Alustavan yleiskaavaluonnoksen mukainen uusi maankäyttö tukeutuu vahvasti jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen."

Ideana on lisätä rakentamista nykyiseen hajautuneeseen rakenteeseen. Jotta suunnitelma johtaa nykyistä parempaan lopputulokseen on joukkoliikenteen ja maankäytön tehostamisen ajoitus kytkettävä kaavamääräyksiin toisiinsa. Tämä on strateginen ratkaisu, joita strategisessa kaavassa tuleekin tehdä. Kysymykseen viitataan myös vaikutusten arvioinnissa sivulla 7 kohdassa 4.1.2.

Länsiradan kehityskäytävä: Selostuksen mukaan kehityskäytävä rakennetaan ajallisesti vaihteittain. Lyhyellä aikavälillä vyöhyke Espoon keskus-Lommila-Nupurinkartano ei ole selostuksen mukaan riippuvainen tulevien juna-asemien toteutuksesta. Vyöhykettä kehitetään bussiyhteyden varassa. ELY-keskuksen on vaikea nähdä, miten tämä vyöhyke olisi osa Länsiradan kehityskäytävää maantieteellisen etäisyyden ja suurten liikenneväylien (Kehä III ja Turunväylä) estevaikutuksen vuoksi. Bussiliikenteen toteuttamisedellytykset ja palvelutaso sekä kustannukset nousevat keskiöön alueen suunnittelussa.

Itäisen joukkoliikenteen vyöhykkeen alueella Kalajärvi on palvelukeskittymä. Maankäyttöratkaisu perustuu maankäytön lisäämiseen Kalajärveltä Leppävaaraan suuntautuvan joukkoliikenneyhteyden varrelle. Pikaraitiotie ei ole selostuksen mukaan edellytys Kalajärven suunnan maankäytön täydentämiselle.

ELY-keskus tuo esiin, että Vantaan suunnan liikenteellinen merkitys alueen kehittämisessä on sivuutettu. Ainoastaan karttaliite 17 liittyy aiheeseen.

Vaikutusten arvio ilmastovaikutusten kannalta

Ilmastovaikutuksia on arvioitu liikenteen, maankäytön ja energian osalta. Liikenteen kasvihuonepäästöjä syntyy arvion mukaan eniten lisääntyvästä henkilöautoliikenteestä. Länsiradan junaliikenne ja raitiotieverkko ovat edellytys liikenteen kasvihuonepäästöjen hillitsemiseen.

Hiilinielun näkökulmasta suurimmat pysyvät kielteiset vaikutukset syntyvät arvion mukaan uusilla alueilla. Näitä ovat esimerkiksi Histan keskus, Heinästäntien eteläpuolinen A 3 alue, Mynttilä, Bodominjärven ja Kehä III välinen alue, Viiskorpi ja Kalajärvi Vihdintien pohjoispuolella.

ELY-keskus toteaa seudullisten vaikutusten arvion olevan varsin yleispiirteinen. Ylikunnallisena vaikutuksena on mainittu liikenteen ruuhkautuminen Vihdintiellä ja Munkkivuoressa.

Epävarmuustekijänä tuodaan esiin, ettei toteuttamisjärjestyksestä ole tietoa.

Vaikutusten arvioinnissa luvussa 4.9.3 todetaan Espoon monikeskuksisen kaupunkirakenteen toimivan käytännössä autoilun varassa. Kun kaavassa on osoitettu uusia alakeskuksia, jatkosuunnittelussa tulee kaikilla tasoilla pohtia eri vaihtoehtoja helpottaa liikkumista Espoo eri alakeskusten välillä.

Joukkoliikenteen kehityshankkeet ovat arvion yhteenvedon mukaan edellytys kaavan tavoittelemalle kehitykselle.

Edelleen yhteenvedossa todetaan kuntatalouden kannalta olevan edullista sijoittaa uudisrakentaminen ensisijaisesti niille alueille, jotka sijaitseva lähellä työpaikkoja ja palveluja sekä ovat jo tehtyjen infrastruktuuri-investointien piirissä.

Tarkasteltaessa kaavaratkaisua edellä mainittujen seikkojen valossa ELY- keskuksen huomiota kiinnittävät laajat pääasiassa pientalovaltaisina kehitettävät A3 alueet.

ELY-keskus tuo esiin, että edellä mainitut kaavan vaikutusten arvion tulokset tulee saada kaavaratkaisuun tavalla, joka poistaa haitalliset vaikutukset tai minimoi ne. Tästä kaavasta on mahdollista tehdä positiivinen esimerkki ilmaston muutoksen hillinnän pilottiyleiskaavasta.

Palvelut

Selostuksen mukaan asuinalueet voidaan jakaa palveluiden osalta neljään eri luokkaan sen mukaan, mikä asema on keskushierarkiassa.

Selostuksessa viitataan kaupunginvaltuuston 13.12.2010 hyväksymään Palveluiden järjestäminen ja palveluverkon tavoitetilä 2020 päätökseen. ELY-keskus toteaa olevan tarpeen päivittää tuon päätöksen pohjana olevaa aineistoa, koska yleiskaavan aikatahtain on v. 2050 ja vuosi 2020 on jo vajaan kahden vuoden päästä.

Kaupalliset palvelut

Liiteaineistossa ei ole kaupallista palveluverkkoselvitystä. Selostuksessa todetaankin kaupallisten palveluiden ratkaisuja tarkennettavan luonnosvaiheen jälkeen.

Elinkeinoelämän kaavamääräyksiin eri aluevarauksiin on syytä lisätä palvelujen osalta sana "paikallisia".

Kaavassa ei ole osoitettu maakuntakaavassa esitettyä Kulloonsillan seudullista tilaa vaativan erikoistavarain vähittäiskauppa -suuryksikkö kohdemerkintää. Ratkaisu vastaa kaupan kehitystrendeihin, joiden mukaan TIVA kaupan uusille alueille ole Helsingin seudulla enää samanlaista kysyntää nykyään kuin ennen.

Liikenne

Joukkoliikennekäytävät ja saavutettavuus

Yleiskaavaratkaisu tukeutuu liikenteellisesti joukkoliikenneyhteyksistä Rantarataan, uuteen Espoon kaupunkirataan, uuteen Länsirataan sekä uuteen Kalajärvi–Leppävaara-runkoyhteyteen. Ajoneuvoliikenteen osalta kaavaratkaisu tukeutuu etenkin Turunväylään (valtatie 1) ja Kehä III: een (kantatie 50).

Länsiradan kehityskäytävä laajentaa yhdyskuntarakennetta länteen. Käytävälle on sijoitettu 30 000 uutta asukasta, joista 15 000 Histan ja 10 000 Mynttilän aseman ympäristöön. Hista ja Mynttilä ovat sekä uusia asemia että uusia keskuksia. Histan ja Mynttilän asemien ympäristöt on osoitettu raideliikenteeseen tukeutuvina asemanseutuina. Niihin liittyy kaavamääräys, jonka mukaan aluetta voidaan lähteä toteuttamaan sen jälkeen, kun raideliikenneyhteydestä ja asemasta on tehty sitova toteuttamispäätös. Uudenmaan ELY-keskus pitää asemanseutujen ajoitusmääräystä välttämättömänä, jotta merkittävien uusien keskusten toteutuminen sidotaan niitä palvelevan liikenneyhteyden toteuttamiseen.

Länsiradan kehityskäytävän toteutumismahdollisuudet ratkeavat Helsingin ja Turun välisen nopean junayhteyden suunnittelun yhteydessä. Espoon keskuksesta kohti länttä suuntautuvan Espoo–Salo-oikoradan yleissuunnitelman laadinta on käynnissä. Oikoradan yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä tarkentuu oikoradan linjaus, ratkaistaan asemien määrä ja sijainti sekä se, minkä verran rataosalle mahtuu lähijunaliikennettä Helsingin ja Turun välisen kaukojunaliikenteen lisäksi. Yleiskaavaa laadittaessa kannattaa varautua myös vaihtoehtoon, jossa molemmat uudet asemat (Hista ja Mynttilä) eivät toteudu tai rataosuudelle ei tule lähijunaliikennettä. Länsiradan kehityskäytävälle osoitettu uusi maankäyttö olisi tällöin varauduttava sijoittamaan muualle Espooseen.

Itäinen joukkoliikennekäytävä tukeutuu Kalajärveltä Leppävaaraan kulkevaan uuteen joukkoliikenteen runkoyhteyteen. Joukkoliikennekäytävälle on sijoitettu 20 000 uutta asukasta, joista 5000 Kalajärvelle ja 8 000 uuteen Viiskorven keskukseen. Joukkoliikenneyhteytenä palvelisi runkobussilinja, joka voisi myöhemmin korvautua pikaraitiotiellä. Yleiskaavakartalla pikaraitiotienä osoitettu yhteys kulkee Kalajärven ja Viiskorven välillä pääasiassa pientalovaltaisten alueiden läpi. Runkoyhteyden toteutumiseksi tulisi käytävässä todennäköisesti olla tehokkaampaa maankäyttöä. Pikaraitiotien matka-ajaksi Kalajärveltä Leppävaaraan on arvioitu noin puoli tuntia ja runkobussin matka-ajaksi noin 45 minuuttia. Matka-aika on pitkä, mikä ei tue runkoyhteyden muodostumista. Yleiskaavan laadinnan edetessä tulee vielä arvioida runkoyhteyden toteuttamisedellytyksiä ja sitä, minkälaista maankäyttöä ja kuinka paljon sen varaan yleiskaavassa osoitetaan.

Yleiskaavaa laadittaessa tulisi myös tarkastella Pohjois-Espoon joukkoliikenteen kehittämistä liittämällä alue bussiliikenteellä Kehäradalle. Tällainen tarkastelu olisi luontevaa toteuttaa seudun kuntien tai ainakin Espoon ja Vantaan kaupunkien välisenä yhteistyönä. Yleiskaavatyössä on muutenkin tärkeää esittää, minkälaiset joukkoliikenneyhteydet kaava-alueelta on Espoon ulkopuolisiin seudun merkittäviin keskuksiin, kuten Helsingin keskusta.

Saavutettavuuden parantaminen kestävin kulkumuodoin on tärkeää. Paikalliskeskusten kaavamääräys sisältää edellistä ajatellen hyvän määräyksen, jonka mukaan alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota toimiviin liikenneyhteyksiin sekä alueen saavutettavuuteen joukkoliikenteellä sekä kävellen ja pyöräillen. Samanlainen määräys tulee sisällyttää myös muiden keskusten / keskustatoimintojen alueiden kaavamääräykseen, sillä saavutettavuus kestävin kulkumuodoin on yhtä lailla tärkeää niissä.

Ajoneuvoliikenteen verkko

Kaavaratkaisussa on myönteistä, ettei se edellytä uusia maantie- tai pääkatuyhteyksiä. Olemassa olevien yhteyksien kehittämistä kuitenkin edellytetään. Yleiskaavan laadinnan yhteydessä tehtyjen liikenne- ennusteiden mukaan kaava-alueen tie- ja pääkatuverkolla ei ilmene merkittäviä toimivuusongelmia, mikäli tieverkon kehittämistoimet toteutuvat oletetulla tavalla. Uudenmaan ELY-keskus toteaa, ettei liikenne-ennusteissa toteutettavaksi oletetulle Kehä II:n jatkeelle ole nähty tarvetta valtakunnallisen tai pitkämatkaisen seudullisen liikenteen näkökulmasta. Yleiskaavatyön jatkuessa liikenneverkon toimivuutta tuleekin tarkastella myös ilman Kehä II:n jatketta.

Kaavakartalla on osoitettu Turunväylälle uusi Histan eritasoliittymä. Kaavaselostuksessa todetaan, että uusi eritasoliittymä tarvitaan Histan alueen rakentuessa. Uuden Histan eritasoliittymän toteutuessa nykyinen Histansolmun liittymä muutettaisiin suuntaisliittymäksi Helsingin suuntaan poistamalla lännensuuntaiset rampit. Turunväylä Kehä III:lta länteen kuuluu TEN-T-ydinverkkoon. Verkolta edellytetään korkeaa palvelutasoa, eli erityisen turvallista ja sujuvaa liikkumista. Histan uuden eritasoliittymän toteutuessakin Turunväylän on täytettävä Euroopan laajuiselle TEN-T-ydinverkolle asetetut palvelutasotavoitteet.

Kehä III:lla Koskelonsolmun eritasoliittymä esitetään täydennettäväksi täydelliseksi eritasoliittymäksi lännensuuntaisiin rampeihin. Kaava- aineistosta ei selviä, mihin suunnitelmaan tai selvitykseen eritasoliittymän täydentäminen perustuu. Tämä tulee selvittää kaava- aineistossa. Niin ikään Kehä III Turunväylältä itään kuuluu TEN-T- ydinverkkoon.

Kaava-aineistossa todetaan, että Vihdintien (seututie 120) ongelmakohtia tulee parantaa ja etenkin joukkoliikenteen kehittämistä ajatellen säilyttää varaus toisille kaistoille. Uudenmaan ELY-keskus esittää, että Vihdintiestä käynnistettäisiin kehittämisselvityksen laadinta Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan ELY-keskuksen yhteistyönä. Myös muut seudun toimijat otettaisiin mukaan työhön. Työllä saataisiin tuotettua ajantasainen suunnitelma Vihdintien kehityskäytävästä. Siinä voitaisiin tarkastella esimerkiksi sitä, miten Vihdintien käytävä olisi mahdollisimman hyvin hyödynnettävissä joukkoliikennekäytävänä.

Meluntorjunta ja ilmanlaadunturvaaminen

Meluntorjunnasta ja ilmanlaadunturvaamisesta on syytä antaa yleismääräys.

Tulvariski ja hulevedet

Tulvariski- ja hulevesikysymys on huomioitu hyvin kaavatasoon nähden.

Pintavesien laatu

Yleiskaavaluonnoksessa on kiitettävästi edistetty vesiensuojelua mm. yleismääräyksillä ja suosituksilla. Vesistöjen erityispiirteet on tunnistettu ja vesistöihin vaikuttavissa toimenpiteissä kuten hulevesien käsittelyn ja hallinnan suunnittelussa nämä erityispiirteet otetaan kaavaluonnoksen selostusosan mukaan huomioon.

Kaavan mukainen tiivis yhdyskuntarakenne ja haitallisten toimintojen keskittäminen rajoittavat voimakkaimpien vesistövaikutusten leviämistä laajalle alueelle. Kaavaluonnoksessa on lisäksi esitetty vesialueille ja merkittävästi niiden ympäristöön laajoja toimenpiderajoitusalueita (MRL 128 §), mikä edistää maanrakentamisen suunnitelmallisuutta ja vesiensuojelun huomioonottamista näissä luvanvaraisissa toimenpiteissä.

Kaavan yleismääräyksiin on kuitenkin perusteltua kirjata pintavesien hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan säilyttämisen tai saavuttamisen huomioonottaminen maankäytön jatkosuunnittelussa. Kaavaluonnoksen yleismääräyksissä on nykyisellään esitetty, että suunnittelussa tulee edistää rantojen yleistä virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta, ja asemakaavoissa rakentamattomat rannat on varattava yleiseen virkistyskäyttöön. Kaavaluonnoksen alueella on lukuisia virkistyskäyttöarvoltaan merkittäviä vesistöjä, joihin kohdistuu lisääntyviä hyödyntämispaineita, ja niiden vedenlaatua tulee pyrkiä parantamaan myös yleiskaavatason määräyksillä.

Kulttuuriympäristö

Suunnittelualueen merkittävät kulttuuriympäristöt on tunnistettu. Yleiskaavan yleismääräys huomioi ne kaavatason yleispiirteisyys huomioiden sinänsä riittävästi.

ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että yleispiirteisyydestään ja strategisuudestaan huolimatta kulttuuriympäristön ja maankäytön voimakkaan muuttumisen yhtymäkohdassa tulisi pystyä tarpeen mukaan tarkemmin ennakoimaan muutoksen laajuus ja voimakkuus ja tätä kautta sopeuttamaan se kulttuuriympäristön ominaispiirteiden kanssa. Erityisen tärkeää tämä on esimerkiksi Espoon kartanon ja Finnsinmäen ympäristössä. Liitekartta neljän aluerajauksia on syytä hyödyntää mainittujen yhtymäkohtien määrittelyssä tarkemmassa suunnittelussa. Liitekartassa annetut määräykset ohjaavat edellä mainitun tavoitteen saavuttamista. ELY-keskus pitää hyvänä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen huomioimista oikeusvaikutteisella liitekartalla.

Paikallisesti arvokkaiden alueiden ryhmittäminen niiden identiteettien perusteella vaikuttaa perustellulta. Tärkeää onkin varmistua siitä, että niiden kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä identiteettiarvot pystytään säilyttämään tarkemmassa alueiden käytön suunnittelussa.

Pohjavesi

Koska kyseessä on strateginen yleiskaava, pohjavedensuojelukysymykset ratkaistaan vasta seuraavilla kaavatasoilla. Ylijäämämaiden käsittely- ja kierrätysmahdollisuudet rakennettavilla alueilla on periaatetasolla kuvattu hyvin. Pohjavesialueiden suojelemisen periaatteet on myös esitetty ja selostuksen mukaan myös otettu huomioon maa-alueiden rakennettavuuden alueiden käyttömuotoa mietittäessä. Kartta, jossa on esitetty pohjavesialueet suojelumääräyksineen (liitekartta 6), tulee olla oikeusvaikutteinen.

Muuta

Loma-asuntoalueen kehittämissuositus kuuluu seuraavasti: Asemakaavoittamattomien alueiden rakentamismahdollisuudet tutkitaan tapauskohtaisesti suunnittelutarveratkaisulupaprosessissa, jossa rakennuspaikat sovitetaan maaseutuymppäristöön, kyläkuvaan ja maisemaan sekä palveluiden saavutettavuuteen.

ELY-keskus tuo esiin, että kyse ei ole kehittämissuosituksesta vaan maankäyttö- ja rakennuslain säännöksestä ja Espoon rakennusjärjestyksestä johtuva menettely. Myöskin on muistettava, että rantavyöhykkeellä ja ranta-alueella on maankäyttö- ja rakennuslain säännöksistä johtuva kaavan laatimisvelvollisuus ja rakentamismahdollisuudet tutkitaan poikkeamislupamenettelyssä.

Yhteenveto

Yleiskaavamuutosluonnosta varten on tehty paljon hyvää selvitystyötä

Ehdotusvaiheeseen tulee vielä kirkastaa kaavan sisältöä toteuttamaan paremmin valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Mm. toteuttamisjärjestys ja joukkoliikennetarkaisujen kytkeminen rakentamiseen ovat sellaisia seikkoja. Kaava on tiekartta Espoon ilmasto-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus tulee ottaa paremmin huomioon.

Länsiradan asemapaikat on selvitettävä valtakunnallisesti. On hyvä varautua tilanteeseen, jossa kaikki Espoon kaavailemat juna-aseman paikat eivät toteudu.

Itäinen joukkoliikennekäytävä tukeutuu Kalajärveltä Leppävaaraan kulkevaan uuteen joukkoliikenteen runkoyhteyteen. Yleiskaavan laadinnan edetessä tulee vielä arvioida runkoyhteyden toteuttamisedellytyksiä ja sitä, minkälaista maankäyttöä ja kuinka paljon sen varaan yleiskaavassa osoitetaan.

Yleiskaavaa laadittaessa tulisi myös tarkastella Pohjois-Espoon joukkoliikenteen kehittämistä liittämällä alue bussiliikenteellä Kehäradalle. Minkälaiset joukkoliikennedytykset kaava-alueelta on Espoon ulkopuolisiin seudun merkittäviin keskuksiin, kuten Helsinkiin, keskuksien.

Yleiskaavatyön jatkuessa liikenneverkon toimivuutta tulee tarkastella myös ilman Kehä II:n jatketta.

Histan uuden eritasoliittymän toteutuessaakin Turunväylän on täytettävä Euroopan laajuiselle TEN-T-ydinverkolle asetetut palvelutasotavoitteet.

Kaava-aineistosta on käytävä ilmi, mihin suunnitelmaan tai selvitykseen Kehä III:lla Koskelonsolmun eritasoliittymä esitetään täydennettäväksi täydelliseksi eritasoliittymäksi lännensuuntaisiin rampeihin. Tieosuus kuuluu TEN-T-ydinverkkoon.

Vihdintien kehittämisselvityksen käynnistäminen yhteistyönä on tarpeen.

Viheralueverkoston toimivuus ja jatkuvuus on selvitettävä. Natura-arvio on tehtävä.

Tärkeää on varmistua siitä, että kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä identiteettiarvot pystytään säilyttämään tarkemmassa alueiden käytön suunnittelussa.

Kaavan yleismääräyksiin on perusteltua kirjata pintavesien hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan säilyttämisen tai saavuttamisen huomioonottaminen maankäytön jatkosuunnittelussa.

Meluntorjunnasta ja ilmanlaadunturvaamisesta on syytä antaa yleismääräys.
Loma-asuntoalueen merkinnän sisältöä on syytä tarkentaa.

Yksikön päällikkö Aimo Huhdanmäki
Alueidenkäyttöpäällikkö Brita Dahlqvist-Solin

Vastine Uudenmaan ELY:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen on arvioitu liitteessä 18 ja tekstissä luvussa 6.1.

Koko kaava-alueen osalta ei voida teettää tarkkaa ekologisen verkoston toimivuuden selvitystä, mikä vaatisi lähinnä jälki- tai riistakameraseurantaa. Yhteydet on tunnistettu viherrakenteen koon ja kytkeytyneisyyden perusteella. Jatkuvuutta on tarkasteltu viherrakenteen kytkeytyneisyyden avulla ja tunnistettu ekologisen yhteyden kehittämistä vaativat alueet. Mynttilässä on lisäksi tutkittu vaihtoehtoisia ratkaisuja ekologisten yhteyksien toteuttamiselle. Ekologisen verkoston ratkaisut ja suhde rakentamisalueisiin tarkentuvat jatkosuunnittelussa.

Tehdään ehdotettu lisäys yleismääräyksiin liittyen pintavesien hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan säilyttämisen tai saavuttamisen huomioonottaminen maankäytön jatkosuunnittelussa.

Vaikutusten arviointi

Ehdotusvaiheen vaikutusten arviointi on laadittu ja seudullisten vaikutusten arviointia sekä ilmastovaikutusten arviointia on täydennetty. Resurssitehokkuudesta pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa sekä KEKO-ekotehokkuusarvioinnista on tuotettu raportit. Kaavatyössä on tehty alueellisia energiatarkasteluja. Rakentamisen päästöjä ja kaavan ekotehokkuutta on tarkasteltu kaavaluonnoksen pohjalta kaavoituksen ekotehokkuuslaskuri KEKO:n avulla. Laskelmien mukaan yleiskaava on ekotehokkuudeltaan jonkin verran kaupunkiseutujen keskiarvoa parempi, mikä heijastaa kaavassa osoitettua tehokasta maankäyttöä ja joukkoliikenteeseen tukeutuvaa kaupunkirakennetta. Täysin uudet alueet erityisesti Länsiradan vyöhykkeellä synnyttävät hiilidioksidipäästöjä rakentamisaikanaan, mutta niiden käytön aikaiset päästöt ovat suhteellisen pienet.

Toteuttamisohjelma on laadittu ja se liitetään kaavamateriaaliin.

Palvelut

Yleiskaava mahdollistaa palveluverkon, joka vastaa muuttuviin palvelutarpeisiin, kaupunkirakenteeseen ja palvelujen tuotantotapoihin. Julkiset palvelut sisältyvät muihin maankäyttöaluevarauksiin. Espoon kaupunki päivittää vuoden 2019 aikana Palveluiden järjestämisen ja palveluverkon tavoitetilan vuoteen 2030.

Kaupalliset palvelut

Elinkeinoelämän kaavamääräyksiin (Elinkeinoelämän alue ja Elinkeinoelämän ja asumisen alue) on lisätty palvelujen osalta sana "paikallisia".

Kaupallisiin palveluihin liittyviä ratkaisuja on tarkennettu luonnosvaiheen jälkeen perustuen kaupan selvitykseen. Selostusta on täydennetty.

Maakuntakaava

Keskustatoimintojen aluetta on pienennetty niin, että Lommila ei sisälly keskustatoimintojen alueeseen. Kaavaehdotuksessa Kehä III:n läheisyydessä on elinkeinoelämän aluetta, Lommilan ja Nimismiehen pellon alueet ovat elinkeinoelämän ja asumisen sekoittunutta aluetta. Omnian alue Espoontien eteläpuolella Kirkkotien molemmilla puolilla on palveluiden aluetta. Muut keskuksat (Hista, Myntinmäki, Viiskorpi ja Kalajärvi) merkitään keskuksen kohdemerkinnällä.

Liikenne

Yleiskaavassa varaudutaan Länsiradalla kahteen asemaan Espoossa. Espoon asemien maankäytön toteuttaminen ei ole riippuvainen toisistaan vaan radan toteutumisesta.

Joukkoliikennesyhteyksien suunnittelua on jatkettu yleiskaavan ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä 2019 ja Vihdintien kehityskäytäväs selvityksessä 2019 yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen, Vantaan ja Helsingin kanssa. Tulevaisuudessa tarvittavien kaupunkien rajat ylittävien joukkoliikennesyhteyksien koordinoimista jatketaan yhteistyössä naapurikuntien, HSL:n ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Kalajärveltä Viiskorven kautta Leppävaaraan on esitetty joukkoliikenteen runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa pikaraitiotienä. Liikenne-ennusteiden matkustajamäärien perusteella tulevaisuudessa on edellytykset hyvin palvelevalle pikaraitioliikenteelle Leppävaarasta ainakin Viiskorpeen saakka, Raitiotien päättäminen Viiskorpeen on perusteltua, mikäli Kalajärven suunnan joukkoliikennesyhteyksiä kompensoidaan parannuksilla Kehäradan ja Espoon keskuksen suuntiin.

Kalajärven suunnalta joukkoliikenneyhteyksien pääsuunta on Vihdintien käytävä, jonka kautta mahdollistuu liityntäyhteydet Kehärataan, Leppävaara-Myymäki pikaraitiotiehen, Rantarataan, Raide-Jokeriin sekä Munkkivuoren ja Meilahden kautta kulkevaan raitiolinjaan. Myös joillekin Helsingin keskustaan saakka jatkaville bussivuoroille on edelleen tarvetta, vaikka nopeimmat yhteydet Helsingin keskustaan syntyvät junaan vaihtamalla. Pääosa Kalajärven suunnan bussilinjoista on tarkoituksenmukaista johtaa Niipperintien kautta Kehä III:lle ja edelleen Vihdintielle etelään, jotta myös maankäytöltään kehittyvä Niipperintien käytävä saadaan vahvojen joukkoliikenneyhteyksien piiriin. Vihdintielle jäisi pohjoisimpaan Espooseen kulkevia bussilinjoja, jotka palvelevat myös Kalajärven ja Odilammen maankäyttöä Vihdintien tuntumassa.

Yleiskaavaehdotuksen keskusten ja keskustatoimintojen alueiden kaavamääräyksessä todetaan mm., että alueen suunnittelussa kiinnitetään huomiota toimiviin liikenneyhteyksiin sekä alueen saavutettavuuteen joukkoliikenteellä sekä kävellen ja pyöräillen.

Ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä todettiin, että Kehä II:n jatkeen vaikutukset yleiskaava-alueen liikenteeseen ja sen toimivuuteen ovat vähäiset.

Turunväylän liikenteen kasvu edellyttää, että Turunväylälle on tulevaisuudessa lisättävä kolmannet kaistat Tuomarilan liittymästä Kirkkonummen rajalle. Lisäkaistat pystyvät välittämään myös Histan rakentamisen myötä syntyvän lisäliikenteen, jota varten tarvitaan uusi eritasoliittymä Histaan.

Koskelonsolmun lännensuuntaiset rampit todettiin tarpeellisiksi ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä. Uudenmaan tiepiiri on yhteistyössä Espoon kanssa laatinut vuonna 2004 tilavaraussuunnitelman "Kehä III (kt 50) Vanhakylän eritasoliittymän varustaminen länsisuunnan rampeilla".

Eritasoliittymän kaavamääräykseen on lisätty "Histan ja Koskelonsolmun täydellisten eritasoliittymien toteuttaminen edellyttää, että liittymät täyttävät Euroopan laajuiselle TEN-T-ydinverkolle asetetut palvelutasotavoitteet".

Vihdintien kehityskäytäväselvitys käynnistyi Espoon, Helsingin, Vantaan ja Uudenmaan ELY-keskuksen yhteistyönä loppuvuodesta 2018 ja valmistuu vuoden 2019 lopussa.

Meluntorjunta ja ilmanlaadun turvaaminen

Kaavaan on lisätty yleismääräys melun ja päästöjen huomioon ottamista koskien.

Asuminen

Elinvoimaisen kaupungin tulee tarjota monipuolisia asumisen vaihtoehtoja eri elämäntyyliin, kuitenkin niin, että ne ovat mahdollisimman kestäviä. Erilaisia alueita toteutetaan kestävässä järjestyksessä kysynnän mukaan asuntojen hintojen nousun hillitsemiseksi. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan alueella on paljon olemassa olevia pientaloalueita, joista suurin osa on voimassa olevan yleiskaavan mukaisilla pientaloalueilla (AP) tai kyläalueilla (AT). Asumisen alueita on tarkennettu monin paikoin. Pientalovaltaisia asuinalueita (Asuntovaltainen alue A3) on pienennetty muun muassa Ketunkorvessa, Siikajärvellä sekä Heinästien pohjoispuolella. Kaavaselostusta on täydennetty tekstillä ja lisätty kuva, jossa näytetään yleiskaavaehdotuksen asumisen alueiden suhde voimassa oleviin yleiskaavoihin. Loma-asuntoalueen kehittämissuositusta ja kaavamääräystä on muokattu. Selostusta on täydennetty asumisen ja lomarakentamisen osalta.

Luonto ja virkistys

Kaavaehdotuksessa on tarkasteltu rakentamisen ja virkistysalueiden suhdetta. Viheryhteystarve on jaettu kaavaehdotuksen kaavakarttaan erillisiksi yhteyksiksi virkistykselle ja maakunnallisille ekologisille yhteyksille. Luontoarvojen verkosto 2050 –liitekartalla on osoitettu lisäksi paikalliset ekologiset yhteydet sekä virtavesien ekologiset yhteydet. Kaavakarttaan on lisätty virkistysalueiden viheryhteystarvemerkinä. Merkintä osoittaa keskeisimpien yhteyksien tarpeen alueilla, joille on kaavassa osoitettu rakentamista.

Kaavaratkaisun viheralueverkoston toimivuus ja jatkuvuus on arvioitu kaavan luontovaikutusten arvioinnin yhteydessä. Lisäksi on toteutettu Natura-arviointi.

Näkinmetsän alueen ympärillä on voimassa Blominmäen osayleiskaava, Espoon eteläosien yleiskaava sekä asemakaavoja, jotka turvaavat ekologisten yhteyden säilymisen. Kuva Pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa ympäröivistä yleiskaavoista niin Espoossa kuin naapurikunnissakin on nähtävissä kaavaselostuksessa. Pohjois- ja keskiosien yleiskaavan ratkaisu laajentaa virkistysalueita tämän keskeisen ekologisten yhteyden kohdalla, sillä Espoon eteläosien yleiskaavassa osoitetut kolme AP-aluetta ja yksi PY-alue muuttuvat Pohjois-

ja keskiosien yleiskaavan myötä virkistysalueeksi. Luontoarvojen verkosto 2050 –liitekartalla alue, jossa Länsirata erkanee Rantaradasta, on lisäksi osoitettu ekologisten yhteyksien kehittämistarve --merkinnällä yhteyden laadun parantamiseksi.

Pintavesien laatu

Kaavan hulevesien hallintaa koskevia yleismääräyksiä on täydennetty ELY-keskuksen ehdotuksen mukaisesti. Kaavaehdotuksessa määräys on: ”Hulevesien hallinnan jatkosuunnittelu tulee tehdä valuma-aluelähtöisesti ottaen huomioon vesistöjen erityispiirteet ja vesien hyvän tilan edistäminen. Maankäytön jatkosuunnittelun yhteydessä tulee laatia hulevesien hallintasuunnitelma.”

Kulttuuriympäristö

Yleiskaavan alueelle on teetetty luonnoksen nähtävilläolon jälkeen yleiskaavatasoinen arkeologinen esiselvitys sekä yleiskaavatasoinen kulttuuriympäristöselvitys. Kaavakartalle on osoitettu arvokkaat kulttuuriympäristöt kaavatyön yhteydessä laaditun selvityksen mukaisin rajauksin, jolloin oikeusvaikutteiseen merkintään on saatu valtakunnallisten ja maakunnallisten arvoalueiden lisäksi myös paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Alueiden arvojen huomioiminen jatkosuunnittelussa on turvattu kaavamerkinnän ja siihen liittyvien määräysten sekä kulttuuriympäristöön liittyvien yleismääräysten avulla.

Kaavaratkaisu tukee Espoonkartanon ja Finnsinmäen alueella voimaan tulleita (2018) asemakaavaratkaisuja. Lähistölle tulevan Myntinmäen asemanseutu on pyritty osoittamaan niin tiiviiksi, ettei merkittävää rakentamispainetta sen takia syntyisi valtakunnallisesti arvokkaalle kulttuuriympäristöalueelle.

Pohjavesi

Pohjavesien suojelua koskevat säädökset sisältyvät useisiin eri lakeihin. Ympäristönsuojelulakiin (527/2014) sisältyy pohjaveden pilaamiskielto (17 §) sekä maaperän pilaamiskielto (16 §), joka osaltaan turvaa pohjavesialueiden laatua. Vesilaissa (587/2011) säädetään muun muassa vesitaloushankkeiden luvanvaraisuudesta. Myös moni muu laki sisältää säännöksiä, jotka turvaavat tai edistävät pohjavesien laatua. Pohjavesialueiden määrittämisestä ja luokituksesta sekä pohjavesien suojelusuunnitelmista säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004, vesienhoitolaki) 2 a luvussa. Pohjavesialueet ja niitä koskeva lainsäädäntö velvoittavat maankäytön jatkosuunnittelua ja toteutusta riippumatta siitä, onko ne merkitty kaavaan oikeusvaikutteisina, joten pohjavesialueiden oikeusvaikutteisuus yleiskaavassa ei siten itsessään ole ratkaiseva pohjavesialueiden turvaamisen kannalta. Kaavassa oikeusvaikutteisina osoitetut pohjavesialueet voivat sen sijaan aiheuttaa epäselvyyttä niiden ja muun lainsäädännön mukaan luokiteltujen pohjavesialueiden keskinäisestä suhteesta esimerkiksi tilanteessa, jossa alueiden luokitukset muuttuvat.

Kaavan pohjavesialueita koskevat oikeusvaikutteiset yleismääräykset koskevat kaikkia luokiteltuja pohjavesialueita, vaikka niitä ei ole merkitty kaavakarttaan. Koska pohjavesialueiden turvaamisen kannalta keskeistä on tunnistaa ne tekijät, jotka maankäytön jatkosuunnittelussa tulee pohjavesialueella erityisesti ottaa huomioon, yleismääräystä on kaavaehdotukseen täydennetty seuraavasti: ”Pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi pohjavesialueita tulee suunnittelussa tarkastella kokonaisuuksina sekä kiinnittää erityistä huomiota rakentamisalueiden sijoitteluun ja läpäisevän maaperän säilyttämiseen.” Pohjavesialueet on otettu yleiskaavaratkaisussa huomioon. Pohjavesialueille ei ole osoitettu toimintoja, jotka voivat aiheuttaa riskin pohjaveden pilaantumisesta. Lisäksi mm. Kalajärvellä asuinalueiden laajuutta on kaavaehdotukseen pienennetty osin pohjavesialueen turvaamiseksi. Pohjavesialueet on osoitettu kestävä vesien hallinta 2050 -liitekartassa (liitekartta 7) informatiivisilla merkinnöillä. Lisäksi kaavaratkaisun suhdetta pohjavesialueisiin on kuvattu tarkemmin kaavan oheismateriaalissa (Viherteeman leikekirja).

3. UUDENMAAN LIITTO

Maakuntahallitus	§ 83	21.05.2018
Maakuntahallitus	§ 130	04.06.2018
Maakuntahallitus	§ 136	18.06.2018Päätösote: Espoon kaupungin kirjaamo

MHS 18.06.2018 § 136

Tiivistelmä

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa on varauduttu Espoon voimakkaaseen kasvuun vuoteen 2050 mennessä. Merkittävä osa kasvusta on osoitettu jo rakennetuille alueille, mikä tukee olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä. Yleiskaavaluonnoksessa osoitetut joukkoliikenteen kehittämishankkeet luovat edellytykset kestäväälle liikkumiselle ja alueen kestäväälle kasvulle.

Yleiskaavan jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin näkökohtiin:

Histan alueella uuden raideliikenneyhteyden ja aseman suunnittelu sekä alueen maankäyttö tulee kytkeä toisiinsa. Vastaavasti muuallakin uusi maankäyttö tulee sijoittaa siten, että ratkaisu mahdollistaa toimivan joukkoliikenteen järjestämisen.

Kalajärven alueen joukkoliikenneyhteyksien kehittämismahdollisuudet tulee tutkia vaihtoehtoisesti Vantaan ja Helsingin suuntaan.

Espoon keskuksen keskustatoimintojen alueen laajentaminen Lommilaan ei ole perusteltua kaavan selvitykset huomioon ottaen.

Histaan osoitetun keskustatoimintojen alueen vähittäiskaupan enimmäismitoitus tulee rajata paikalliseen kysyntään perustuen.

Mynttilän alueen ekologisten yhteyksien toiminta tulee turvata riittävillä, ekologisilla runkoyhteyksillä tukevilla aluevarausmerkinnöillä.

Yleiskaavassa olisi hyvä osoittaa, miten alueella varaudutaan

maakuntakaavassa osoitettuihin voimajohtoon 110 kV Ämmässuo–Kolmiranta sekä ohjeelliseen siirtoviemäriin Vihdistä Blominmäkeen.

Uudenmaan liitto valmistelee parhaillaan Uusimaa-kaavaa, joka on tarkoitus hyväksyä maakuntavaltuustossa loppuvuodesta 2019. Uusimaa-kaava tulee korvaamaan voimassa olevat maakuntakaavat. Uusimaa-kaavan valmistelun yhteydessä tullaan tutkimaan muun muassa nyt lausuttavana olevan yleiskaavaluonnoksen kanssa ristiriitaiset ratkaisut.

Asian vireilletulo

Espoon kaupunki on pyytänyt 29.3.2018 Uudenmaan liitolta lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta 31.5.2018 mennessä.

Asian taustat

Maakuntakaava

Alueella voimassa olevat maakuntakaavat ovat ohjeena yleiskaavaa laadittaessa. Uudenmaan liitto valmistelee parhaillaan Uusimaa-kaavaa, joka tulee korvaamaan maakuntakaavat. Uusimaa-kaava on tarkoitus hyväksyä maakuntavaltuustossa viimeistään loppuvuodesta 2019.

Voimassa olevissa maakuntakaavoissa suunnittelualueelle on osoitettu muun muassa taajamatoimintojen alueita alueen itä- ja eteläosiin, raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue Histaan, raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun kehittämisalue Mynttilään ja Forsbackaan, keskustatoimintojen alue Espoon keskukseen, merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt Lommilaan ja Kulloonsiltaan, virkistysalueita, luonnonsuojelualueita, moottoriväyliä (Turunväylä ja Kehä III), valta- ja kantateitä, pääratoja (Rantarata ja ESA-/Länsirata), yhdyskuntateknisen huollon ja energiahuollon alueita ja verkostoja, pohjavesialueita, lentomelualue, valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009: Snettans-Rödskogin kylä- ja viljelymaisena, Espoonkartano, Suuri rantatie, Träskändan kartano ja Espoon kirkonmäki) sekä maakunnallisesti

merkittäviä kulttuuriympäristöjä edellä mainitut RKY 2009 -kohteet sisältäen Bodomjärven ympäristö, Espoonjokilaakson maisema-alue, Espoon kartanon kulttuurimaisema, Nuuksion erämaakylä- ja huvila-alue sekä osittain suunnittelualueen eteläosaa koskeva Söderskogin viljelyalue.

Yleiskaavaluonnos

Suunnittelualue käsittää Espoon pohjois- ja keskiosat. Alue rajautuu Vantaan ja Kauniaisten kaupunkeihin sekä Nurmijärven, Vihdin ja Kirkkonummen kuntiin. Suunnittelualue on laajuudeltaan noin 169 k-m², mikä on yli kolmannes Espoon pinta-alasta ja yli puolet Espoon maapinta-alasta. Alueen länsi- ja keskiosan suunnitteluun liittyvät Rantaradan sekä Länsiradan ja Turunväylän kehittämisvyöhykkeet. Alueella sijaitsee Espoon keskus, joka on yksi Espoon viidestä pääkeskuksesta. Yleiskaavaluonnoksessa on varauduttu 60 000 asukkaan ja 11 000 työpaikan kasvuun.

Ehdotus lausunnoksi

Yhdyskuntarakenne, keskus- ja palveluverkko ja liikkuminen

Yleiskaavaluonnoksen mitoituksen taustalla on oletus Espoon voimakkaasta väestön kasvusta vuoteen 2050 mennessä. Merkittävään kasvuun varautuminen on perusteltua myös valmisteilla olevaa Uusimaa-kaavaa varten laadittujen väestö- ja työpaikkaprojektoiden perusteella. Merkittävä osa kasvusta on osoitettu jo rakennetuille alueille, millä voidaan tukea olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä. Uusien alueiden toteuttaminen on osittain kytketty raideliikenteen ja asemien sitoviin toteuttamispäätöksiin. Uudenmaan liitto katsoo, että yleiskaavaluonnoksessa esitetyt joukkoliikenteen kehittämishankkeet ovat tärkeitä edellytyksiä alueen kestäväälle kasvulle.

Yleiskaavaluonnoksessa Espoon keskuksesta Mynttilän ja Histan kautta Kirkkonummelle osoitettu rautatie (Länsirata/ESA-rata) asemineen parantaa toteutuessaan merkittävästi alueen joukkoliikenteen yhteyksiä.

Yleiskaavaluonnoksessa Mynttilään ja Forsbackaan osoitetut asuntovaltaiset alueet (A1, A2 ja A3) sijoittuvat maakuntakaavassa osoitetulle raideliikenteeseen tukeutuvalla asemanseudun kehittämisalueelle, jota koskeva suunnittelumääräys edellyttää alueen maankäytön ratkaisemista maakuntakaavoituksessa ennen alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Maakuntakaavaratkaisun muuttaminen edellyttää Mynttilän asemanseudun alustavaa suunnittelua, mikä voidaan tehdä yleiskaavaa valmisteltaessa.

Yleiskaavaluonnoksessa Histaan osoitetun raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun toteuttamista ohjaava määräys koskee vain osaa maakuntakaavassa raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaa toteuttamispäätöstä edellyttävää taajamatoimintojen aluetta.

Yleiskaavaratkaisu on näiltä osin voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Uudenmaan liitto katsoo, että Histan alueella uuden raideliikenneyhteyden ja aseman suunnittelu sekä alueen maankäyttö tulee kytkeä toisiinsa. Uusimaa-kaava 2050 hyväksytään todennäköisesti ennen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa, joten se tulee ohjaamaan yleiskaavan muuttamista. Kaavoja tulee valmistella näin ollen tiiviissä yhteistyössä.

Histan keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle osoitettujen asuntovaltaisten alueiden (A3) laajentamista ei voida pitää maakuntakaavan tavoitteiden mukaisena ilman raideliikenteeseen sidotun Histan keskuksen toteuttamista. Uhkana on, että muodostuu huonosti joukkoliikenteeseen tukeutuvaa kaupunkirakennetta, jossa lähipalvelut eivät ole riittävän hyvin saavutettavissa kestävin kulkumuodoin. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että uuden asutuksen aiheuttama liikenne rasittaa myös alueen tie- ja katuverkkoa. Vaikka osa rakentamisesta on kytketty raideliikenneyhteyden ja asemien toteuttamispäätökseen, aiheuttaa uusi maankäyttö ruuhkautumispaineita etenkin Turunväylälle. Jatkosuunnittelussa tulee turvata valtakunnallisten liikenneyhteyksien toimivuus.

Yleiskaavaluonnoksessa Kalajärvelle osoitettu pikaraitiotieyhteys parantaa toteutuessaan merkittävästi alueen joukkoliikenteen yhteyksiä Leppävaaran suuntaan. Osa pikaraitiotien linjauksesta sijaitsee Espoon eteläosien osayleiskaavan alueella. Eteläosien osayleiskaavassa ei ole osoitettu pikaraitiotien linjausta eikä sen edellyttämää maankäytön kehitystä.

Jatkosuunnittelussa tulee varmistaa pikaraitiotien toteuttamisen edellytykset koko linjauksen osalta. Pääosa Kalajärven nykyisestä joukkoliikenteestä suuntaa seututien 120 kautta Vantaalle ja Helsinkiin. Myös Kehärata on varsin lähellä Kalajärven aluetta. Yleiskaavoituksen yhteydessä tulee tutkia vaihtoehtoisesti alueen joukkoliikenneyhteyksien kehittämismahdollisuudet Vantaan ja Helsingin suuntaan.

Yleiskaavaluonnoksessa on osoitettu runsaasti matalan tehokkuuden asuntovaltaisia alueita (A3), jotka ovat joukkoliikenteen palvelutason järjestämisen kannalta haasteellisia. Jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että uusi maankäyttö sijoitetaan siten, että ratkaisu mahdollistaa toimivan joukkoliikenteen järjestämisen. Matalan tehokkuuden asutuksen laajentaminen on perusteltua vain silloin, kun uusi asutus mahdollistaa nykyisten alueiden joukkoliikennetarjonnan parantamisen.

Espoon keskuksen keskustatoimintojen alue on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu laajennettavaksi Lommilan alueelle. Voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu Espoon keskukseen keskustatoimintojen alue ja Lommilaan merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö kohdemerkinnöin. Yleiskaavaratkaisu on tältä osin voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Lommilan kehittäminen toiminnoiltaan monipuoliseksi keskusta-alueeksi, jolle voi sijoittua vähittäiskaupan lisäksi myös muita keskustahakuisia palveluja, asuntoja ja työpaikkoja, on haasteellista alueen sijainnista johtuen. Lommilan ja Espoon keskuksen väliin jää maakunnan suurmaiseman kannalta arvokas Espoonjoen murroslaakso, Espoon kirkonmäen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö sekä vilkkaasti liikennöity Turunväylä melualueineen.

Alueen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, ettei seudullisesti merkittävän Espoon keskuksen elinvoimaisuutta heikennetä. Uudenmaan liitto katsoo, ettei Espoon keskuksen keskustatoimintojen alueen laajentaminen Lommilaan ole perusteltua kaavan selvitykset huomioon ottaen. Alueen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että alueen saavutettavuutta kestävin kulkumuodoin ympäröiviltä asuinalueilta kehitetään.

Espoon keskuksen ja Histan keskustatoimintojen alueilla ei ole vähittäiskaupan enimmäismitoitusta. Espoon keskus on maakuntakaavassa osoitettu keskustatoimintojen alueeksi, mutta Hista ei. Yleiskaavaratkaisu on näin ollen Histaan osoitetun keskustatoimintojen alueen osalta maakuntakaavan vastainen. Alueen vähittäiskaupan enimmäismitoitus tulee rajata paikalliseen kysyntään perustuen. Kalajärven, Viiskorven ja Mynttilän paikalliskeskusten osalta ratkaisu on sen sijaan maakuntakaavan mukainen.

Viherrakenne

Pohjois- ja Keski-Espoon virkistys- ja metsäalueilla on merkitystä paitsi alueen asukkaille, myös laajemmin Espoon ja Helsingin kaupunkiseudun väestölle. Väestön kasvu ja kaupunkirakenteen tiivistyminen lisäävät tulevaisuudessa virkistysalueiden ja -palveluiden kysyntää niin paikallisesti kuin seudullisesti.

Yleiskaavaluonnoksen yleismääräyksissä on otettu hyvin huomioon viheralueverkoston jatkuvuus, ekologinen ja virkistysellinen toimivuus, viheralueiden yhtenäisyys sekä virkistyspalveluiden kehittäminen hyvin saavutettavana verkostona. Yleismääräyksissä on huomioitu rantojen virkistyskäyttöödellytykset. Yleismääräykset ovat linjassa voimassa olevien maakuntakaavojen määräysten kanssa.

Kaavaluonnoksen virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan palvelualueet sijoittuvat pääosin maakuntakaavan virkistysalueille tai niitä yhdistäviin viheryhteystarpeisiin. Maakuntakaavoissa osoitetut virkistysalueet ja viheryhteystarpeet on osoitettu kaavaluonnoksessa pääosin virkistysalueina sekä Avoin maisematila -aluevarausmerkinnällä, joka sallii maataloutta ja virkistystä palvelevan rakentamisen. Kaavaluonnoksen virkistysaluekokonaisuutta täydentävät Natura 2000 -alueet, luonnonsuojelualueet sekä kehittämisperiaatemerkinnällä osoitettu Espoonjokilaakson vyöhyke. Selostuksen sivulla 38 tosin todetaan, että kyse on ominaisuusmerkinnästä. Espoonjokilaakson kehittämisperiaatemerkintä edistää maakuntakaavan ja Helsingin seudun viherkehän toteuttamista.

Ekologiset yhteydet, viheryhteystarpeet ja ekologisten yhteyksien kehittämistarpeet on tunnistettu kaavassa hyvin ja yhteyksien linjaukset ovat maakuntakaavan mukaisia.

Alla esitetyissä kohdissa kaavaluonnoksen ratkaisu on kuitenkin ristiriidassa maakuntakaavan aluevarausten tai suunnittelumääräysten kanssa.

Mynttilä

Asuntovaltaisia alueita maakuntakaavan virkistysalueella

-Mynttilän keskuksen itäpuolella asuntovaltaisia alueita (A1, A2 ja A3) on osoitettu maakuntakaavan virkistysalueelle.

-Toteutuessaan ne kaventavat merkittävästi nykyistä virkistysaluetta ja heikentävät maakunnallisia ekologisista yhteyksiä sekä länsi-itä- (Kirkkonummen metsäalueet-Espoon keskuspuisto) että pohjois-eteläsuunnassa (Nuuksio-Espoon keskuspuisto)

Ekologisten runkoyhteyksien laatua ja toimintakykyä ei ole riittävässä määrin turvattu

-Yleiskaavaluonnoksen Mynttilän taajama sijaitsee Högabergetin

luontoalueella. Alue on Faunatica Oy:n Uudenmaan liitolle tekemässä selvityksessä todettu maakunnallisesti arvokkaaksi. Mynttilän keskusta sijaitsee voimassa olevan maakuntakaavan viheryhteystarpeen kohdalla. Tämä ekologinen yhteys on myös yleiskaavaa varten tehdyssä selvityksessä (Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisu 6/2016) todettu maakunnallisesti tärkeäksi ekologiseksi yhteydeksi. Kun tämä vahvin yhteys menetetään, alueen muiden samansuuntaisten yhteyksien tulisi korvata sen toiminta.

-Yleiskaavaluonnoksessa yhteystarve on otettu huomioon osoittamalla

Mynttilän taajama-alueelle kaksi ekologista runkoyhteyttä: taajaman keskustan eteläpuolelle, mutta silti edelleen taajama-alueelle (asuntovaltainen alue A3) ja Dämman-järven pohjoispuolelle.

-Eteläinen runkoyhteys. On kyseenalaista, onko taajamarakenteen sisälle jäävällä eteläisellä yhteydellä edellytyksiä toimia ekologisena runkoyhteytenä Espoon keskuspuiston ja Kirkkonummen laajojen luontoalueiden välillä. Ekologinen runkoyhteys tulisi turvata myös aluevarausmerkinnöillä. Yhteydellä sijaitsee maakunnallisesti arvokas Blominmäen lehto, jonka säilyttäminen ja yhteyden ylläpito Vitmossenin-Teirmossenin luontoalueeseen vahvistaisi runkoyhteyttä.

-Pohjoinen runkoyhteys. Dämman-järven pohjoispuolelta kulkeva ekologinen runkoyhteys on jätetty turhan kapeaksi sekä järven pohjoispuolella että golfkentän eteläpuolella. Golfkentän eteläpuolella maakuntakaavan virkistysalueelle sijoitetut taajama-alueet supistavat ekologisen yhteyden kapeaksi käytäväksi.

-Maakuntakaavojen viheryhteystarpeen suunnittelumääräys määrää yksityiskohtaisemman suunnittelun huolehtimaan siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä laajien liikkumismahdollisuudet. Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana. Mynttilän alueelle, jolla on tärkeä asema ekologisessa verkostossa, olisi perusteltua jättää vahvemmat ekologiset runkoyhteydet kuin mitä kaavaluonnoksessa on tehty.

Espoon keskuksen länsipuolella sijaitseva rautatiemaatunneli

Täydentävästä yhteydestä ekologiseksi runkoyhteydeksi

-Maatunneli on merkitty luonnoksessa täydentäväksi ekologiseksi yhteydeksi. Yhteyden merkitys on kuitenkin suurempi: kun rataa levennetään Espoon keskuspuistossa Kauklahteen ulottuvan kaupunkiradan ja Espoo-Salo -radan vuoksi, maatunneli jää ainoaksi mm. liito-oravalle mahdolliseksi metsäiseksi yhteydeksi Espoon keskuspuiston etelä- ja pohjoisosan välille.

-Yhteys tulisi merkitä ekologiseksi runkoyhteydeksi, joka jatkuu lounaaseen kaava-alueen ulkopuolelle.

Kalajärvi

Natura-alueeseen suoraan rajautuva taajama saattaa heikentää ekologisen yhteyden toimivuutta

-Kalajärven alue on Helsingin seudun viherkehän tärkeä solmukohta Nuuksion ja Vestran-Petikon laajojen luontoalueiden välissä.

-Kaavaluonnoksen Kalajärven taajama rajautuu pohjoisessa suoraan kiinni Vestra-Tremanskärr-Odilammen Natura-alueeseen ilman puskurivyöhykkeenä toimivaa virkistysaluetta. Kyseessä on jo suurelta osin luonnonsuojelualueilla turvattu ekologinen yhteys, joten myös yleiskaavan kautta olisi suotavaa pitää se eläinten liikkumisen kannalta hyvin toimivana. Kaavaluonnoksen ratkaisu kaventaa nykyistä ekologista yhteyttä, ja lisääntyvä virkistysliikkuminen alueella saattaa heikentää ekologisen yhteyden laatua.

Kulttuuriympäristöt

Suunnittelualueen kulttuuriympäristön arvojen turvaaminen ja vaaliminen on tärkeää koko Espoon identiteetin ja vetovoimaisuuden kannalta. Suunnittelualueella on erilaisia kulttuuriympäristöjä, jotka kestävät eri tavalla muutosta. Suunniteltaessa alueita, joille kohdistuu muutospaineita, on tärkeää tunnistaa alueen arvot ja ominaispiirteet sekä niiden herkkyyks kestää muutosta. Muutos voi myös parantaa ympäristöä ja luoda uutta arvokasta kulttuurikerrosta.

Täydennys- ja tiivistettävän rakentamisen alueilla, joille on osoitettu maakuntakaavan kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintä, tulee alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa ottaa huomioon arvokas kulttuuriympäristö ja sovitettava yhteen huolellisesti rakentamisen kanssa.

Maaseudun kulttuurimaisemat säilyvät parhaiten, kun alueella jatkuu maaseutuelinkeinojen harjoittaminen. Kaavakartalla laajat viljelyaukeat on osoitettu avoin maisematila -merkinnällä. Lisäksi kyläalueita koskee suunnittelumääräys, jossa alueella sallitaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja kylämiljööseen soveltuva rakentaminen, mikä ottaa huomioon kylien arvokkaan rakennusperinnön. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on esitetty kokonaisuudessaan oikeusvaikutteisella liitekartalla. Oikeusvaikutteisten kaavamerkintöjen lisäksi kulttuuriympäristöjen liitekartalla on esitetty informatiivisia merkintöjä, jotka tarkentavat ja korostavat alueen kulttuuriarvojen ominaispiirteitä.

Uudenmaan liitto katsoo, että yleiskaavan tavoitteet kulttuuriympäristöjen vaalimisessa ja kehittämisessä ovat hyvät. Yleiskaavan valmisteluvaiheessa arvokkaiden kulttuuriympäristöjen keskeiset arvot on tunnistettu ja niiden turvaaminen on otettu huomioon tarvittavien merkinnöin sekä määräyksin.

Yhdyskuntatekninen huolto

Yhdyskuntateknisen huollon kuten energiantuotannon sekä vesi- ja jätehuollon toteuttaminen edellyttää suunnitelmallisuutta ja tilavaroja. Yleiskaavan luonnoksessa on oikeusvaikutteisella kaavakartalla osoitettu vain 400 kV:n nykyiset voimajohdot sekä ne aluevaraustyyppiset merkinnät (yhdyskuntateknisen huollon alue, erityisalue ja elinkeinoelämän ja teollisuuden alue), joille tarkemmassa suunnittelussa voidaan osoittaa yhdyskuntateknisen huollon toimintoja. Yleiskaavan luonnoksen teemakartalla "Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys 2050" on esitetty informatiivisina merkintöinä ko. teemoihin soveltuvia tai potentiaalisia alueita.

Uudenmaan liitto katsoo, että seudulliset yhdyskuntateknisen huollon ratkaisut tulisi suunnitella tarkemmin jo osayleiskaavavaiheessa, jolloin ratkaisuihin voidaan varautua kokonaisvaltaisemmin kuin mihin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on mahdollisuus. Yleiskaavan oikeusvaikutteisilla merkinnöillä olisi hyvä osoittaa, miten alueella varaudutaan seudullisiin yhdyskuntateknisen huollon tarpeisiin, kuten voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettuun voimajohtoon 110 kV Ämmässuo–Kolmiranta sekä maakuntakaavan ohjeelliseen siirtoviemäriin Vihdistä Blominmäkeen.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä yleiskaavan luonnoksessa esitettyä kaavaratkaisua, jossa maakuntakaavassa Ämmässuolle osoitettujen työpaikka-alueen, erityisalueen ja jätteenkäsittelyalueen alueelle on keskitetty monipuolisesti yhdyskuntatekniseen huoltoon, kiertotalouteen ja teollisuuteen liittyviä mahdollisesti ympäristöhaittoja aiheuttavia toimintoja.

Yleismääräykset ovat toimivia sekä sisältävät selkeitä ja tarpeellisia ohjeita otettavaksi huomioon jatkosuunnittelussa, esim. pohjavesistä, sulfiittimaiden ja pilaantuneiden maiden käsittelystä jne.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija: Juha Nurmi 040 631 0339

Vastine Uudenmaan liiton lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Keskustatoimintojen alue

Keskustatoimintojen aluetta on pienennetty niin, että Lommila ei sisälly keskustatoimintojen alueeseen. Lommilan ja Nimismiehen pellon alueet ovat elinkeinoelämän ja asumisen sekoittunutta aluetta. Omnian alue Espoontien eteläpuolella Kirkkotien molemmilla puolilla on palveluiden aluetta.

Asuminen

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan alueella on paljon olemassa olevia pientaloalueita, joista suurin osa on voimassa olevan yleiskaavan mukaisilla pientaloalueilla (AP) tai kyläalueilla (AT). Asumisen alueita on kaavaehdotukseen tarkennettu monin paikoin. Pientalovaltaisia asuinalueita (Asuntovaltainen alue A3) on pienennetty muun muassa Ketunkorvessa, Siikajärvellä sekä Heinästien pohjoispuolella. Kaavaselistusta on täydennetty tekstillä ja lisätty kuva, jossa näytetään yleiskaavaehdotuksen asumisen alueiden suhde voimassa oleviin yleiskaavoihin

Liikenne

Yleiskaavassa varaudutaan uusiin asemiin Histassa ja Myntinmäessä. Asemia ympäröivän maankäytön toteutuminen on sidoksissa radan toteutumiseen.

Yleiskaavan uusi maankäyttö on suunniteltu hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle tai niin, että uusi maankäyttö mahdollistaa toimivan joukkoliikenteen.

Kalajärven suunnan liikenneyhteyksiä on tarkasteltu ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä 2019.

Kalajärveltä Viiskorven kautta Leppävaaraan on esitetty joukkoliikenteen runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa pikaraitiotienä. Liikenne-ennusteiden matkustajamäärien perusteella tulevaisuudessa on edellytykset hyvin palvelevalle pikaraitioliikenteelle Leppävaarasta ainakin Viiskorpeen saakka, Raitiotien päättäminen Viiskorpeen on perusteltua, mikäli Kalajärven suunnan joukkoliikenneyhteyksiä kompensoidaan parannuksilla Kehäradan ja Espoon keskuksen suuntiin.

Kalajärven suunnalta joukkoliikenneyhteyksien pääsuunta on Vihdintien käytävä, jonka kautta mahdollistuu liityntäyhteydet Kehärataan, Leppävaara-Myrskylä pikaraitiotiehen, Rantarataan, Raide-Jokeriin sekä Munkkivuoren ja Meilahden kautta kulkevaan raitiolinjaan. Myös joillekin Helsingin keskustaan saakka jatkaville bussivuoroille on edelleen tarvetta, vaikka nopeimmat yhteydet Helsingin keskustaan syntyvät junaan vaihtamalla. Pääosa Kalajärven suunnan bussilinjoista on tarkoituksenmukaista johtaa Niipperintien kautta Kehä III:lle ja edelleen Vihdintielle etelään, jotta myös maankäytöltään kehittyvä Niipperintien käytävä saadaan vahvojen joukkoliikenneyhteyksien piiriin. Vihdintielle jäisi pohjoisimpaan Espooseen kulkevia bussilinjoja, jotka palvelevat myös Kalajärven ja Odilammen maankäyttöä Vihdintien tuntumassa.

Kaavakartalla on esitetty ne joukkoliikenteen runkoyhteydet, jotka voidaan toteuttaa myös pikaraitiotienä ja yleiskaavaselistuksen liitteenä on esitetty kaikki joukkoliikenteen runkoyhteydet. Runkoyhteyksiä on esitetty Pohjois-Espoosta Espoon keskuksen, Leppävaaran suuntaan, Kehä III:lle itään ja Vihdintielle. Kehä III:n ja Vihdintien runkoyhteydet palvelevat seudullista liikkumista Vantaalle ja Helsinkiin.

Kaupan mitoitus

Kaupallisiin palveluihin liittyviä ratkaisuja on tarkennettu luonnosvaiheen jälkeen perustuen kaupan selvitykseen. Kaavaselostusta on täydennetty kaupallisten palveluiden osalta. Histan kaupallisen mitoituksen lähtökohdaksi on määritelty paikallinen kysyntä. Kaavamääräysten kehittämissuosituksiin on Kulloonsillan ja Lommilan alueille, että kaupan mitoitus Uusimaa-kaava 2050 ehdotuksen mukaan.

Luonto

Myntinmäen alueen maakunnallisten ja paikallisten ekologisten yhteyksien toteutumisen varmistamiseksi asuinrakentamisen alueita on pienennetty ja virkistysalueita levennetty. Aseman paikkaa on tutkittu etelämmäksi.

Yhdyskuntatekninen huolto

110 kV:n voimajohtoja koskevat merkinnät on osoitettu liitekartassa 6 (Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys) informatiivisilla merkinnöillä. Järvikylä-Kolmiranta -voimajohtolinja on osoitettu liitekartassa sijainniltaan ohjeellisella merkinnällä (linjaus lausuntopyynnön 9.11.2018 mukainen).

Ohjeellinen siirtoviemäri Blominmäestä Vihtiin on osoitettu myös Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys -liitekartassa (liitekartta 6) vesihuollon yhteystarve-merkinnällä. Siirtoviemäriin mahdollinen sijainti ratkaistaan jatkosuunnittelussa tarkempien selvitysten pohjalta, mikäli Vihti päättää johtaa jätevetensä Blominmäen puhdistamolle. Siirtoviemäri ei rajoita merkittävästi maankäyttöä ja on mahdollista sovittaa tarkemmassa suunnittelussa yhteen muun maankäytön kanssa.

4. LIIKENNEVIRASTO

Liikennevirasto on tutustunut yleiskaavaluonnokseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Suunnittelualue sijoittuu Espoon pohjoisosaan käsittäen noin kolmanneksen Espoon pinta-alasta. Alue rajautuu Vantaa ja Kauniaisten kaupunkeihin sekä Nurmijärven, Vihdin ja Kirkkonummen kuntiin. Alue käsittää kokonaisuudessaan Espoon pohjoisosien yleiskaavan osan I voimassa olevan alueen. Kaava-alue sisältää myös Espoonkartanon alueen, jota rajaa etelässä Kehä 111 ja lännessä Lapinkyläntie, sekä Soittilan alueen Siikajärvellä. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu Lahnuksen ampumaradan alue ja Kauklahdessa Espoon eteläosien yleiskaavassa vahvistamaton alue, joilla ei ole voimassa yleiskaavaa. Suunnittelualueelle sijoittuu Pasila - Kirkkonummi-rataosa sekä Espoo-Salo-oikoradan suunniteltu linjaus.

Yleiskaavan tavoitteena on laatia strateginen kaava, jolla osoitetaan maankäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Alueella voimassa olevien yleiskaavojen uudistaminen on tarpeen, koska niiden asukasmitoitus ei vastaa pitkän aikavälin väestökehitysarviota eikä mahdollista esimerkiksi Länsiradan uusien asemanseutujen rakentamista. Kaavassa määritetään alueen tulevaisuuden kannalta olennaisimmat kehityslinjat ja keskeiset painopisteet, ja sillä mahdollistetaan alueen pitkäjänteinen kehittyminen osana tiivistyvää kaupunkirakennetta. Yleiskaavan mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä.

Espoo - Salo -oikorata

Suunnittelualueelle sijoittuu Espoo - Salo -oikoradan suunniteltu linjaus, joka on osa Helsingin ja Turun välistä nopeaa junayhteyttä. Liikennevirasto on laatinut vuonna 2010 alustavan yleissuunnitelman Espoo - Salo -oikoradan linjausvaihtoehdoista. Alustavan yleissuunnitelman lisäksi vuonna 2010 laadittiin lakisääteinen ympäristövaikutusten arviointi (YVA-menettely). Alustavassa yleissuunnitelmassa on osoitettu asemavaraus Histaan ja mahdollinen asemapaikka Mynttilään. Alustavan yleissuunnitelman mukaiseen ratalinjaukseen ja asemapaikkojen sijaintiin sekä lukumäärään liittyy epävarmuutta, joka tarkentuu jatkosuunnittelun yhteydessä.

Liikennevirastossa on käynnistänyt kevään 2018 aikana Helsinki - Turku nopean ratayhteyden jatkosuunnittelun, jonka yhteydessä laaditaan yleissuunnitelma Espoo - Salo -oikoradasta. Yleissuunnitelmassa kerrotaan oikoradalle määritellyt tavoitteet, suunnitellaan radan sijainti yleiskaavan tarkkuustasolla, arvioidaan radasta aiheutuvat vaikutukset ja niiden torjumistoimenpiteet sekä määritellään alustavat kustannukset. Suunnitelman myötä tarkentuu myös oikoradan suunniteltu linjaus ja asemien sijoittuminen yleiskaavan suunnittelualueen kohdalla. Yleissuunnitelman arvioidaan valmistuvan viimeistään vuoden 2020 loppuun mennessä. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan laatiminen ja aikataulutus on yleissuunnitelman kannalta tärkeää, koska ratalain mukaan yleissuunnitelmaan ei voida hyväksyä vastoin oikeusvaikutteista kaavaa. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa osoitettavat ratka isut tulee sovittaa yhteen laadittavan yleissuunnitelman kanssa. Lisätietoja suunnitelmasta antaa projektipäällikkö Heidi Mäenpää (Heidi.Mäenpää@liikennevirasto.fi, p. 029 534 3819).

Mynttilän ja Histan uudet asemanseudut

Yleiskaavassa on varauduttu Länsiradan kehityskäytävällä noin 30 000 uuden asukkaan lisäykseen. Kaavan tavoitteena on pitkällä aikavälillä mahdollistaa kahden uuden tehokkaasti rakennetun asemanseudun rakentuminen Histan ja Mynttilän alueille. Histan asemanseudulle tavoitellaan 15 000 asukasta ja Mynttilään 10 000 asukasta. Yleiskaavaluonnoksessa on osoitettu Espoo - Salo -oikoradan (Länsiradan) varrelle Mynttilän ja Histan uudet rautatieasemat sijainniltaan ohjeellisella merkinnällä. Histassa aseman ympäristöön on osoitettu asemaan tukeutuva keskustatoimintojen alue ja asuntovaltaisia alueita sekä Mynttilässä asemaan tukeutuva paikalliskeskus ja asuntovaltaisia alueita. Asemien ympäristöön on merkitty raideliikenteeseen tukeutuva asemanseutu, jonka määräyksessä on todettu, että: "Kehittämisperiaattemerkinnällä osoitetaan raideliikenteeseen tukeutuvat asemanseudut. Aluetta voidaan lähteä toteuttamaan sen jälkeen, kun raideliikenneyhteydestä ja asemasta on tehty sitova toteuttamispäätös".

Espoo - Salo -oikoradan yleissuunnittelun yhteydessä suunnitellaan myös uudet asemapaikat ja rataosan liikennöinnin periaatteet yhdistettynä nykyiseen Rantaradan ja Helsinki - Espoo -radan liikenteeseen. Liikenneviraston ensisijaisena tavoitteena on nopean kaukojunayhteyden toteutuminen Helsingin ja Turun välille. Espoo - Salo

-oikoradan liikennöinnin suunnittelun yhteydessä ratkeaa, minkä verran rataosalle mahtuu lähijunaliikennettä Helsingin ja Turun välisen kaukojunaliikenteen lisäksi. Radan liikennöintimalli ja lähijunaliikenteelle jäävän ratakapasiteetin määrä vaikuttavat siihen, kuinka monta asemapaikkaa Espoon ja Lohjan välille voidaan osoittaa. Yleissuunnittelussa tarkasteltavaksi tulee, voidaanko Espooseen osoittaa sekä Mynttilän että Histan asemapaikat. Lisäksi mahdollisen Mynttilän tunneliaseman toteutettavuus ja vaiheittain rakentamisen periaatteet selvitetään radan yleissuunnittelun yhteydessä. Mynttilän asemalle tulee joka tapauksessa jatkossa osoittaa toinen nimi Mynttilän sijasta. Valtion rataverkolla sijaitsee jo Mynttilän liikennepaikka, joten sitä ei voida käyttää aseman nimenä Espoo - Salo -oikoradalla.

Rautatiehen tukeutuvien uusien asemanseutujen toteutuminen edellyttää raideliikenteelle nähtävissä oltavaa riittävää käyttäjäpotentiaalia ja sitä kautta tiivistä kaupunkirakennetta asemien välittömään läheisyyteen. Yleiskaavoituksella tulisi pyrkiä mahdollistamaan riittävän tiheästi rakentuvien (vähintään 10 000 - 15 000 asukasta tai työpaikkaa 2,5 kilometrin säteelle asemasta) asemanseutujen muodostuminen, jotta raideliikenteelle muodostuu jatkossa sen edellyttämä suuri käyttäjäpotentiaali. Yleiskaavaluonnoksessa osoitettu Mynttilän asemanseutu sijoittuu Espoon keskuksen läheisyyteen sijaiten vain noin neljän kilometrin etäisyydellä siitä. Liikennevirasto esittää, että yleiskaavatyön yhteydessä tutkitaan myös vaihtoehtoa, jossa Mynttilän alue toteutuu raideliikenteen sijasta bussiliikenteeseen tukeutuvana alueena.

Asemanseutujen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota asemien toimivien liityntäyhteyksien, jalankulkijoiden esteettömien kulkuyhteyksien sekä riittävän liityntä- ja saattopysäköinnin suunnitteluun.

Raideliikenteen melu, runkomelu ja tärinä

Liikennevirasto edellyttää, että kaavoitettaessa alueita radan läheisyydessä on tapauskohtaisesti otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja tärinähaitat. Melun- ja tärinätorjunnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota haittojen ennaltaehkäisyyn toimintojen

sijoitusratkaisusta päätettäessä. Kaavatyön yhteydessä tulee laatia riittävät selvitykset melun ja tärinän leviämisestä ja osoittaa niiden pohjalta tarvittavat kaavamääräykset haittojen torjumiseksi.

Melun osalta kaavoituksessa on noudatettava Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisia melun ohjearvoja. Lisäksi on huomioitava esimerkiksi raskaasta tavarajunaliikenteestä, ratapihan toiminnasta tai vaihteiden ylityksestä aiheutuva hetkellinen maksimimelutaso Uudenmaan ELV-keskuksen oppaan Melun- ja tärinätorjunta maankäytön suunnittelussa (2/2013) mukaisesti (sisätiloissa hetkellinen maksimimelu yöaikaan alle 45 dB AFmax). Melualueelle ei tule kaavoittaa melulle herkkää maankäyttöä ilman asianmukaisia selvityksiä ja tarvittavaa melunsuojausta. Runkomelun osalta tulee huomioida VTT:n laatiman esiselvityksen Maaliikenteen aiheuttaman runkomelun arviointi (VTT tiedotteita 2468) suositus runkomelutason raja-arvosta (L_{pr}) 30/35 dB. Yleensä runkomeluhaitat ulottuvat 60 m (pehmeikkö) - yli 200 m (kallio) etäisyydelle rautatiestä (VTT:n tiedotteita 2468).

Kaavoituksessa on huomioitava raideliikenteen tärinän aiheuttama rakennuksen vaurioitumisriski ja vaikutus asuinmukavuuteen. Tärinälle herkkää maankäyttöä ei tule osoittaa tärinäherkille alueille ilman tärinänvaimennustoimenpiteitä edellyttävää kaavamerkintää tai -määräystä. Tärinälle herkällä maaperällä kuten savikolla tärinä voi ulottua jopa yli 200 metrin päähän radasta. Tärinälle herkimpiä rakennuksia ovat yleensä puolitoista tai kaksikerroksiset puurakenteiset talot. Tärinähaittojen poistaminen jo rakennetuilta alueilta jälkikäteen on vaikeata, ellei mahdotonta ja korjaustoimenpiteet kalliita.

Tärinän osalta kaavoituksessa tulee huomioida VTT:n selvitys Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksista (VTT tiedotteita 2278). Suosituksen mukaan asuinrakennuksen tärinä ei saa ylittää uusilla asuinalueilla värähtelyluokan C arvoa V_{w,9s} :::; 0,30 mm/s ja vanhoilla asuinalueilla värähtelyluokan D arvoa V_{w,9s} :::; 0,60 mm/s. Mikäli kyse ei ole asuinrakennuksesta ja tilojen käyttötarkoitus on sellainen, että liikenteen ei katsota haittaavan lepoa (esim. kaupat, kahvilat, ostoskeskukset, tavaratalot, liikuntatilat), tavoiteraja voi olla kaksinkertainen em. arvoihin nähden (VTT tiedotteita 2569). Liikenteen tärinästä ja runkomelusta on lisäksi olemassa mm. seuraavat VTT:n julkaisut: Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa (VTT working papers 50, Espoo 2006), Ohjeita liikennetärinän arviointiin (VTT tiedotteita 2569, Espoo 2011) ja Rakennukseen siirtyvän liikennetärinän arviointi (VTT tiedotteita 2425, Espoo 2008). Julkaisuissa on annettu tärinään liittyviä suosituksia. Julkaisuja on saatavissa sähköisenä osoitteesta: <http://www.vtt.fi/publications/index.jsp>.

Liikennevirasto muistuttaa, että melun- ja tärinätorjuntavastuun periaatteena on vastuun kuuluminen sille taholle, jonka suunnittelemista toimenpiteistä melun- ja tärinätorjuntatarve syntyy. Näin ollen Liikennevirasto ei osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun- ja tärinätorjunnan kustannuksiin.

Liikennevirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Päivi Nuutinen johtaja
hankesuunnitteluosasto

Ville Vuokko
maankäytön asiantuntija
hankesuunnitteluosasto

Tiedoksi:
Eero Liehu
Antero Kaukonen
Kaj Grönqvist, RRM Oy Heidi Mäenpää
Anni Rimpiläinen
Uudenmaan ELY-keskus, L-vastuualue Uudenmaan ELY-keskus, Y-vastuualue

Vastine Liikenneviraston (Väylävirasto) lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Myntinmäki

Myntinmäen alueella kaavaratkaisu on päivitetty pohjautuen kaupunginhallituksen 4.3.2019 tekemään päätökseen linjauksista ja toimenpiteistä koskien Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotuksen valmistelua. Sen mukaisesti Myntinmäen asemanpaikan sijainti on tarkistettu yleiskaavaehdotukseen. Asemanpaikasta teetettiin ehdotusvaiheessa selvitys (Forsbackan ja Mynttilän alueiden maankäytön tarkastelu ja asemanpaikkojen vertailu), jonka perusteella valittiin asemanpaikka. Tehdyissä muutoksissa huomioitiin myös alueelle kohdistuneet mielipiteet ja lausunnot. Asemanpaikka siirtyi noin 500 metriä etelämmäksi.

Seudullinen ekologinen käytävä Espoon keskuspuiston ja Nuuksion välillä kulkee osin Myntinmäen aseman molempien esitettyjen vaihtoehtojen mukaisten asuntoalueiden päällä. Eteläinen asemavaihtoehto (2) sijaitsee tällä ekologisella käytävällä. Jatkosuunnittelussa on turvattava ekologisen käytävän riittävä leveys ja laatu.

Kaavaluonnoksessa käytetystä asemanpaikasta Mynttilä käytetään jatkossa nimeä Myntinmäki.

Liikenne

Yleiskaavassa varaudutaan uusiin asemiin Histassa ja Myntinmäessä. Asemia ympäröivän maankäytön toteutuminen on sidoksissa radan toteutumiseen.

Ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä 2019 tarkasteltiin vaihtoehtoa, jossa ei ole junaliikennettä eikä uutta raideliikenteeseen perustuvaa maankäyttöä Histaan eikä Myntinmäkeen. Lisäksi tarkasteltiin vaihtoehtoa, jossa ei ole junaliikennettä eikä uutta raideliikenteeseen perustuvaa maankäyttöä Myntinmäkeen. Myntinmäen maankäytön ja junaliikenteen poistamisen vaikutuksen näyttävät olevan kielteisemmät kuin Histan maankäytön ja junaliikenteen poistamisen, ts. Myntinmäen ominaisuudet kestävien kulkutapojen käytön suhteen näyttävät olevan Histaa myönteisemmät. Myntinmäen myönteiseen kulkutapajakaumaan vaikuttaa se, että maankäyttö sijoittuu suhteellisen tiivistii aseman tuntumaan, autoliikenneyhteyden kilpailukyky ei ole yhtä vahva kuin esimerkiksi Histan moottoritieyhteyden ja toisaalta alue kytkeytyy esimerkiksi Histaa läheisemmin Keski-Espoon nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen, mikä lyhentää matkanpituuksia.

Yleiskaavaehdotuksessa raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun kaavamääräyksessä todetaan: "Asemanseutujen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota asemien toimivien liityntäyhteyksien, jalankulkijoiden esteettömien kulkuyhteyksien sekä riittävän liityntä- ja saattopysäköinnin suunnitteluun".

Raideliikenteen melu, runkomelu ja tärinä

Yleiskaavaehdotuksessa on kaavamääräyksissä yleismääräys: "Maankäytön jatkosuunnittelussa on huomioitava liikenteen ja muiden toimintojen melusta, päästöistä ja onnettomuusriskeistä johtuvat rajoitukset maankäytön sijoittumiselle sekä näihin liittyvät suojaustarpeet. Raideliikenteen läheisyydessä on lisäksi otettava huomioon mahdolliset runkomelu- ja tärinähaitat".

Kehittämissuosituksissa todetaan lisäksi: "Melualueelle rakennettaessa on edellytettävä sellaisia meluntorjuntatoimenpiteitä, etteivät valtioneuvoston asettamat ohjearvot ylity.

Kaavoitettaessa asumista ja herkkiä toimintoja melulähteen tuntumaan on laadittava erillinen meluselvitys".

5. HSY

Espoon kaupunki on 29.3.2018 pyytänyt HSY:n lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän hallitus on kokouksessaan 25.5.2018 päättänyt antaa Espoon kaupungille Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Vesihuolto

Vesihuollon toteuttaminen kestävästi edellyttää riittävän tiivistä ja jatkuvaa yhdyskuntarakennetta. Espoon keskuksen tiivistyminen ja laajeneminen ulkoreunoiltaan tukee kestävästä vesihuollon toteuttamista. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksessa esitetyt Histan ja Mynttilän alueet sijaitsevat erillään nykyisestä yhdyskuntarakenteesta, joten niiden toteuttaminen edellyttää uusia vesihuollon siirtoyhteyksiä. Siirtoyhteyksien toteuttaminen on merkittävä investointi ja veden siirtäminen lisää myös käyttökustannuksia. Myös pohjoisen suunnassa sijaitsevien Viiskorven ja Kalajärven keskusten toteuttaminen edellyttää nykyisten vesihuoltolinjojen kapasiteettitarkasteluita sekä todennäköisesti uusia yhteyksiä tarvittavan kapasiteetin turvaamiseksi.

Yleiskaavatyöhön on tarpeen liittää alueiden toteuttamisen kunnallistekniikan kytkentäkustannusten kokonaistarkastelu. Tarkastelun perusteella tunnistettaisiin alueet, joilla tiivistäminen ja lisärakentaminen olisi mahdollista ilman merkittäviä investointeja kunnallistekniikkaan. Tällaisten alueiden toteuttamisen pitäisi olla ensisijaista, jotta jo tehdyt investoinnit saadaan täysimittaisesti hyödynnettyä eikä niistä muodostu huk- kainvestointeja. Samalla tunnistettaisiin alueet, joiden toteuttaminen edellyttää kunnallistekniikan lisärakentamista mm. uusien siirtoyhteyksien muodossa ja selvitetäisiin, kuinka paljon tämä maksaa asukasta kohden. Investoinnit ja vesihuoltoverkoston käyttökustannukset heijastuvat koko HSY:n alueen vesimaksuihin. Tämä selvitys palvelee myös vesihuollon investointien suuntaamista mahdollisimman kestäväällä tavalla.

HSY laatii pitkän tähtäimen vesihuollon tarveselvityksiä muutaman vuoden välein. Edelliset tarveselvitykset on laadittu vuonna 2017. Tarveselvitykset tehdään kaupunkien toimittamien väestöennusteiden perusteella. Vuonna 2017 laadituissa tarveselvityksissä käytetyt väestötiedot poikkeavat yleiskaavaluonnoksen mukaisista ennusteista. Tarveselvityksiä voidaan käyttää em. kytkentäkustannusten arvioinnissa, mutta tämä edellyttää selvitysten vähintään osittaista päivittämistä ja tarkempia väestöennusteita yleiskaavan suunnittelualueelle. HSY osallistuu mielellään selvityksen laatimiseen.

Yleiskaavaluonnoksessa ehdotetaan merkittäviä laajennuksia HSY:n vesihuollon toiminta-alueeseen myös viiden keskuksen ulkopuolisille alueille, kuten Bodominjärven ympäristöön, Oittaaalle ja Kalajärven alueen läheisyyteen. Nämä alueet ovat tällä hetkellä rakentuneet väljästi ja haja-asutustyyppisesti. Vesihuoltoverkoston toteuttaminen näille alueille edellyttää teknis-taloudellista tarkastelua, jotta voidaan taata verkoston toimivuus sekä taloudellinen kestävyys. Nykyisille väljille alueille sijoittuva lisärakentaminen tulisi ohjata valikoiden sellaisille alueille, joissa vesihuoltoverkoston toteuttaminen on teknistaloudellisesti järke- vää.

Parhaillaan rakenteilla oleva Blominmäen jätevedenpuhdistamo sijoittuu suunnittelualueen välittömään läheisyyteen. Blominmäen puhdistamon siirtoyhteydet on turvattava yleiskaavaa toteutettaessa. Kaava-aineis- tosta puuttuu Söderskogin tulotunnelin itäinen jatke (Söderskog-Lansa- Säteri), jonka alustava linjaus on tarpeen saada kaava-aineistoihin.

Kaava ei saa estää Blominmäen jatkokehittämistä ja esimerkiksi uusiutuvan energian tuottamista puhdistamon alueella.

Vesihuoltojärjestelmien toimintaedellytykset tulee turvata jatkosuunnittelussa riittävien tilavarojien ja alueiden suunnittelulla siten, että rakennetun vesihuollon siirtotarve olisi mahdollisimman vähäinen. Jatkosuun- nitelussa tulee huomioida, että toimintojen sijoittamista kaikkein alavimmille alueille vältetään. Näin viemäröinti saadaan toteutettua energiatehokkaasti sekä huomioidaan mm. ilmastonmuutoksen vaikutukset vie- märeihin ja minimoidaan hulevesi- ja viemäritulvien riskit.

Kaavan jatkotyössä sekä tehtävissä selvityksissä ja suunnitelmissa tulee ottaa huomioon vesihuolto reunaehtoineen. Parhaiten tämä tapahtuu perinteisessä hyvässä yhteistyössä kaupungin ja HSY:n asiantunti- joiden kesken.

Jätehuolto

Ämmässuon alue on yleiskaavakaavaluonnoksessa osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi. Alueen kaavamääräystä on lisäksi täsmennetty seuraavasti: "Ämmässuo: Alue on tarkoitettu ensisijaisesti jätteen- käsittelyn, kiertotalouden ja energiatuotannon alueeksi".

Uudenmaan liitto teki vuonna 2006 selvityksen "Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet". Tuolloin todettiin muun muassa seuraavaa: "Selvityksen mukaan erilaisten jätehuoltotoimintojen sijoittamisessa tulisi ensisijaisesti kehittää sellaisia olemassa olevia jätekeskuksia, joissa suuret investoinnit mm. loppusijoitusalueen pohjarakenteisiin on tehty ja joiden infrastruktuuri on rakennettu." Lisäksi todettiin, että "Muuttuva jätehuoltojärjestelmä vaikuttaa myös maankäytön suunnitteluun ja kaavaratkaisuihin. Loppusijoitusalueiden lisäksi tarvitaan materiaali- ja energia- hyötykäyttöön soveltuvia alueita. Myös yksitysten jätehuoltorytysten kasvaviin aluetarpeisiin on varauduttava."

Espoon yleiskaavaluonnos vastaa hyvin näihin, jo vuonna 2006 tehtyihin jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeiden kehityslinjauksiin. Yleiskaavaluonnoksen Ämmässuota koskeva kaavamerkintä ja -määräys mahdollistavat alueen nykyisten toimintojen jatkumisen sekä alueen kehittämisen laajemminkin kiertotalouden ja uusiutuvan energian tuotannon lähtökohdista.

Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys 2050 -liitekartassa Ämmässuo ja sitä pohjoisessa ja idässä ympäröivät alueet on esitetty informatiivisella merkinnällä: bio- ja kiertotalous, puhtaat ratkaisut. Tällä merkinnällä on haluttu korostaa koko Kulmakorven-Ämmässuon alueen merkitystä tämänkaltaisen toiminnan keskuksena. Yhdessä Ämmässuon kanssa Kulmakorven teollisuusalue ja Kulmakorven maa-ainestointialue muodostavat otollisen kokonaisuuden kiertotalouden ja ympäristöliiketoiminnan, eri toimijoiden välisen yhteistyön sekä alan tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseen. HSY pitää kaavaluonnosta myös tältä osin hyvänä ja teolliset symbioosit mahdollistavana.

Espoon kaupungin maankaatopaikkojen eteläpuolelle kokonaan uuden ja suuren mittakaavan kallioulouhoksen ja maankaatopaikan perustamisen mahdollistamaan kaavavaraukseen (Eriyisalueen laajennus) HSY suhtautuu kielteisesti. HSY:n näkemyksen mukaan hankkeen toteuttamiseen liittyy merkittäviä ympäristöriskejä. HSY on yksilöinyt näitä riskejä aiemmissa lausunnoissaan (lausunnot Esbogård Ab:n kallion louhinnan ja murskauksen sekä maankaatopaikan YVA-arviointiohjelmasta 13.6.2014 ja arviointiselostuksesta 3.7.2016, muistutus maa-ainesluvasta 30.6.2016 sekä ympäristö- ja vesilupahakemuksista 20.3.2017).

Jätteenkäsittelyn voimakkaasta kehityksestä huolimatta siihen liittyy edelleen myös ympäristöhaittoja, jotka tulee kaavoituksessa huomioida. Espoon kaupungin terveyspalvelut on selvittänyt Ämmässuon-Kulmakorven alueen lähiympäristön asukkaiden terveydentilaa, koettua terveyshaittaa ja -huolta kyselytutkimuksella syys-lokakuussa 2015. Tutkimuksessa tuli hyvin selvästi esiin alueen väestön huoli moninaisista ympäristöhaitoista. Melu-, pöly- ja hajuhaitat koettiin yleisesti merkittäviksi. Espoon sosiaali- ja terveystalokunta on todennut (18.11.2015) seuraavaa: "Asukkaiden kokemaa viihtyvyyshaittaa tulee ottaa vakavasti. Se tulee huomioida lähialueen kaavoituksessa ja mahdollisten uusien toimintojen sijoittelussa." HSY yhtyy edellä todettuun johtopäätökseen.

Ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Espoo on asettanut tiukan ilmastotavoitteen, hiilineutraaliuden vuoteen 2030. HSY pitää tätä hyvänä ja kunniainhimoisena tavoitteena. Kaavatyössä on tärkeää tunnistaa päästölähteet erityisesti liikkumisen ja myös asumisen suhteen. Kaavaluonnoksessa esitetyt uudet laajat asumisen alueet ja uudet keskukset hajauttavat entisestään yhdyskuntarakennetta ja tulevat lisäämään liikenteen kasvuhuonekaasupäästöjä. Liikenneverkon rakenne, uusien keskustien sijainti ja laajojen hajanaisen pientaloalueiden matto asettavat haasteita vähäpäästöisen liikkumisen edistämiseksi, hyvälle saavutettavuudelle ja sitä myötä ilmastolämpenemisen hillintään vaikuttavien kasvihuonekaasujen vähentämiseksi myös pitkällä tähtäimellä. Rakentamisen päästöt ja uusien alueiden energiaratkaisut

tulisi tarkastella ja pyrkiä minimoimaan suunnitteluvaiheessa. HSY pitää hyvänä, että kaava mahdollistaa hajatuotetun uusiutuvan energian ratkaisut kaava-alueella.

Uuden yhdyskuntarakenteen avaaminen edellyttää, että alueella on toimiva joukkoliikenne, mieluiten raideliikenteen ratkaisu, joka mahdollistaa vähäpäästöisen liikkumisen. Tämä tulisi suunnitella ja toteuttaa siten, että se on käytössä siinä vaiheessa, kun alue alkaa rakentua. Kaavamääräyksissä tämä tulisi määritellä sitovasti, jotta alueiden toteuttaminen johdonmukaisesti siten, että asukkaille on rakennettu ja liikennöitävissä todellinen junatarjonta ennen asukkaiden sisään muuttamista. Silloin hajanaisen rakenteen aiheuttamaa kasvihuonekaasupäästöjen kasvua on edellytykset lieventää jonkin verran. Toteuttamissuunnitelmassa tulisi ottaa tämä ajoitus huomioon ja priorisoida olemassa olevan, nykyisen joukkoliikenteen varaan rakentuvan yhdyskuntarakenteen täydentämistä. Palveluverkon kattavuus on myös tärkeä liikkumisen minimoinnissa.

HSY pitää hyvänä, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen on huomioitu kaavaluonnoksessa mm. tulviin varautumisen osalta sekä kaavan vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi kaavan yleismääräyksissä ja kehittämissuosituksissa on monia tavoitteita, kuten hulevesien hallintaan ja viheralueiden säilyttämiseen liittyvät määräykset ja suositukset, jotka edistävät myös ilmastonmuutokseen sopeutumista. Ilmastonmuutoksen myötä sademäärien ja rankkasateiden arvioidaan lisääntyvän selvästi nykyisestä ja niiden aiheuttamiin riskeihin, kuten mahdollisesti lisääntyviin hulevesimääriin, on syytä varautua ennalta suunnittelun keinoin. Viheralueet kuten viher-siniverkostot ja -alueet ovat tärkeitä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen kannalta. Kaupunkimetsien ja viheralueiden merkitys hiilinieluina voi kasvaa tulevaisuudessa. Viheralueet ja -rakenteet edistävät kaupunkiympäristön sopeutumista ilmastonmuutoksen ja sen vaihtelun vaikutuksiin mm. hulevesien hallinnan ja kaupunkialueiden lämpötilan säätelyn kautta.

Ilmansuojelu

Merkittävin ilmanlaatua heikentävä päästölähde Espoossa ja muualla pääkaupunkiseudulla on tieliikenne. Liikenteen päästöt purkautuvat suoraan hengityskorkeudelle, joten niillä on suuri vaikutus ihmisten terveyteen. Liikenteen pakokaasupäästöjen ennustetaan vähenevän tulevaisuudessa merkittävästi liikenteen sähköistymisen myötä. Toisaalta autokannan uusiutuminen on hidasta ja erityisesti E18:n ja muiden seudullisten ja valtakunnallisten pääväylien halkomalla suunnittelualueella, jonka läpi kulkee merkittävästi raskasta liikennettä, on myös EU:n ulkopuolista ajoneuvokantaa. Teknologia ei ratkaise kaikkia päästöongelmia, kuten liikenteen katupölypäästöjä. Liikennemäärillä on suuri vaikutus päästöihin ja ilmanlaatuun. Kestävien kulkumuotojen edistäminen lisää niiden käyttöä, mikä vähentää autoilun tarvetta ja liikenteen päästöjä sekä niistä aiheutuvia terveyshaittoja.

Kaupunkirakenteen täydentäminen voi lisätä liikenteen, energiantuotannon ja puunpolton päästöille altistumista, mutta toisaalta hajautuva yhdyskuntarakenne aiheuttaisi enemmän liikennettä. Ilman epäpuhtauksille altistumista voidaan vähentää erilaisilla keinoilla, mm. suunnittelun ja kaavoituksen keinoilla. HSY suosittelee Uudenmaan EI V-keskuksen "Ilmanlaatu maankäytön suunnittelussa" -oppaassa esitettyjen suoja- etäisyyksien ja muiden altistumisen vähentämiskeinojen käyttämistä (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-244-2>).

Kotitalouksien puunpolto on liikenteen ohella toinen merkittävä ilmanlaatua heikentävä päästölähde pääkaupunkiseudulla. Kaavaluonnos sisältää laajoja pientaloalueita ja näillä on mahdollista, että puunpolton päästöt purkautuvat matalista piipuista asuinalueilla, mikä lisää niiden terveyshaittoja. Maankäytön suunnittelun mahdollisuudet puunpolton savuhaittojen torjumiseksi ovat rajalliset, mutta haittoja voidaan kuitenkin ehkäistä esimerkiksi välttämällä pientaloalueiden sijoittamista huonosti tuulettuviin notkelmiin ja edellyttämällä puuvajojen pientaloihin, joissa on tulisija.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Raimo Inkinen
toimitusjohtaja

Tiedoksi: HSY:n kirjaamo

Vastine HSY:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Jätehuolto

Erityisalue-merkintä mahdollistaa alueella monenlaisen toiminnan, joista yksi on maa- ja kiviainesten ottaminen. Alue on rajattu vireillä olevien hankkeiden aluerajauksista riippumatta siten, että ratkaisuun liittyvien erityisalueen ympäristöhäiriöiden on arvioitu säilyvän kohtuullisina ottaen huomioon kaavamääräyksen edellyttämät vaikutusten vähentämistoimet. Yksityiskohtaisemmin ympäristöhäiriöiden estäminen ja ympäristöriskien hallinta ratkaistaan muun lainsäädännön edellyttämällä tavalla (mm. vesi-, ympäristölupa- ja maa-aineslupakäsittelyssä). Asutukseen kohdistuvien haittojen ehkäisemiseksi erityisalueen ja yhdyskuntateknisen huollon alueen etelä- ja itäreunalle on kaavaehdotuksessa lisäksi osoitettu suojaviheralue.

Vesihuolto

Vesihuollon kehittämistarpeita on kaavaehdotuksen laadinnan yhteydessä tarkasteltu tarkemmin aluekohtaisesti. Kaavaehdotukseen lisätty kaavakartan liitekartta 1 (Asuminen) avaa tarkemmin kaavan tuomaa muutosta alueilla ja tukee vesihuollon investointitarpeiden arviointia. Kaavaselostuksessa on tuotu esiin suurimmat vesihuollon investointitarpeet sekä jatkoselvitystarpeet ja korostettu vesihuollon ja maankäytön suunnittelun yhteensovittamisen tarvetta. Vesihuollon tilannetta ja kehitystarpeita on tarkemmin avattu kaavaan liittyvässä selvityksessä ”Kohti kestävyyttä ja resurssitehokkuutta – Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys”.

Uusilla rakentamisalueilla kaavan toteuttaminen edellyttää uusia vesihuoltoinvestointeja. Kaavaselostuksessa on tuotu esiin rakentamisen vaiheistuksen liittyminen vesihuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen Histan alueella. Voimakkaasti täydentyvillä alueilla suositellaan kapasiteettitarkasteluita maankäytön jatkosuunnittelun yhteydessä riittävän laajoina kokonaisuuksina. Näillä alueilla kaavaratkaisun toteuttamiskelpoisuus itsessään ei kuitenkaan ole riippuvainen vesihuoltoratkaisuista.

Uusien ja voimakkaasti tiivistyvien keskustojen lisäksi kaava mahdollistaa hyvin maltillisen, olemassa olevien, väljien pientaloalueiden tiivistymisen esimerkiksi Ketunkorvessa, Bodominjärven länsipuolella ja Siikajärvellä. Näillä alueilla on jatkosuunnittelussa tunnistettavissa erityinen maankäytön ja vesihuollon yhteensovittamisen tarve. Jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon nykyisen vesihuoltoverkoston kapasiteetti ja arvioida väestömäärän mahdollisen lisäyksen vaikutus esimerkiksi kynnysinvestointien tarpeeseen ja siten vesihuollon toteutuksen kustannustehokkuuteen. Mahdollisten vesihuoltoinvestointien arvioinnissa on syytä ottaa myös huomioon, että Bodominjärven, Oittaaan ja Ketunkorven ympäristöt ovat nousseet vesihuollon kehittämissuunnitelmia laadittaessa alueiksi, joilla on jo nykyisellään keskitetyn vesihuollon tarve.

Söderskogin tulotunnelin itäinen jatke lisätään kestävä vesien hallinta 2050 -liitekarttaan. Blominmäen puhdistamoalue ei kuulu yleiskaava-alueeseen, eikä kaava millään tavoin vaikuta puhdistamon alueen maankäyttöön.

Ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Kaavatyössä on tehty alueellisia energiataarkasteluita. Rakentamisen päästöjä ja kaavan ekotehokkuutta on tarkasteltu kaavaluonnoksen pohjalta kaavoituksen ekotehokkuuslaskuri KEKO:n avulla. Laskelmien mukaan yleiskaava on ekotehokkuudeltaan jonkin verran kaupunkiseutujen keskiarvoa parempi, mikä heijastaa kaavassa osoitettua tehokasta maankäyttöä ja joukkoliikenteeseen tukeutuvaa kaupunkirakennetta. Täysin uudet alueet

erityisesti Länsiradan vyöhykkeellä synnyttävät hiilidioksidipäästöjä rakentamisaikanaan, mutta niiden käytön aikaiset päästöt ovat suhteellisen pienet.

Uuden yhdyskuntarakenteen alueet Histassa ja Myntinmäessä on merkitty raideliikenteeseen tukeutuvien asemanseutujen kehittämisperiaatemerkinnällä. Kaavamääräyksen mukaan alueita voidaan lähteä toteuttamaan sen jälkeen, kun raideliikenneyhteydestä on tehty sitova toteuttamispäätös.

Ilmansuojelu

Yleiskaavan suunniteltu maankäyttö ja liikennejärjestelmä lisäävät jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta ja vähentävät henkilöauton kulkutapaosuutta, mikä vähentää liikenteen päästöjä sekä niistä aiheutuvia terveyshaittoja.

Rakennusten sijoittelu maaston muodot huomioiden suunnitellaan asemakaavavaiheessa. Kaavan yleismääräyksessä edellytetään, että maankäytön jatkosuunnittelussa huomioidaan liikenteen ja muiden toimintojen melusta, päästöistä ja onnettomuusriskeistä johtuvat rajoitukset maankäytön sijoittumiselle sekä näihin liittyvät suojaustarpeet.

6. HSL

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä kiittää lausuntopyynnöstä ja lausumme seuraavaa:

Yleiskaava on strateginen ja mahdollistaa kasvua myös Espoon pohjoisosissa. HSL pitää hyvänä, että maankäytön kasvupaineisiin varaudutaan koko seudulla paikalliset lähtökohdat ja kestävä kasvun tukeminen huomioon ottaen. HSL:n näkemyksen mukaan Espoon kasvun pääasiallinen painotus metrokäytävän varteen on järkevää ja arvioitu Pohjois- ja Keski-Espoon osuus kokonaisväestönkasvusta on realistinen.

Kaavaluonnoksen pohjaksi on tehty kattavasti selvityksiä sekä rakennemallityö kaava-alueella. Rakennetarkastelija voisi vielä täydentää tarkastelemalla myös kokonaisuutena koko Espoota ja arvioida samalla edellytyksiä avata uusia keskuksia jo olemassa olevien viiden kaupunkikeskuksen lisäksi. Useita eri taseisia keskuksia kattavan joukkoliikennetarjonnan sekä kävelyn ja pyöräilyn verkostojen kehittäminen voi olla haastavaa. HSL edellyttää, että jatkossa seudullinen näkökulma otetaan voimakkaammin mukaan yleiskaavan selvityksiin erityisesti liikenteen osalta.

Yleiskaavaluonnos ei osoita alueiden keskinäistä ajoitusta. HSL näkee toteuttamishjelman tarpeellisenä työkaluna kaavan vaiheittain toteuttamisen sekä vaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Toteuttamishjelmaa ja vaiheistusta laadittaessa tulee ottaa huomioon MAL 2019 -suunnitelmassa esitetty maankäytön sijoittumisen sekä liikennehankkeiden vaiheistus. Haasteena on, miten uusien ja hajallaan sijaitsevien pientaloaluevarausten väliset joukkoliikenteen edellytykset ratkaistaan.

MAL 2019 -työ ja päästötavoitteet

Yleiskaavan mahdollistama uusi maankäyttö on sijoitettu pääosin nykyisiin ja tuleviin keskuksiin sekä joukkoliikennekäytävien varrelle. Osayleiskaava avaa myös mahdollisuuden yhdyskuntarakennetta hajauttavien uusien pientaloalueiden toteuttamiseksi Pohjois-Espoossa. MAL 2019 -tavoitteena on, että kestävien kulkutapojen (kävely, pyöräily, joukkoliikenne) osuus seudun kulkutapajakaumasta on vähintään 70% vuonna 2030. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksessa kestävien kulkutapojen yhteen laskettu osuus on vuonna 2050 Luoteis-Espoossa (Länsiradan käytävässä) noin 65 % tiemaksujen toteutuessa ja noin 59 % ilman tiemaksuja. Pohjois- Espoossa (Kalajärven suunnalla) vastaavat luvut ovat noin 65 % ja noin 58 %.

HSL pitää huolestuttavana, että seudullisia MAL 2019 -tavoitteita kulkumuotojakaumasta ei Pohjois- ja Keski-Espoon osalta saavuteta edes kaavan tavoitevuoteen 2050 mennessä. Sitova tavoite kasvihuonepäästöjen puolittamisesta vuodesta 2005 vuoteen 2030 mennessä on vahvasti riippuvainen

kulkumuotojakauman kehityksestä. Uusi kasvu pitäisi pystyä sijoittamaan tiiviisti hyödyntäen nykyistä rakennetta ja vähentäen aiemmin muodostuneesta hajaantuneesta maankäytöstä aiheutuvia haittoja. Myös Espoon oman hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen voi vaikeutua luonnoksen mukaisella kaavaratkaisulla.

HSL esittää, että kaavan seuraavassa vaiheessa tutkitaan mahdollisuuksia sijoittaa maankäyttöä entistä tiiviimmin olemassa oleviin keskuksiin sekä nykyiseen rakenteeseen ja joukkoliikenneyhteyksiin, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaksi. Vahvat joukkoliikenneyhteydet tulee varmistaa ennen kuin alueiden kehittäminen aloitetaan. Mikäli kestävän kehityksen tavoitteita ei näilläkään keinoin saavuteta, HSL ehdottaa harkittavaksi, että osa kasvusta suunnataan Espoon keskeisempiin osiin.

Toiminnoiltaan sekoittunut maankäyttö on yksi avaintekijä vähähiilisyiden ja liikkumistarpeen vähentämisen kannalta. Kaavaluonnoksen suhteellisen alhainen kokonaistyöpaikkamäärätavoite (11 000 uutta työpaikkaa/ 60 000 uutta asukasta) ei vie kehitystä riittävästi oikeaan suuntaan. Tavoitteen tulisi olla kunnianhimoisempi kaupunkirakenteen eheyttämisen kannalta.

HSL pitää tärkeänä, että työpaikkojen ja yritystoiminnan sijoittumista erityisesti raideliikenteen keskuksiin tuetaan mahdollisimman paljon, koska yritysten työpaikoista pääosa sijoittuu pääkaupunkiseudulla noin 1 km:n kävelyetäisyydelle raideliikenteen asemista. Yleiskaavaluonnoksessa esitetty asukasmäärän lisäys tulee lisäämään merkittävästi työmatkaliikennettä pääkaupunkiseudun asemanseuduille. Siten esitetty pientalovaltainen maankäyttö tulee lisäämään autoriippuvuutta alueella ja vaikeuttamaan ilmastotavoitteiden saavuttamista. Kaavaluonnoksessa on myös sijoitettu laajoja työ paikka-alueita pääväylien varteen. On tärkeää, että nämä toiminnot eivät ole työpaikkaintensiivisiä, vaan esimerkiksi tilaa vieviä toimintoja kuten logistiikkaa.

Espoon keskuksen laaja keskustavyöhyke, joka ulottuu parin kilometrin päässä pääväylien liittymässä sijaitsevaan Lommilaan asti, vaikuttaa epärealistiselta ja mahdollistaa keskustatoimintojen sijaan ennemminkin

sujuvan asiointin henkilöautolla laajalta alueelta sekä autoriippuvaisen yhdyskuntarakenteen laajenemisen kuin varsinaiset keskustatoiminnot.

Mikäli kulkumuotojakaumaan halutaan aidosti vaikuttaa ja autoriippuvuutta vähentää, on seuraavassa kaavavaiheessa syytä tutkia laajasti myös keinoja, joilla joukkoliikenteen kilpailukykyä autoliikenteeseen nähden saadaan parannettua. Tällaisia keinoja ovat esimerkiksi vain joukkoliikenteelle osoitetut autoliikennettä suoremmat ja nopeammat yhteydet alueiden välillä. Yksittäisen alueen sisällä suorimmat yhteydet on puolestaan syytä tarjota kävelylle ja pyöräliikenteelle.

Hyvä esimerkki joukkoliikenteen kilpailukykyä parantavasta ratkaisusta on kaavaluonnoksessa esitetty Pitkäjärven ylittävä joukkoliikennesilta, joka liittyy Kalajärven ja Leppävaaran väliseen raitiotieyhteyteen. HSL ehdottaa, että sillan tarkempi kaavoitus ja suunnittelu aloitetaan jo ennen raitiotieyhteyden toteutussuunnittelua, jolloin se voidaan ottaa ensimmäisessä vaiheessa bussiliikenteen käyttöön.

Myös muut etuisuudet joukkoliikenteelle (esim. joukkoliikennekaistat ja valoetuisuudet) parantavat joukkoliikenteen matkanopeutta ja siten sen kilpailuasetelmaa henkilöautoon verrattuna. Joukkoliikenteen matkanopeus on keskeinen tekijä Pohjois-Espoon tapaisella alueella, jossa etäisyyksien ja aluerakenteen vuoksi päivittäiset matkat muodostuvat helposti pitkiä.

Tiiviimmin rakentuneilla alueilla huomio voidaan kiinnittää muihin joukkoliikenteen palvelutasotekijöihin, kuten vuoroväleihin.

Länsiradan käytävä

HSL pitää tärkeänä, että Länsiradan asemanseutujen (Hista ja Mynttilä) toteuttaminen on sidottu ajoitusmääräyksellä sitovaan päätökseen Länsiradan toteuttamisesta ja että asemanseudut on esitetty kaavassa riittävän suurella volyymilla (noin 10 000 asukasta tai työpaikkaa per asema). Länsiratakäytävän avaaminen ei kuitenkaan mahdollista asemanseutujen toteuttamista, jos sinne ei ole tulossa taajama- tai kaupunkirataliikennettä. Espoon kaupunkirata on ehdoton edellytys Länsiradan rakentamiselle.

Helsingin ja Turun välisen nopean junayhteyden selvitykset ovat alkuvaiheessa, ja liikennöintimallia vasta suunnitellaan. Länsiradan tähänastisesta suunnittelusta saamiensa tietojen perusteella HSL pitää mahdollisena, että Länsiradalle ei mahdu riittävää määrää taajamajunaliikennettä, jotta junaliikenteen käyttö olisi houkuttelevaa. Pullonkaulana ovat nykyiset kaukoliikenneraiteet Espoo-Helsinki välillä, kun samoilla raiteilla tulisi järjestää palvelua taajamajunilla ja mahdollisesti eri nopeuksilla kulkevilla kaukojunilla sekä Kirkkonummen suuntaan, että Länsiradan suuntaan. Tämän vuoksi HSL katsoo, että yleiskaavan toteuttamispolussa pitää ottaa huomioon tämä riski ja varautua sijoittamaan Espoon kasvavaa maankäyttöä nykyisiin keskuksiin ja yhteyksiin tukeutuvasti.

Kalajärven ja Viiskorven joukkoliikennekäytävä

Kalajärven suunnan joukkoliikenneyhteyksiä ehdotetaan kehitettäväksi Viiskorven kautta Leppävaaraan kulkevalla runkobussilinjalla, jonka vuoroväli olisi ruuhka-aikoina noin 5 minuuttia. Tämän lisäksi Kalajärven ja Niipperin alueelta olisi Vihdintien suuntaan 3-4 bussiyhteyttä ruuhkatuntina.

HSL muistuttaa, että viiden minuutin vuorovälein liikennöivä runkolinja edellyttää erittäin voimakasta matkustajakysyntää. **Maankäyttö tulee keskittää vahvan joukkoliikennekäytävän varteen, eikä se saa hajaantua usean eri reitin varteen.** Viiskorven ja Kalajärven välinen nykyinen ja esitetty maankäyttö ja katuverkko eivät tue vahvan joukkoliikennekäytävän muodostumista kysynnän jakautuessa kahdelle eri reitille, Niipperintielle ja Perusmäen reitille.

Kalajärven ja Leppävaaran välistä runkobussilinjaa varaudutaan edelleen kehittämään ruuhka-aikoina noin 5 minuutin vuorovälillä kulkevaksi pikaraitiotielinjaksi, joka ylittää Pitkäljärven lounaisosan sillalla. HSL huomauttaa, että pikaraitiotieyhteys edellyttää runkobussiyhteyttäkin voimakkaampaa maankäytön kehittämistä.

Jos Kalajärven ja sen ympäristön joukkoliikennettä aiotaan kehittää selostustekstissä kuvatulla tavalla runkobussilinjan ja myöhemmin pikaraitiotien varaan, tulee alueen yleiskaavallinen rakennatarkaisu ja mitoitus ja se väyläverkko, johon joukkoliikenteen on tarkoitus tukeutua, tarkastella uudestaan. **Pikaraitiotieverkon kehittäminen ja vaiheistus tulee myös suunnitella seudullisena kokonaisuutena.** Suunnittelussa on huomioitava sujuvat vaihdot ja riittävän nopeat matka-ajat.

Seudullinen joukkoliikenne

Yleiskaavaluonnoksessa on esitetty joukkoliikenneyhteydet uusilta alueilta Koillis-Espoosta ainoastaan Espoon muihin osiin, lähinnä Espoon keskuksen ja Leppävaaraan. Kaavassa ei ole huomioitu yhteystarpeita esimerkiksi Helsinkiin ja Vantaalle. Helsinki kehittää Vihdintietä omalla alueellaan vahvaksi joukkoliikennekäytäväksi. Vihdintietä on syytä hyödyntää myös Espoon puolella sujuvana joukkoliikenneyhteytenä sekä Leppävaaran että Helsingin suuntiin. Kalajärveltä tulee järjestää joukkoliikenneyhteydet suoraan Kehäradalle Vantaan suuntaan, koska kokonaismatka-aika runkobussilla ja junalla Leppävaaran kautta Helsinkiin muodostuu liian pitkäksi. Myös Myyrmäen palveluiden saavutettavuus tulee varmistaa Kalajärven suunnasta.

Espoon kasvavaa maankäyttöä nykyisiin keskuksiin ja yhteyksiin tukeutuvasti.

Kalajärven ja Viiskorven joukkoliikennekäytävä

Kalajärven suunnan joukkoliikenneyhteyksiä ehdotetaan kehitettäväksi Viiskorven kautta Leppävaaraan kulkevalla runkobussilinjalla, jonka vuoroväli olisi ruuhka-aikoina noin 5 minuuttia. Tämän lisäksi Kalajärven ja Niipperin alueelta olisi Vihdintien suuntaan 3-4 bussiyhteyttä ruuhkatuntina.

HSL muistuttaa, että viiden minuutin vuorovälein liikennöivä runkolinja edellyttää erittäin voimakasta matkustajakysyntää. Maankäyttö tulee keskittää vahvan joukkoliikennekäytävän varteen, eikä se saa hajaantua usean eri reitin varteen. Viiskorven ja Kalajärven välinen nykyinen ja esitetty maankäyttö ja katuverkko eivät tue vahvan joukkoliikennekäytävän muodostumista kysynnän jakautuessa kahdelle eri reitille, Niipperintielle ja Perusmäen reitille.

Kalajärven ja Leppävaaran välistä runkobussilinjaa varaudutaan edelleen kehittämään ruuhka-aikoina noin 5 minuutin vuorovälillä kulkevaksi pikaraitiotielinjaksi, joka ylittää Pitkäljärven lounaisosan sillalla.

HSL huomauttaa, että pikaraitiotieyhteys edellyttää runkobussiyhteyttäkin voimakkaampaa maankäytön kehittämistä.

Jos Kalajärven ja sen ympäristön joukkoliikennettä aiotaan kehittää selostustekstissä kuvatulla tavalla runkobussilinjan ja myöhemmin pikaraitiotien varaan, tulee alueen yleiskaavallinen rakennatarkastus ja mitoitus ja se väyläverkko, johon joukkoliikenteen on tarkoitus tukeutua, tarkastella uudestaan. Pikaraitiotieverkon kehittäminen ja vaiheistus tulee myös suunnitella seudullisena kokonaisuutena. Suunnittelussa on huomioitava sujuvat vaihdot ja riittävän nopeat matka-ajat.

Seudullinen joukkoliikenne

Yleiskaavaluonnoksessa on esitetty joukkoliikennedyteydet uusilta alueilta Koillis-Espoosta ainoastaan Espoon muihin osiin, lähinnä Espoon keskuksen ja Leppävaaraan. Kaavassa ei ole huomioitu yhteystarpeita esimerkiksi Helsinkiin ja Vantaalle. Helsinki kehittää Vihdintietä omalla alueellaan vahvaksi joukkoliikennekäytäväksi. Vihdintietä on syytä hyödyntää myös Espoon puolella sujuvana joukkoliikennedytenä sekä Leppävaaran että Helsingin suuntiin. Kalajärveltä tulee järjestää joukkoliikennedyteydet suoraan Kehäradalle Vantaan suuntaan, koska kokonaismatka-aika runkobussilla ja junalla Leppävaaran kautta Helsinkiin muodostuu liian pitkäksi. Myös Myyrmäen palveluiden saavutettavuus tulee varmistaa Kalajärven suunnasta.

HSL edellyttää, että seuraavassa kaavavaiheessa esitetään kaava-alueen keskeiset joukkoliikennetarpeet, nykyiset yhteydet sekä verkon vaiheittainen toteuttaminen laajemmin seudullisesti. Keskeistä on tunnistaa yhteydet ainakin Helsingin kantakaupunkiin sekä Vantaan Aviapolis- ja lentoasema-alueelle, jotka ovat koko seudun tärkeimpiä työpaikkakeskittymiä.

Materiaalia seudullisista joukkoliikenteen runko- ja liityntäyhteyksistä on saatavissa MAL 2019 -selvityksestä "Keskukset ja joukkoliikenteen runkoverkko (2017)". Keskeisiä kaava-alueita koskevia joukkoliikenteen runkoyhteyksiä ovat Rantarata ja Kehäradat, Vihdintien joukkoliikennekäytävä, Raide-Jokeri, runkolinjat 560, Länsimetro sekä runkomaiset bussiyhteydet Espoon rata- ja metrokäytävien välillä.

Autoliikenteen verkko

Yleiskaava-alueen ajoneuvoliikenteen verkon täydentämistarve liittyy uusien asuinalueiden maankäytön kytkentään nykyiseen liikenneverkkoon, eikä uusia maantie- tai pääkatuyhteyksiä tarvita kaava-alueella, mikä on positiivinen asia usuinvestointien tarpeen kannalta. Toisaalta tukeutumalla maantieverkkoon luodaan helposti autoriippuvaista yhdyskuntarakennetta.

Olemassa olevan liikenneverkon kehittämistarpeet on listattu kaavaselostuksessa. Tieverkon kehittämistarpeita ovat Turunväylän kolmannet kaistat ensivaiheessa välillä Kehä 11- Kehä 111 ja myöhemmin Histan rakentuessa Kehä III:lta lännen suuntaan sekä Histan eritasoliittymä, Kehä III:n leventäminen kaksiajorataiseksi Muuralansolmusta länteen ja Koskelonsolmun liittymän täydentäminen eritasoliittymäksi sekä Vihdintien ongelmakohtien parantaminen.

HSL esittää, että Turunväylän lisäkaistat osoitetaan joukkoliikenteelle sekä muille vähäpäästöisille ajoneuvoille, mikä osaltaan edistää liikenteen vähäpäästöisyystavoitteita.

Kaavatyössä tehtyjen toimivuustarkastelujen mukaan yleiskaava-alueen tie- ja pääkatuverkolla ei ilmene ennusteissa merkittäviä toimivuusongelmia, mikäli tieverkon kehittämistoimet toteutuvat oletetulla tavalla. Kaavaselostuksessa todetaan, että Kehä III:lla liikenteen kasvua leikkaavat Kehä I:n parantamistoimet sekä myöhemmin Kehä II:n jatke. HSL muistuttaa, että Kehä II:n jatketta ei ole esitetty toteutettavaksi edes HLJ 2015:n pitkän aikavälin hankkeena. Liikennemallitarkasteluja on siksi syytä tehdä uudelleen myös ilman Kehä II:n jatketta, esitettyä pikaraitiotietä ja raideyhteyttä Histaan. **HSL ehdottaa, että seuraavaan kaavavaiheeseen tehdään seudullinen tarkastelu, miten liikenteen toimivuus kehittyy, mikäli tieverkon kehittämistoimia ei tehdä.**

Pyöräliikenteen verkko

HSL pitää erittäin hyvänä, että yleiskaavaluonnoksessa on esitetty tavoitteellinen pyöräliikenteen verkko ja että verkkoa on ulotettu myös itse kaava-alueen ulkopuolelle, erityisesti Etelä-Espooseen.

HSL toivoo , että pyöräliikenteen pääyhteydet esitetään kaavaehdotusvaiheessa myös muihin suuntiin keskeisiin kohteisiin, esimerkiksi Kirkkonummen Veikkolaan ja Nurmijärven Klaukkalaan. Esitettyjen hajanaisien aluekeskusten väliset etäisyydet ovat noin 5 km ja väestöpohja suhteellisen pieni, jolloin riittävien lähipalvelujen turvaaminen kussakin keskuksessa voi olla haasteellista ja lisätä autoliikennettä keskusten välillä kattavasta pyöräliikenteen verkosta huolimatta.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Suvi Rihniemi toimitusjohtaja

Sini Puntanen osastonjohtaja

Vastine HSL:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Koko Espoon alueella varaudutaan noin 180 000 – 190 000 työpaikkaan vuonna 2050. Yleiskaava-alueen työpaikka-alueiden mitoituksena on käytetty vuonna 2017 valmistuneen työpaikkaselvityksen (Espoon työpaikka-alueiden mitoitus vuosille 2030 ja 2050, FCG) mitoitusta 14 000 uutta työpaikkaa. Kaavaselostusta on täydennetty työpaikkatoimintojen sijoittumisen ja tehokkuuden osalta.

Liikenne

Ehdotusvaiheessa laadittiin vuonna 2019 yleiskaava-alueen liikenneselvitys ja Vihdintien kehityskäytäväselvitys, joissa joukkoliikenteen yhteyksiä on selvitetty myös seudullisesti. Tulevaisuudessa tarvittavien kaupunkien rajat ylittävien joukkoliikennedyhteyksien koordinoimista jatketaan yhteistyössä naapurikuntien, HSL:n ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Henkilöauton osuus kulkutapajakaumasta yleiskaava-alueella vähenee selvästi vuoteen 2050 mennessä. Yleiskaava-alueen sijainti ei mahdollista yhtä korkeaa jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta kuin seudulla keskimäärin. MAL.2019 tavoitteet ovat keskimääräiset, eikä niiden voi olettaa toteutuvan keskimääräisinä kaikkialla.

Pitkäjärven lounaisosan ylittävä joukkoliikenteen siltaratkaisu lyhentää merkittävästi matka-aikaa ja parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä henkilöautoon nähden. Siltayhteys palvelee myös pyöräilyä ja jalankulkua. Ensivaiheessa siltayhteys tarjoaisi varsin hyvän palvelutason myös busseilla liikennöitynä.

Yleiskaavassa varaudutaan uusiin asemiin Histassa ja Myntinmäessä. Asemia ympäröivän maankäytön toteutuminen on sidoksissa radan toteutumiseen. Liikenneselvityksessä tarkasteltiin myös Länsiradan taajamaliikenteen kysyntää suhteessa kapasiteettiin ja miten kapasiteettia voisi lisätä. Länsiradan taajamaliikennettä selvitetään edelleen käynnissä olevassa Länsiradan yleissuunnittelussa.

Kalajärveltä Viiskorven kautta Leppävaaraan on esitetty joukkoliikenteen runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa pikaraitiotienä. Liikenne-ennusteiden matkustajamäärien perusteella tulevaisuudessa on edellytykset hyvin palvelevalle pikaraitioliikenteelle Leppävaarasta ainakin Viiskorpeen saakka, Raitiotien päättäminen Viiskorpeen on perusteltua, mikäli Kalajärven suunnan joukkoliikennedyhteyksiä kompensoidaan parannuksilla Kehäradan ja Espoon keskuksen suuntiin.

Kalajärven suunnalta joukkoliikennedyhteyksien pääsuunta on Vihdintien käytävä, jonka kautta mahdollistuu liityntäyhteydet Kehäraan, Leppävaara-Myyrmäki pikaraitiotiehen, Rantarataan, Raide-Jokeriin sekä Munkkivuoren ja Meilahden kautta kulkevaan raitiolinjaan. Myös joillekin Helsingin keskusta saakka jatkaville bussivuoroille on edelleen tarvetta,

vaikka nopeimmat yhteydet Helsingin keskustaan syntyvät junaan vaihtamalla. Pääosa Kalajärven suunnan bussilinjoista on tarkoituksenmukaista johtaa Niipperintien kautta Kehä III:lle ja edelleen Vihdintielle etelään, jotta myös maankäytöltään kehittyvä Niipperintien käytävä saadaan vahvojen joukkoliikennesyhteyspiiriin. Vihdintielle jäisi pohjoisimpaan Espooseen kulkevia bussilinjoja, jotka palvelevat myös Kalajärven ja Odilammen maankäyttöä Vihdintien tuntumassa.

Kaavakartalla on esitetty ne joukkoliikenteen runkoyhteydet, jotka voidaan toteuttaa myös pikaraitiotienä ja yleiskaavaselvityksen liitteenä on esitetty kaikki joukkoliikenteen runkoyhteydet. Runkoyhteyksiä on esitetty Pohjois-Espoosta Espoon keskukseen, Leppävaaran suuntaan, Kehä III:lle itään ja Vihdintielle. Kehä III:n ja Vihdintien runkoyhteydet palvelevat seudullista liikkumista Vantaalle ja Helsinkiin.

Kehä II:n jatkeen vaikutukset yleiskaava-alueen liikenteeseen ja sen toimivuuteen ovat liikenneselvityksen mukaan vähäiset.

Yleiskaavakartalla ja yleiskaavan selvityksessä on esitetty ne tieverkon kehittämistoimenpiteet, jotka laadittujen selvitysten perusteella ovat tarpeellisia liikenteen toimivuudelle. Mikäli kehittämistoimenpiteitä ei tehdä toimivuus heikkenee nykyisestä.

Kaavakartalla on esitetty pyöräliikenteen baanaverkko. Selvityksen liitteenä on esitetty pyöräliikenteen tavoiteverkko 2050, joka käsittää myös nykyiset ja suunnitellut pää- ja seutureitit sekä niiden yhteystarpeet. Seutureitit jatkuvat mm. Veikkolaan ja Klaukkalaan.

7. FORTUM POWER AND HEAT OY

FORTUM POWER AND HEAT OY:N PALAUTE YLEISKAVALUONNOKSEEN

3.4.-3.5.2018 nähtävillä oleva Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos tukee mielestämme hyvin yhdyskuntahuollon kehittämistä kohti hiilineutraalia Espoota.

Tässä tärkeitä ovat "Yhdyskuntateknisen huollon alue"-kaavamerkintä, jolla Ämmässuon aluetta osoitetaan ensisijaisesti jätteenkäsittely-, kiertotalouden ja energiantuotannon alueeksi, ja yleiskaavan muilla alueilla "elinkeinoelämän ja teollisuuden alue"-merkinnät, jonne voidaan tarvittaessa sijoittaa yhdyskuntahuollon toimintaa energian- tuotanto mukaan lukien.

Jätehuolto, kiertotalous ja energiantuotanto ovat välttämättömiä kestävän yhdyskunnan toimintoja. Näiden keskittäminen yhdelle alueelle luo merkittäviä synergiaetuja toimintojen kehittämiseksi. Ämmässuon alueella on ollut jo pitkään merkittävä määrä jätehuollon, kiertotalouden ja energiantuotannon toimintoja. Alueen etuna näihin tarkoituksiin on sen sijainti verrattain etäällä asutuksesta, mutta kuitenkin sopivalla etäisyydellä jätteen syntypaikoilta. Tehokas jätehuolto edellyttää ensisijaisesti jätteiden kierrättämistä ja hyötykäyttöä materiaalina, mutta tässä kiertotaloudessa aina on osana ainesta, joka voidaan hyödyntää vain energiana tai sijoittaa kaatopaikalle.

Espoon rakennuskannan lämmityksestä noin ¾-osaa tapahtuu kaukolämmöllä. Kaukolämmön tuotannossa kivihiilen ja maakaasun korvaamista tukee biopolttoaineiden ym. uusiutuvien energialähteiden ja hukkalämpöjen hyödyntämisen rinnalla myös nykyisen kaavoituksen sallimaa laajempi jätteiden sisältämän energian hyötykäyttö. Ämmässuon alueella on jo nyt mahdollista kaikkien näiden energiamuotojen hyödyntäminen ja se on kohtuullisella etäisyydellä Espoon kaukolämpöverkosta. Näistä syistä se on luonteva paikka kaukolämmön tuotannon ja jätteen energiakäytön laajentamiselle. Yleiskaavaluonnoksessa esitetyt puitteet tukevat näin Ämmässuon alueen kehittämistä kansainvälisestikin esimerkillisenä yhdyskuntahuollon taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä mallina

Vastine Fortum Power and Heat Oy:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

[Merkitään tiedoksi](#)

8. HELSINGIN KAUPUNKI

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Yleiskaava-alue on kooltaan 169 km² (yli 50 % Espoon maapinta-alasta). Kaavaluonnoksessa on varauduttu 60 000 uuteen asukkaaseen ja 11 000 uuteen työpaikkaan. Kaava-alue ei rajaudu Helsinkiin, mutta mitoituksensa kautta sillä on seudullisia vaikutuksia. Lisäksi Helsingillä on kaava-alueella maanomistusta, joista merkittävimmät sijaitsevat Vihdintien varressa Lakiston, Lahnuksen ja Luukin alueilla. Helsingin omistamat alueet ovat luonnoksessa varattu pääosin virkistys- ja luonnonsuojelu-, Natura 2000-, loma-asuntoalueiksi sekä virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan palveluiden alueiksi.

Kaavaratkaisu perustuu raideliikenneverkoston laajentamiseen sekä yhdyskuntarakenteen kehittämiseen uusien raideliikennekäytävien varrella. Kaava-alueen länsipuolella Länsirata ja itäpuolella Kalajärveltä Leppävaaraan suuntautuva pikaraitiotieyhteys muodostavat joukkoliikennejärjestelmän rungon, johon tukeutuen on osoitettu kaavan mahdollistamat uudet ja kehittyvät aluevaraukset. Länsiradan asemanseudut on merkitty raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun kehittämisperiaatemerkinnällä, joka selostuksen mukaan sallii alueilla jo ennen radan toteuttamispäätöstä radan tai alueiden tulevaa käyttöä edistäviä toimenpiteitä.

Kaavaratkaisun tavoitteellinen keskusverkko mahdollistaa Espoon keskuksen ja Kalajärven kehittämisen keskuksina, sekä osoittaa uudet keskukset Histaan, Mynttilään ja Viiskorpeen. Elinkeinoelämän vyöhykkeet on osoitettu pääosin Kehä III:n ja Turunväylän varsille sekä keskustatoimintojen alueille, joiden lisäksi on mahdollistettu työpaikkojen sijoittuminen asuinalueille. Kaavassa on huomioitu laajat luonto- ja kulttuuriympäristöarvot, säilytetty merkittävimmät seudulliset viheryhteydet ja tunnustettu ekosysteemipalveluiden merkitys maankäytön suunnittelussa.

Kaavaluonnoksesta tehdyssä seudullisten vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu, että yleiskaavaluonnoksen mahdollistama yhdyskuntarakenteen toteuttaminen vaikuttaa seudullisella tasolla erityisesti liikenne- määrin, asuntomarkkinoihin ja palveluihin. Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että muutokset yhdyskuntarakenteessa voivat aiheuttaa Helsingin keskustaan suuntautuvan liikennemäärän kasvua. Jotta Helsinki voi edistää omia maankäyttötavoitteitaan, liikennemäärien kasvu on välttämätöntä ohjata kestäviin kulkumuotoihin. Tehtävissä ratkaisuihin tulee varmistaa, että liikenteen toimintaedellytykset Helsingin keskustaan säilyvät toimivina.

Kokonaisratkaisuna ja pitkällä aikavälillä yhdyskuntarakenteen kehitys- käytävien tukeutuminen raideliikenteeseen on perusteltua. Ratkaisut raideliikenneverkon laajentamisesta ja toteutuksesta tulee tehdä seudullisesti siten, että ne tukeutuvat mahdollisimman hyvin seudullisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Uusien aluevarausten toteuttamisedellytysten vahva kytkeminen raideyhteyksien toteutumiseen on tärkeää seudullisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi, yhdyskuntarakenteen tasapainoiseksi kehittämiseksi ja liikennejärjestelmän toimintaedellytysten turvaamiseksi. Sujuvan arjen ja kestävä elämäntavan kannalta on tärkeää varmistaa sujuvat joukkoliikenneyhteydet myös merkittävimmälle elinkeinoelämän alueille. Yksityisautoilun määrän noususta johtuvien seudullisten vaikutusten ehkäisemiseksi kaavalla tulee mahdollistaa kestäviin kulkumuotoihin perustuva elämäntapa myös alueilla, jotka eivät sijaitse raideliikenteen asemien välittömällä vaikutusalueella.

Esittelijän perustelut

Espoon kaupunki pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta. Lausuntoa on pyydetty 2018 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 27.6.2018 asti.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava luonnos

Luonnos Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaksi on strateginen kaava, jolla osoitetaan maakäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Se määrää yleiskaava-alueen tulevaisuuden kannalta olennaisimmat kehityslinjat ja keskeiset painopistealueet, ja sillä mahdollistetaan alueen pitkäjänteinen kehittyminen osana tiivistä kaupunkirakennetta. Yleiskaavaluonnos perustuu yhdyskuntarakenteen toimivuuteen ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämiseen. Kaavaluonnoksessa osoitetaan keskustoimintojen, elinkeinoelämän ja asumisen alueet. Keskusta-alueina Espoon keskuksen lisäksi on osoitettu länsiradan kehityskäytävälle Hista ja Mynttilä sekä itäiselle joukkoliikennevyöhykkeelle Viiskorpi ja Kalajärvi.

Yleiskaavan mitoituksen lähtökohtana on Espoon kaupungin omat väestönkehitysarvot sekä seudullisessa suunnittelussa käytetyt arviot. Yleiskaavan mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaan ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä.

Alueella voimassa olevien yleiskaavojen uudistaminen on tarpeen, koska niiden asukasmitoitus ei vastaa pitkän aikavälin väestönkehitysarviota eikä mahdollista esimerkiksi Länsiradan uusien asemanseutujen rakentamista.

Kaavaratkaisu perustuu ns. "keskustojen verkosto" -malliin. Rakenne- mallissa keskukset muodostavat verkoston, jossa viisi keskusta (Espoon keskus, Mynttilä, Hista, Kalajärvi ja Viiskorpi) sijaitsevat noin viiden kilometrin etäisyydellä toisistaan. Huomattava osa tulevasta väestönkasvusta sijoittuu keskuksiin ja niiden välittömään ympäristöön. Tämä tukee joukkoliikenteen järjestämistä ja mahdollistaa lähipalvelujen kehittämisen joukkoliikenteen solmukohdissa ja joukkoliikennekäytävien varrella.

Lopuksi

Päätösehdotus on kaupunkiympäristölautakunnan lausunnon mukainen,

Esittelijä

kansliapäällikkö Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550

timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1. Lausuntopyyntö 29.3.2018 ja kutsu, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos
2. Lausuntopyyntö liite, Espoon kaupungin päätöspöytäkirja 12.3.2018 § 90 ,
3. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartta
4. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavamerkinnot ja -määräykset A1
5. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavamerkinnot ja -määräykset A4
6. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavamerkinnot, -määräykset ja kehittämissuosituks
7. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavaselostus liitteineen
8. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartan liitekartta 1, A2
9. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartan liitekartta 2, A2
10. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartan liitekartta 3, A2
11. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartan liitekartta 4, A2

12. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartan liitekartta 5, A2
13. Lausuntopyyntö liite, Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos, kaavakartan liitekartta 6, A2

Muutoksenhaku Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Otteet
Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, Espoon kaupunki, Hallintokeskus

Vastine Helsingin kaupungin lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

[Merkitään tiedoksi.](#)

9. KAUNIAISTEN KAUPUNKI

YLKV 21.05.2018 § 52

Lisätiedot:
maankäyttöpäällikkö Marko Lassila, puh. 050 382 9313 etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Espoon kaupunginhallitus on 12.3.2018 päättänyt asettaa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksen nähtäville maankäyttö- ja rakennus- asetuksen 30 §:n perusteella. Kaava on julkisesti nähtävillä 3.4.–3.5.2018. Lausuntoaika päättyy 31.5.2018.

Nähtäville asetettavan aineiston muodostavat kaavakartta, kaavamerkinnot ja -määräykset, 6 kaavakartan liitekarttaa sekä kaavaselostus. Lausuntoaineisto on nähtävissä osoitteessa:

https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaavoitus/Yleiskaava/Vi_reilla_olevat_yleiskaavat/Espoon_pohjois_ja_keskiosien_yleiskaava/Kaava_luonnos

Yleisesti

Suunnittelualue käsittää Espoonjoen ja Pitkäjärven pohjoispuoliset alueet sekä Espoon keskuksen, Kaupunginkallion, Kuurinniityn, Sunan, Tuomarilan alueet ja Kasavuoren pohjoispuoliset alueet. Suunnittelualueen pinta-ala on n. 169 km², mikä on yli 30 % koko Espoon pinta-alasta ja yli 50 % Espoon maapinta-alasta.

Voimassa olevan Espoon pohjoisosien yleiskaavan valmistelu aloitettiin vuonna 1984 ja osa I on saanut lainvoiman 1997. Espoon pohjoisosien yleiskaavan osa I ei enää kaikilta osin pysty vastaamaan muuttuvan kaupungin ja kehittyvän seudun haasteisiin. Suunnittelualueesta noin 20 % on asemakaavoitettu.

Valmisteilla olevan kaavan tavoitevuosi on 2050. Yleiskaavalla tullaan vastaamaan Espoon kaupungin kasvutavoitteisiin luomalla kaupunkirakennetta eheyttävillä maankäyttöratkaisuilla edellytykset mm. hyvälle joukkoliikenteelle ja Länsiradan tulevaisuudelle. Keskeisiä suunnitteluhaasteita ovat kaupunkirakenteen eheyttäminen, joukkoliikennetyhteyksien ja palvelujen turvaaminen alueella sekä nykyisten kyläalueiden tunnistaminen ja niiden elinkelpoisuuden vahvistaminen. Yleiskaavan suunnittelussa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen hillitseminen ja selvitetään keinoja päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Kaavalla pyritään vastamaan myös kaupungin vuosittaiseen 2500 asunnon tuotantotavoitteeseen.

Aikataulullisesti tavoitteena on, että kaavaehdotus valmistuu vuonna 2019.

Yleiskaavaluonnoksen kuvaus

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on strateginen kaava, jolla osoitetaan maankäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Mitoituksen lähtökohtana on varautuminen pitkällä aikavälillä Espoon nopeaan kasvuun. Tämän mukaisesti koko Espoon maankäytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset Espoon väestön kasvulle 400.000 asukkaaseen ja työpaikkojen kasvulle vähintään 180.000 työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä. Väestökasvu on seudullisissa visioissa samalla tasolla.

Nyt laadittavalla yleiskaavalla varaudutaan n. 60.000 asukkaaseen sekä n. 11.000 työpaikkaan. Kaavan mahdollistama kaupunkirakenteen kehittäminen perustuu keskustojen verkostoon, joka muodostuu viidestä kehitettävästä keskuksesta, jotka ovat n. 5 kilometrin etäisyydellä toisistaan: Espoon keskus, Länsiradan kehityskäytävällä Hista ja Mynttilä sekä itäisellä joukkoliikennevyöhykkeellä Viiskorpi ja Kalajärvi, joista kolme viimeistä ovat paikalliskeskustasoisia.

Voimakkaimmin kehitettävät alueet (Espoon keskus, Mynttilä ja Hista) tukeutuvat tulevaan länsirataan ja sen asemien ympärille. Näiden alueiden kehittäminen edellyttää sitovaa päätöstä raideliikenneyhteydestä ja ko. asemasta. Paikalliskeskukset (Viiskorpi, Kalajärvi) tukeutuvat vastaavasti Leppävaaraan suuntautuvaan pikaraitiolinjaan.

Kaavakartalla osoitetaan pitkän aikavälin tavoitteet ja keskeiset maankäytön ja liikenneverkon suuntaviivat. Kaavamääräykset koostuvat yleis- ja yksityiskohtaisista määräyksistä, minkä lisäksi jatkosuunnittelua ohjataan kehittämissuosituksilla. Yhdessä ne osoittavat Espoon maankäytön suunnittelun kannalta olennaisimmat kehityslinjat ja keskeiset painopisteet. Määräyksiä tullaan täydentämään tarvittaessa alueiden jatkosuunnittelua tukevilla ja ohjaavilla selvityksillä.

Yleiskaavan esitystapa on joustava ja sen jatkosuunnittelun ohjaus mahdollistaa vaihtoehtoiset maankäyttöratkaisut tarkemmassa suunnittelussa. Lisäksi suunnitelman mukaan kaupungin vaihteellinen kehittäminen on mahdollista toteuttaa kestävästi.

Kauniaisten kaupungin lausunto kaavaluonnoksesta

Yleiskaavaluonnos on laadittu huolellisesti ja selkeästi, jonka lisäksi on mainittavaa, että materiaalin esitystapa on helppolukuinen. Strateginen kaava jättää suunnitteluvaraa tulevaisuuden muutoksille, jolloin kaava kestää aikaa perinteistä kaavaa paremmin. Lisäksi sen sisältö on helposti liitettävissä pääkaupunkiseudun yhteissuunnitelmiin. Vesistöjen ja luonnon-olojen sekä maisemallisten arvojen huomiointi on tehty laadittavassa yleis-kaavassa erityismaininnan arvoisesti.

Kaavan yleiset määräykset ja niihin liittyvät kehittämissuositukset ovat konkreettisia ja kaavalle asetettuja tavoitteita tukevia. Lisäksi ne ovat muotoiltu niin selkeästi, että niiden tarkoituksellista ei jää epäselvyyttä. Kaavan maankäytön kehittämisellä tuetaan kokonaisuudessaan joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä kävelyä ja pyöräilyä.

Suorat vaikutukset Kauniaisiin ovat vähäiset, koska ns. kosketuspinnoilla on Turunväylä, Karvasmäen/Fallåkeriin avoimet alueet sekä Jorvin sairaalan alue. Kauniaisten pohjoispuolisten alueiden asukasmäärän kasvulla ei oleteta olevan merkittävää vaikutusta Kauniaisten kautta kulkevaan läpi-ajoliikenteeseen, koska em. kehittyviltä alueilta on vaihtoehtoisia ja tehokkaampia reittivaihtoehtoja tarjolla. Tulevaisuudessa vaihteittain asemakaavoitettavien ja toteutettavien kohteiden muut vaikutukset Kauniaisille jäävät niin ikään vähäisiksi ja sulautuvat seudun muuhun kasvuun.

Keskuspuistosta Ullanmäen kautta esitetty ekologinen yhteys jatkuu Kauniaisissa Kasavuoren alueen läpi ja edelleen jäähallin alueelta pohjoiseen takaisin Espoon puolelle. Kauniainen on huomionnut nämä sekä täydentävän ekologisen yhteyden vireillä olevassa jäähallin alueen asemakaavan muutoksessa.

YTJ:

Valiokunta päättää antaa esityslistatekstistä ilmenevän lausunnon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta Espoon kaupunkisuunnittelukeskukselle.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Otteen oikeaksi todistaa

Kauniaisissa 4.6.2018

Leena Porvali, valiokunnan sihteeri

jakelu: Espoon kaupunkisuunnittelukeskus/Yleiskaavayksikkö Espoon kaupunki/Kirjaamo

Vastine Kauniaisten kaupungin lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

[Merkitään tiedoksi.](#)

10. KIRKKONUMMEN KUNTA

Kuntatekniikan lautakunta § 69, 17.05.2018

Kunnanhallitus § 193, 04.06.2018

§ 193

Kirkkonummen kunnan lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta

KIRDno-2018-699

Kuntatekniikan lautakunta, 17.05.2018, § 69

Valmistelijat/ lisätiedot:

Anna Hakamäki

anna.hakamaki@kirkkonummi.fi kaavoitusarkkitehti

Liitteet

1. Kunnan lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta

Kirkkonummen kunnan lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta (kh)

Espoon kaupunki varaa Kirkkonummen kunnalle mahdollisuuden antaa lausuntonsa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta. Lausuntoaika on 3.4. - 31.5.2018. Kirkkonummen kunnalle on myönnetty lisäaika lausunnon antamiselle pe 8.6.2018 asti

Taustaa

Espoon kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 29.5.2013 toimenpiteiden käynnistämisestä Espoon pohjoisosien yleiskaava osa I:n ajanmukaisuuden tarkistamiseksi. Kaava kuulutettiin vireille 21.5.2014.

Luonnos Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaksi on strateginen kaava, jolla osoitetaan maankäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Espoo tavoittelee voimakasta väestön kasvua kohti 400 000 asukasta. Yleiskaavalla varmistetaan osaltaan mahdollisuuksia vastata kaupunkirakenteen kestävään ja vaiheittaiseen muutokseen. Luonnoksen joukkoliikennehankkeet sisältyvät maankäytön kehittämiseen Länsiradan ja Kalajärvi-Viiskorven vyöhykkeillä.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan tavoitteet

Yleiskaavoitusta ohjaavat sekä valtakunnalliset että seudulliset tavoitteet, kuten valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja lainvoimaiset

maakunta kaavat sekä tehdyt sopimukset ja päätökset. Myös Helsinki-Turku nopea junayhteys on kiinteä osa yleiskaavan tavoitteiden asettelua.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on strateginen. Se määrittää yleiskaava- alueen tulevaisuuden kannalta olennaisimmat kehityslinjat ja keskeiset painopisteet, ja sillä mahdollistetaan alueen pitkäjänteinen kehittyminen osana tiivistävää kaupunkirakennetta.

Yleiskaavan mitoituksen lähtökohtana on Espoon kaupungin omat väestönkehitysarviot sekä seudullisessa suunnittelussa käytetyt arviot. Yleiskaavan mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä.

Alueella voimassa olevien yleiskaavojen uudistaminen on tarpeen, koska niiden asukasmitoitus ei vastaa pitkän aikavälin väestökehitysarviota eikä mahdollista esimerkiksi Länsiradan uusien asemanseutujen rakentamista.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan keskeinen sisältö

Strategisessa yleiskaavoituksessa pyritään keskittymään alueidenkäytön päälinjoihin ja yleiskaava esitetään yleispiirteisesti ja pyritään pitkän aikavälin linjaratkaisujen tekemiseen. Kaava on ns. kokonaiskaava, jossa käsitellään kaikki asiakokonaisuudet ja se laaditaan oikeusvaikutteisena.

Yleiskaava karttaa, kaavamääräyksiä ja kaavakartan liitekarttoja täydentävät yleiskaavan selostus ja sen liitteet. Yleiskaavassa on määräysten lisäksi laadittu osalle merkinnöistä kehittämissuosituksia jatkosuunnittelun tueksi. Osalla liitekarttoista on oikeusvaikutteisia merkintöjä. Kaavakartta muodostuu 100

m x 100 m:n ruuduista, joista muodostuvat alueet kuvaavat maankäytön pääkäyttötarkoitusta. Ruutuja tulee tarkastella aluekokonaisuuksina ja tarkemmat aluerajaukset ratkaistaan maankäytön jatkosuunnittelussa. Pääkäyttötarkoituksen ohella alueet voivat lisäksi sisältää virkistykseen, liikenteeseen, yhdyskuntatekniseen huoltoon sekä palveluihin liittyviä aluevarauksia.

Pohjois- ja keskiosien yleiskaavan ratkaisu perustuu kolmesta rakennemallista valittuun "keskustojen verkosto" -malliin, jossa viisi keskustaa (Espoon

keskus, Mynttilä, Hista, Kalajärvi ja Viiskorpi) muodostavat verkoston. Huomattava osa tulevasta väestönkasvusta sijoittuu keskuksiin ja niiden välittömään ympäristöön, mikä tukee joukkoliikenteen järjestämistä ja mahdollistaa lähipalvelujen kehittämisen joukkoliikenteen solmukohdissa ja joukkoliikennekäytävien varrella. Alueen suurin keskusta on Espoon keskus, jota kehitetään kaupunkikeskuksena. Toiseksi suurimmaksi

keskustaksi on osoitettu Histan asemanseutu 15 000 asukkaallaan. Työpaikat sijoittuvat pääosin elinkeinoelämän alueille pääliikenneväylien varsille sekä keskustatoimintojen alueille. Uusia elinkeinotoiminnoille osoitettuja alueita on Histan suunnalla Turunväylän varrella Kirkkonummen rajalle asti.

Kirkkonummen kunnan rajalle on kaavakartassa osoitettu virkistysaluetta, metsätalousaluetta, elinkeinoelämän alue, asuntovaltaista aluetta (A3), Siikajärven loma-asuntoalue, virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan palveluiden alue, Ämmässuon kaatopaikka sekä Turunväylän ympäristöön uusi elinkeinoelämän alue.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan liittyvät selvitykset ja tausta-aineisto

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmistelun tueksi on laadittu lukuisia selvityksiä vuosina 2014-2017 ja kaavaehdotusta varten laaditaan lisää selvityksiä. Aineisto löytyy Espoon kaupungin sivuilta osoitteesta:

https://www.es-poo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaavoitus/Yleiskaava/Vireilla_olevat_yleiskaavat/Espoon_pohjoisja_keskiosien_yleiskaava

Liite:

Ehdotus Kirkkonummen kunnan lausunnoksi Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta

Asiakirjat:

-Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineisto: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos - kaavakartta sekä merkinnät ja määräykset
-Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava: Valmisteluaineiston selostus

Ehdotus

Esittelijä: Anna-Kaisa Kauppinen Kuntatekniikan lautakunta päättää

1.
esittää kunnanhallitukselle, että se antaa liitteen mukaisen Kirkkonummen kunnan lausunnon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta.
2.
tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa

Päätös

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana Matti Kaurila teki seuraavan muutosehdotuksen. Poistetaan lausunnosta seuraavat kohdat; "Kirkkonummen kunta pitää hyvänä, että keskustat ja niihin liittyvät asuinalueet osoitetaan pinta-alaltaan ja rakentamistehokkuudeltaan tiiviiksi, mikä luo mahdollisuuden joukkoliikenteen palvelutason nostamiseksi kilpailukykyiseksi. Myös kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuus kulkumuotona tällöin kasvaa."

Poistetaan kolmannen kappaleen loppu" Länsiradan kehityskäytävällä Histan ja Mynttilän asemanseutujen ulkopuolella vaikeatulkintaisuus johtuu osittain myös siitä, että korttelitehokkuuksien ja asuntovaltaisten alueiden koko ei vaikuttaisi täysin olevan suhteessa jäljelle jäävään noin 5000 uuden asukkaan määrään. Huomion arvoista on, että asuntovaltaisten A3-alueiden ei kaavamääräysten mukaan tarvitsisi myöskään tukeutua kävelyn, pyöräilyn eikä joukkoliikenteeseen. Tämä saattaa olla haaste hiilineutraaliuden tavoittelussa. Kaavaselostukseen olisi hyvä selventää tavoiteltuja asumistypologioita kullakin aluevarausmerkinnällä suhteessa suositettuun rakentamisen määrään ja kestäviin kulkutapoihin, erityisesti A2- ja A3-alueilla."

Lisätään yhteenvetokappaleeseen "Kaavojen mahdollistaman uuden asutuksen vaikutus Turunväylän liikennemääriin suhteessa väylän kapasiteettiin tulee selvittää tilanteessa, jossa ei ole rakennettu raideyhteyttä Histaan ja kun on rakennettu raideyhteys Histaan."

Keskustelun jälkeen Matti Kaurila muutti esitystään. Muutetussa esityksessä poistetaan lausunnosta seuraava kohta; "Kirkkonummen kunta pitää hyvänä, että keskustat ja niihin liittyvät asuinalueet osoitetaan pinta-alaltaan ja rakentamistehokkuudeltaan tiiviiksi, mikä luo mahdollisuuden joukkoliikenteen palvelutason nostamiseksi kilpailukykyiseksi. Myös kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuus kulkumuotona tällöin kasvaa."

Puheenjohtaja totesi, että muutettua ehdotusta kannatettiin yksimielisesti.

Päätös:

Kuntatekniikan lautakunta päätti

1.
Poistaa lausunnosta kaupunkirakenne -kohdasta seuraavan tekstin; Kirkkonummen kunta pitää hyvänä, että keskustat ja niihin liittyvät asuinalueet osoitetaan pinta-alaltaan ja rakentamistehokkuudeltaan tiiviiksi, mikä luo mahdollisuuden joukkoliikenteen palvelutason nostamiseksi kilpailukykyiseksi. Myös kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuus kulkumuotona tällöin kasvaa.
2.
esittää kunnanhallitukselle, että se antaa muutetun liitteen mukaisen Kirkkonummen kunnan lausunnon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta.
3.
tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa

Kaavoitusarkkitehti Anna Hakamäki poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen klo 20.03.

Kunnanhallitus, 04.06.2018, § 193

Valmistelija/ lisätiedot:

Anna Hakamäki anna.hakamaki@kirkkonummi.fi kaavoitusarkkitehti

Liitteet

1 Lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta, Kh 4.6.2018 § 193

Ehdotus

Esittelijä: Tarmo Aarnio, kunnanjohtaja Kunnanhallitus päättää antaa liitteen mukaisen Kirkkonummen kunnan lausunnon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta.

2

tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa

Kunnanhallitus 4.6.2018 käsittely:

Hans Hedberg teki seuraavan muutosehdotuksen: Yhteenvedon ensimmäiseen kappaleeseen lisäys. Kappaleen loppuun, seuraava teksti. "Avoin maisema"- nimikettä ei voida soveltaa alueilla joilla harjoitetaan maa- ja metsätaloutta.

Sellainen nimikkeen muuttaminen aiheuttaa epätasa-arvoisen kohtelun ja kohtuuttoman haitan maa- ja metsätaloudelle. Nämä alueet tulisi merkitä MM:llä.

Anna Aintila kannatti Hedbergin ehdotusta. Sitä ei hyväksytty yksimielisesti, joten asiasta oli äänestettävä. Puheenjohtaja totesi äänestysjärjestyksen seuraavasti: pohjaehdotus on JAA ja Hedbergin muutosehdotus on EI.

Hedbergin ehdotus hyväksyttiin äänin 8-3.

Reetta Hyvärinen teki seuraavan lisäysehdotuksen: Huomattava väestömäärän kasvu kuntien rajaseudulla mahdollistaa ylikunnallisen yhteistyön seudullisten palveluinvestointien toteuttamisessa. Esimerkiksi uimahallin toteuttamista yhteishankkeena tulisi selvittää. Väestömäärän kasvu edellyttää riittäviä virkistysaluevarauksia myös Espoon puolelle.

Saara Huhmarniemi ja Anna Aintila kannattivat Hyvärisen ehdotusta. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Ulf Kjerin teki seuraavan muutosehdotuksen: ehdotan seuraavan kappaleen poistamista Histan alueesta on mahdollista muodostua pohjoiskirkkonummaisille tärkeä palvelu- ja työpaikkakeskittymä. Mikäli palveluita haetaan Histasta, lisääntyy sinne suuntautuva ajoneuvoliikenne.

Anna Aintila kannatti Kjerinin ehdotusta. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Ehdotuksen mukaisesti seuraavilla tekstimuutoksilla:

Yhteenvedon ensimmäiseen kappaleeseen lisäys. Kappaleen loppuun, seuraava teksti. "Avoin maisema"-nimikettä ei voida soveltaa alueilla joilla harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. Sellainen nimikkeen muuttaminen aiheuttaa epätasa-arvoisen kohtelun ja kohtuuttoman haitan maa- ja metsätaloudelle. Nämä alueet tulisi merkitä MM:llä.

Huomattava väestömäärän kasvu kuntien rajaseudulla mahdollistaa ylikunnallisen yhteistyön seudullisten palveluinvestointien toteuttamisessa. Esimerkiksi uimahallin toteuttamista yhteishankkeena tulisi selvittää.

Väestömäärän kasvu edellyttää riittäviä virkistysaluevarauksia myös Espoon puolelle.

poistetaan kappale "Histan alueesta on mahdollista muodostua pohjoiskirkkonummelaisille tärkeä palvelu- ja työpaikka keskittymä. Mikäli palveluita haetaan Histasta, lisääntyy sinne suuntautuva ajoneuvoliikenne"

06.06. Anu Karkinen hallintojohtaja

Muutoksenhakukielto
§193

Muutoksenhakukielto
Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Kirkkonummen kunnan lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan valmisteluaineistosta

Strateginen yleiskaava

Luonnos Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaksi on tarkoitettu strategiseksi kaavaksi, jolla osoitetaan maankäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Strategisessa yleiskaavoituksessa pyritään keskittymään alueidenkäytön päälinjoihin ja yleiskaava esitetään yleispiirteisesti ja lisäksi pyritään pitkän aikavälin linjaratkaisujen tekemiseen. Kaavakartan 100 m x 100 m:n kokoiset ruudut pyrkivät korostamaan kaavan yleispiirteistä luonnetta ja yhteyttä ruututietoa-aineistoon. Jatkosuunnittelun kannalta vapauksia antaa myös pääkäyttötarkoituksen lisäksi aluemerkinän sisältämät virkistykseen, liikenteeseen, yhdyskuntatekniseen huoltoon sekä palveluihin liittyvät aluevaraukset. Asuntovaltaisten alueiden jako kolmeen luokkaan (A1, A2 ja A3) voidaan katsoa ohjaavan strategisella ja yleispiirteisellä otteella eri tehokkuuden omaavien asuntovaltaisten alueiden jatkosuunnittelua.

Kaupunkirakenne

Yleiskaavaluonnos perustuu kaavaselostuksen mukaan yhdyskuntarakenteen toimivuuteen ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämiseen. Kirkkonummen kunta pitää hyvänä, että kaupunkirakenteen kehittämisen lähtökohdaksi on valittu kaavatyön alkuvaiheessa laadituista rakennemallivaihtoehdoista

"keskustojen verkosto", jossa huomattava osa väestönkasvusta sijoittuu keskuksiin ja niiden välittömään ympäristöön. Tämä antaa hyvät edellytykset kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteen edistämiseksi ja palveluiden hyvälle saavutettavuudelle.

Kaavaluonnoksessa osoitetaan muun muassa keskustatoimintojen, elinkeinoelämän ja asumisen alueet. Keskustoina Espoon keskuksen lisäksi on osoitettu Länsiradan kehityskäytävälle Hista ja Mynttilä sekä itäiselle joukkoliikennevyöhykkeelle Viiskorpi ja Kalajärvi.

Kaavan mahdollistaman kaupunkirakenteen tiiveyttä ja kaava-aineiston mahdollistamaa rakentamisen määrää on paikoin kuitenkin vaikea tulkita, koska rakentamisen määrä ilmoitetaan kaavamääräyksiin kohdistuvissa kehittämissuosituksissa korttelitehokkuuksina aluetehtokkuuksien sijaan. Länsiradan kehityskäytävällä Histan ja Mynttilän asemanseutujen ulkopuolella vaikeatulkintaisuus johtuu osittain myös siitä, että korttelitehtokkuuksien ja asuntovaltaisten alueiden koko ei vaikuttaisi täysin olevan suhteessa jäljelle jäävään noin 5000 uuden asukkaan määrään. Huomion arvoista on, että asuntovaltaisten A3- alueiden ei kaavamääräysten mukaan tarvitsisi myöskään tukeutua kävelyn, pyöräilyyn eikä joukkoliikenteeseen. Tämä saattaa olla haaste hiilineutraaliuden tavoittelussa. Kaavaselostukseen olisi hyvä selvittää tavoiteltuja asumistypologioita kullakin aluevarausmerkinnällä suhteessa suositettuun rakentamisen määrään ja kestäviin kulkutapoihin, erityisesti A2- ja A3-alueilla.

Länsiradan kehityskäytävä

Kirkkonummen kunnan kannalta yleiskaavan merkittävimmät toimenpiteet kohdistuvat Espoon keskuksesta luoteeseen suuntautuvan Länsiradan vyöhykkeeseen, jolle on arvioitu sijoittuvan noin 30 000 uutta asukasta vuoteen 2050 mennessä. Näistä 15 000 sijoittuu Histan keskusta-alueelle, 10 000 Mynttilään ja loput 5000 muille kehityskäytävän asuntovaltaisille alueille. Näin suuren asukasmäärän sijoittuminen Kirkkonummen rajalle ulottuvalle kehityskäytävälle lisää merkittävästi pääväylien liikennettä.

Uuden junayhteyden varten rakentuvien keskustien Histan ja Mynttilän asemien toteuttamisen ollessa pitkän aikavälin tavoite, aletaan kehityskäytävää selostuksen mukaan rakentaa vyöhykkeestä, joka ei ole sidoksissa tulevien juna-asemien toteutumiseen. Em. vyöhykkeelle sijoittuvista asuntovaltaisista alueista osa sijaitsee maakuntakaavan raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen alueella, jonka suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen toteuttaminen tulee kytkä uuden raideliikennedyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Uusimaa-kaavan 2050 valmisteluaineistossa alue kuuluu ydinalueeseen tukeutuvaan kasvuvyöhykkeeseen, jonka väestönkasvun ja verkostomaisen kaupunkirakenteen edellyttämiä joukkoliikennehankkeita sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä on edistettävä.

Kaavan jatkosuunnittelussa olisi tarpeellista selvittää tarkemmin, muodostuuko junarataan tukeutumattomien alueiden bussiyhteyksistä ennen Länsiradan asemien toteutumista riittävän kilpailukykyisiä henkilöautoliikenteelle, jotta merkittävä määrä alueiden maankäytön tuottamasta liikenteestä ei ohjautuisi henkilöautoliikenteeksi Turunväylälle. Henkilöautoliikennemäärien kasvua havainnollistava kaava-aineisto oli vaikeasti luettavaa, minkä vuoksi on vaikea arvioida ja ottaa kantaa osayleiskaavan tuottamiin liikennemääriin mm. Turunväylällä. Näin ollen jatkosuunnittelussa asemiin sitoutumattomien asunto- ja työpaikka-alueiden kehittäminen olisi aiheellista suunnitella siten, että niiden on mahdollista tukeutua kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteeseen.

Hista sijaitsee lähellä Kirkkonummen rajaa ja sen vaikutukset tulevat ulottumaan Kirkkonummen puolelle. Alueelle sijoittuu tulevaisuudessa noin 15 000 asukkaan kaupunkimaisesti rakennettu asemanseutu ja palvelukeskus, jonne rakennetaan tiivis erilaisiin kerrostalotyyppologioihin perustuva jalankulkupainotteinen keskusta-alue. Histan toteuttamisen haasteena on liikenneverkkoselvityksen mukaan taajamajunien ylikuormittuminen ja raidekapasiteetin ylittyminen Rantaradan osuudella. Näin ollen Länsiradan ja Rantaradan junaliikenteestä tulee liikenneselvityksen mukaisesti laatia kokonaissuunnitelma, joissa huomioidaan raidekapasiteetti, ratakäytävien maankäyttösuunnitelmat sekä junaliikenteen matkustajakysyntä myös Lohjan ja Kirkkonummen suunnilla. Kirkkonummen kunta edellyttää Histan junaliikenteen järjestämistä siten, ettei se vaikuta haitallisesti Rantaradan liikennöintiin eikä sen kehittämismahdollisuuksiin.

Vaikutusten kannalta on myös merkittävää, onko Veikkolan ja Histan asutusalueiden välillä mahdollisuus kulkea junalla. Huomattava väestömäärän kasvu kuntien rajaseudulla mahdollistaa ylikunnallisen yhteistyön seudullisten palveluinvestointien toteuttamisessa. Esimerkiksi uimahallin toteuttamista yhteishankkeena tulisi selvittää. Väestömäärän kasvu edellyttää riittäviä virkistysaluevarauksia myös Espoon puolelle.

Kirkkonummen ja Espoon kuntarajalle osoitettu maankäyttö

Kuntien rajalle on osoitettu virkistysaluetta, metsätalousaluetta, elinkeinoelämän alue, asuntovaltaista aluetta (A3), Siikajärven loma-asuntoalue, virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan palveluiden alue, Ämmässuon kaatopaikka sekä Turunväylän ympäristöön uusi elinkeinoelämän alue.

Kaavakartassa on osoitettu Kirkkonummen puolelle pääasiassa Ämmässuon eteläpuolelta sekä Turunväylän pohjoispuolisilta alueilta johtavia ekologisen verkoston osia, kuten viheryhteystarve, ekologisten yhteyksien runkoja ja täydentäviä ekologistia yhteyksiä. Kuntarajalle on osoitettu myös radan ja Turunväylän yli ekologisen yhteyden kehittämistarve. Eteläosassa Loojärveen virtaava uoma on osoitettu veden virtausreitillä ja ekologisena yhteytenä. Ekologisten yhteyksien liitoskohdat ovat sopusoinnissa Kirkkonummen yleiskaava 2020:ssä osoitetun maankäytön tai suunnitelmien kanssa. Maakuntakaavassa osoitetun ohjeellisen siirtoviemäriin linjauksen sijoittuminen on syytä tarvittaessa näyttää liitekartassa vesihuollon yhteystarpeena.

YHTEENVETO

Kirkkonummen kunta pitää hyvänä valmisteluaineiston kaupunkirakenteen kehittämisen päälinjoja ja valtaosan uusien avausten tukeutumista kilpailukykyiseen joukkoliikenteeseen. Asuntovaltaisten alueiden tavoiteltua rakentamisen määrää suhteessa kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteeseen tukeutumiseen sekä hiilineutraaliuden tavoitteeseen on syytä vielä selvittää jatkosuunnittelussa. Lisäksi kaavaselostukseen on syytä kirjata laajemmin minkälaista rakennetta ja rakentamisen määrää

tavoitellaan asuntovaltaisten alueiden eri luokkien alueilla. Myös maankäytön tuottamia liikennemääriä ja niiden esitystapaa on syytä selvittää jatkosuunnittelussa. "Avoin maisema"-nimikettä ei voida soveltaa alueilla joilla harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. Sellainen nimikkeen muuttaminen aiheuttaa epätasa-arvoisen kohtelun ja kohtuuttoman haitan maa- ja metsätaloudelle. Nämä alueet tulisi merkitä MM:llä.

Histan rakentumisen edellytyksenä olevan raideyhteyden liikennöintiedellytyksiä on jatkosuunnittelussa selvitettävä laajemmin ja laatia Länsiradan ja Rantaradan junaliikenteestä kokonaissuunnitelma, joissa huomioidaan raidekapasiteetti, ratakäytävien maankäyttösuunnitelmat sekä junaliikenteen matkustajakysyntä myös Lohjan ja Kirkkonummen suunnilla. Länsiradan vyöhyke on yhdyskuntarakenteellisesti pääosin uusi avaus. Näin ollen tulee sen junaliikenne järjestää siten, ettei se vaikuta haitallisesti olemassa olevan Rantarataan tukeutuvan maankäyttövyöhykkeen liikennöintiin eikä sen kehittämismahdollisuuksiin.

Vastine Kirkkonummen kunnan lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Kaavaselostukseen on lisätty arviota uusien asukkaiden osuudesta kaavamerkinnältään erilaisilla asuntovaltaisilla alueilla.

Kaavamerkintä Avoin maisematila on muutettu kaavamerkinnäksi Avoimen maisematilan elinkeinoalue. Aluetta kehitetään avoimen maisematilan ja reunametsien säilyttämistä tukevien elinkeinojen alueena. Kaavamääräyksen kehittämissuositus tarkoittaa asiaa: Alueet on tarkoitettu pidettäväksi viljelyssä, laitumina, virkistys- ja matkailukäytössä tai muutoin hyödynnettynä siten, että avoimet maisematilat ja niihin liittyvä reunapuusto sekä metsäsaarekkeet säilyvät. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon maataloustuotannon tarpeet ja sovitettava toimenpiteet siten, ettei arvokkaan maisemakokonaisuuden arvoja heikennetä.

Yleiskaavan ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä tarkasteltiin Länsiradan taajamaliikenteen kysyntää suhteessa kapasiteettiin ja miten kapasiteettia voisi lisätä. Länsiradan taajamaliikennettä selvittää edelleen käynnissä olevassa Länsiradan yleissuunnittelussa.

Ohjeellinen siirtoviemäri Blominmäestä Vihtiin osoitetaan Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys -liitekartassa (liitekartta 6) vesihuollon yhteystarve-merkinnällä.

11. VANTAAN KAUPUNKI

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on tervetullut päivitys alueen kaavatilanteen ajantasaistamiseksi nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten mukaiseksi.

Espoo ja Vantaa ovat aktiivisesti mukana Helsingin seudun suunnitteluyhteistyössä, missä parhaillaan laaditaan maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL2019-suunnitelmaa. MAL- v1s1ona on mm. kehittää seudusta yhtenäisesti toimiva metropolialue, jonka yhdyskuntarakenne on toiminnoiltaan monipuolinen ja ekotehokas. Tätä seudullista näkökulmaa tulisi laajentaa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksessa ja sen vaikutusten arvioinneissa. Uusien, vaikkakin tiiviiden, alueiden avaaminen vaikuttaa seudullisesti niin yhdyskuntatalouteen kuin myös kasvihuonekaasupäästöihin, joista Espoollakin on kunnianhimoiset tavoitteet.

Vantaa on käynnistänyt koko kaupungin yleiskaavan laadinnan. Tavoitteena on saada yleiskaavaluonnos valmiiksi vuoden 2018 loppuun mennessä. Espoon ja Vantaan rajaseutujen maankäytön yhteensovittamiseen on siten hyvä yhteistyön mahdollisuus. Vantaalla yleiskaavassa yhtenä pohdittavana kysymyksenä on joukkoliikenteen runkoyhteydet ja niihin tukeutuva kaupunkirakenne. Tämä teema kytkee yhteen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan Kalajärven joukkoliikennekäytävän sekä läntisen Vantaan maankäyttökysymykset.

Yleiskaavassa on esitetty joukkoliikenneyhteydet uusilta alueilta Pohjois-Espoosta ainoastaan Espoon muihin osiin, eikä yhteystarpeita tältä alueelta Vantaalle tai Helsinkiin ole huomioitu. Aviapolis-alue ja lentoasema muodostavat yhden seudun tärkeimmistä työpaikka-alueista, ja yhteyksiä tähän suuntaan ei ole esitetty yleiskaavassa lainkaan. Selostuksessa todetaan matka-ajan Kalajärveltä Leppävaaraan olevan runkobussilla 45 minuuttia, joka ei ole realistinen liityntäyhteys Vantaan suuntaan. Vahvat yhteydet Kehäradalle tulee hoitaa muilla tavoin. Yhteyksien puuttuminen johtaa Vihdintien ja Kehä III:n kasvaviin liikennemääriin ja toimivuuden vaarantumiseen, sekä liityntäpysäköinnin paineen kasvuun Kehäradan asemilla välillä Vantaankoski-Myyrmäki. Liityntäpysäköintialueet ovat jo nyt käytössä koko kapasiteetiltaan. Vantaan yleiskaavassa on varaus Tikkurilantien jatkeelle, mutta sen toteutumismahdollisuudet ovat heikot. Tie olisi tunneleiden takia kallis, eikä sen varrelle voida osoittaa riittävää maankäyttöä tärkeiden luontoalueiden vuoksi. Tämä yhteys ei siis ratkaise Vihdintien ja Kehä III:n mahdollisia toimivuusongelmia.

Kalajärven joukkoliikennekäytävän on katsottu kasvavan 20 000 asukkaalla vuoteen 2050 mennessä. Yhteys Kalajärveltä Leppävaaraan toimii alueen joukkoliikenteen runkoyhteytenä. Kalajärven ja Viiskorven A1-alueiden kehittämisen tulee olla hyvin maltillista ennen kuin tehokkaat joukkoliikenneyhteydet eli raitiotie tai bussirunkolinjat toteutuvat. Muussa tapauksessa alueet muodostuvat henkilöautoliikenteeseen tukeutuviksi. A2-alueiden osalta selostuksessa todetaan, että kehittäminen voidaan aloittaa ennen kuin runkoyhteyttä on olemassa, jopa voimakkaimmin muuttuvien alueiden osalta Kalajärvellä ja Niipperintien varrella. Vahvat joukkoliikenneyhteydet tulee varmistaa ennen kuin alueiden kehittäminen aloitetaan.

Yleiskaavan maankäyttö Kalajärven suuntaan ei tue raitiotietä jonka vuoroväli olisi viisi minuuttia. Liikenne-ennusteita tulee tehdä realistisemmalla 10, 15 tai jopa 20 minuutin vuorovälillä, jotta nähdään kuinka paljon tämä vaikuttaa esimerkiksi Vihdintien liikennemääriin. Vahvojen joukkoliikenneyhteyksien kehittäminen Jorvin sairaala-alueelle on kannatettavaa.

Yhdyskuntarakenteen hallinnan vuoksi A2-alueiden kaavamääräyksissä tulisi ottaa vahvemmin kantaa alueen talotyyppiin. Nyt määräys mahdollistaa millä tahansa tehokkuudella toteutuvaa rakentamista ympäröivästä rakenteesta riippumatta myös yhdyskuntarakenteen reuna-alueille, joilla joukkoliikenteen käyttö ei ole todennäköisin liikkumismuoto. Alueet olisi järkevintä toteuttaa pientalovaltaisina silloin, kun ne sijaitsevat kaukana muusta yhdyskuntarakenteesta ja hyvästä joukkoliikenteen palvelutasosta (A3).

Juvanmalmin teollisuusalue rajoittuu Vantaan puolella kahteen luonnonsuojelualueeseen. Juvanmalmin jatkokehittämisessä tulisi ottaa nämä luontoarvot huomioon ja mahdollisesti jättää teollisuustoiminnan ja suojelualueiden väliin suojavyöhykettä.

Yleiskaavaluonnoksessa on huomioitu hyvin ekologinen verkosto tärkeänä osana kaava-alueen vihreää infrastruktuuria. Kaavan yleismääräyksillä veloitetaan huomioimaan luonnon monimuotoisuus, virtavesien ja vihervestoston jatkuvuus ja ekologinen toimivuus koko alueella. Ekologiset yhteydet -kaavamerkinnoilla sekä ekologisen yhteyden kehittämistarve - merkinnoilla tarkennetaan ekologisen verkoston rakennetta. Tämä edistää ja tukee paikallista ja seudullista suojelualueiden ja muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden kytkeytyneisyyttä toisiinsa ja nostaa esille kaupunkien välisiä tarpeellisia yhteistyökohteita seudullisen vihervestoston toimivuuden kehittämiseksi.

Kaava-alueen luontoarvojen verkostossa on tunnistettu tärkeimmät maakunnalliset ja paikalliset ekologiset yhteydet Vantaan luontoalueille. Viisi seudullisesti tärkeää ekologista runkoyhteyttä mahdollistaa Espoon ja Vantaan raja-alueilla sijaitsevien suojelualueiden ja laajempien maakunnallisesti tärkeiden viheralueiden kytkeytyneisyyttä toisiinsa. On myös hyvä, että kaavaselostuksessa ekologisten yhteyksien rungolle on määritetty ohjeelliset vähimmäisleveyssuosituksen, jotka ovat taajama-alueiden ulkopuolella ensisijaisesti vähintään 500 metriä ja taajama-alueen reunoilla ensisijaisesti vähintään 300 metriä. Kaavakartassa Espoon ja Vantaan väliset runkoyhteydet sijoittuvat hyvin myös Uudenmaan ekologisten verkostojen ja yhteyksien tutkimuksessa tunnistetuille seututason tärkeille ekologiselle yhteysalueille (Zonation-analyytit 2018).

Vantaan ja Espoon kannattaa jatkaa yhteistyötä seututason ekologisen verkoston ja yhteyksien toimivuuden kehittämiseksi ja turvaamiseksi.

Vantaan ja Espoon kuntarajat ylittävää kaavayhteistyötä on ollut sujuvaa ja sitä on hyvä jatkaa tästä eteenpäin.

psta Päivi Kimpimäki hallintosihteeri

Vastine Vantaan kaupungin lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Liikenne

Joukkoliikenneyhteysien suunnittelua on jatkettu yleiskaavan ehdotusvaiheen liikenneselvityksessä 2019 ja Vihdintien kehityskäytäväselvityksessä 2019 yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen, Vantaan ja Helsingin kanssa. Tulevaisuudessa tarvittavien kaupunkien rajat ylittävien joukkoliikenneyhteysien koordinoimista jatketaan yhteistyössä naapurikuntien, HSL:n ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Kaavakartalla on esitetty ne joukkoliikenteen runkoyhteydet, jotka voidaan toteuttaa myös pikaraitiotienä ja yleiskaavaselvityksen liitteenä on esitetty kaikki joukkoliikenteen runkoyhteydet. Runkoyhteyksiä on esitetty Pohjois-Espoosta Espoon keskukseen, Leppävaaran suuntaan, Kehä III:lle itään ja Vihdintielle. Kehä III:n ja Vihdintien runkoyhteydet palvelevat seudullista liikkumista Vantaalle ja Helsinkiin.

Liikenneselvityksen mukaan Viiskorven suunnalla hyvät joukkoliikenneyhteydet Leppävaaran suuntaan edellyttävät runkomaisesti liikennöitävää yhteyttä. Runkoyhteyden matkustajamäärät vuoden 2050 ennustetilanteessa luovat edellytykset myös hyvin palvelevalle pikaraitioliikenteelle ainakin Viiskorpeen saakka. Raitiotien päättäminen Viiskorpeen on perusteltua, mikäli Kalajärven suunnan joukkoliikenneyhteyksiä kompensoidaan parannuksilla Kehäradan ja Espoon keskuksen suuntiin. Kalajärven suunnalta joukkoliikenneyhteysien tarkoituksenmukaisin pääsuunta on Vihdintien käytävä, jonka kautta tulisi liityntäyhteydet Kehärataan, Leppävaara-Myyrmäki pikaraitiotiehen, Rantarataan, Raide-Jokeriin sekä Munkkivuoren ja Meilahden kautta kulkevaan raitiolinjaan.

Luonto

Merkitään tiedoksi.

12. LOHJA

VEVO 23.05.2018 § 87

Espoon kaupunki pyytää lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta 31.5.2018 mennessä. Kaava-alue ei rajoitu Lohjan kaupungin rajaan.

Luonnos Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaksi on strateginen kaava, jolla osoitetaan maankäytön periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Yleiskaavaluonnos perustuu yhdyskuntarakenteen toimivuuteen ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämiseen. Koko yleiskaavan mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä.

Yleiskaavaluonnoksessa kaavaratkaisuissa yksi maankäytön kehittämissuunta on Länsiradan kehityskäytävä. Helsinki-Turku -nopea junayhteys ja erityisesti ratakäytävän lähiliikenne ovat osa suunnitteluprosessia. Espoon keskuksesta luoteeseen suuntautuvalla Länsiradan kehityskäytävälle on arvioitu sijoittuvan noin 30 000 uutta asukasta vuoteen 2050 mennessä.

Uuden junayhteyden ja sen varteen rakentuvien Histan ja Mynttilän asemien toteuttaminen on pitkän aikavälin tavoite, koska molempien asemien toteuttamisen aikataulu on sidottu päätökseen Länsiradan

ja sen asemien toteuttamisesta. Lisäksi Mynttilän asema on ratkaistava maakuntakaavassa ennen yleiskaavaa. Asia ratkaistaan valmistelemalla molempia kaavatasoja samanaikaisesti.

Histan alueelle sijoittuu tulevaisuudessa uusi noin 15 000 asukkaan kaupunkimaisesti rakennettu asemanseutu ja palvelukeskus. Valtaosa asukkaista sijoittuu noin 1 kilometrin säteelle tulevasta asemasta. Alueen saavutettavuutta lisää Turunväylälle toteutettava uusi eritasoliittymä Mynttilän alueelle yleiskaava mahdollistaa noin 10 000 asukkaan lähikeskuksen, joka tukee radan ja aseman sijoittumista alueelle. Suurin osa asukkaista sijoittuu noin 600 metrin säteelle tulevasta asemasta.

Perusvaihtoehdossa Länsirataa liikennöidään kaukoraiteita käyttävillä nopeilla taajamajunilla noin 20 minuutin vuorovälillä. Taajamajunat pysähtyvät Espoossa, Histassa, Mynttilässä, Espoon keskuksesta ja Leppävaarassa. Vaihtoehtoinen ratkaisu on kaupunkijunaliikenne 10 minuutin vuorovälillä Histaan, jolloin kaupunkirataa jatketaan Espoon keskuksesta Histaan. Kaupunkijunat pysähtyvät kaikilla asemilla. Kaavaselostuksessa todetaan, että Länsiradan, Rantaradan ja Espoon kaupunkiradan junaliikenteen osalta tulee laatia pitkän aikavälin kokonaissuunnitelma ennusteineen. Siinä tulee huomioida raidekapasiteetin ohella ratakäytävien maan- käyttösuunnitelmat ja junaliikenteen matkustajakysyntä myös Lohjan ja Kirkkonummen suunnilla.

Kaavaratkaisu mahdollistaa kaupalliset palvelut keskustatoimintojen alueille Espoon keskukseen ja Histaan sekä paikalliskeskuksiin Kalajärvi, Mynttilä ja Viiskorpi. Kaupallisiin palveluihin liittyviä ratkaisuja tarkennetaan luonnosvaiheen jälkeen.

Yleiskaavaluonnoksen aineiston muodostavat kaavakartta, kaavamerkin - näyt ja -määräykset, 6 kaavakartan liitekarttaa sekä kaavaselostus. Aineisto löytyy osoitteesta:

[https:// www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen](https://www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen) ja [ymparisto/Kaavoitus/Yleiskaavavireilla](#) olevat yleiskaavat/Espoon pohjois ja keskiosien yleiskaava/Kaavaluonnos

Lisätiedot: yleiskaavoittaja Teija Liuska-Eloranta, teija.liuska-eloranta@lohja.fi

Esitys

Lohjan kaupungin vetovoimalautakunta esittää lausuntonaan Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta seuraavaa: Yleiskaavaluonnoksessa esitetyt väestönkasvun ja työpaikkamäärien tavoitteet tukevat raide- liikenteen toteutumisedellytyksiä, mikä on tärkeää myös Lohjalta pääkaupunkiseudulle suunnitellun taajamajunaliikenteen sekä Turusta Lohjan kautta Helsinkiin suunnitellun kaukojunaliikenteen (ns. Tunnin juna) näkö - kulmasta. Lohjan kaupungissa on vireillä osayleiskaavoitus Espoo-Salo

-oikoradan mahdollisen Lempolan aseman ympäristössä. Raidekapasiteetin riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota tilanteessa, joissa Lohjan suunnasta pääkaupunkiseudulle suuntautuu sekä taajamajunaliikennettä. Yleiskaavaluonnoksen kehittämisperiaatemarkintaa, jolla raideliikenteeseen tukeutuvien asemanseutujen toteuttamisen aloittamisen ajan- kohta on sidottu raideliikenneyhteydestä ja asemasta tehtävään sitovaan toteuttamispäätökseen, pidetään tärkeänä Turunväylän liikenteen sujuvuuden kannalta.

Esittelijän muutettu esitys

Lohjan kaupungin vetovoimalautakunta esittää lausuntonaan Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta seuraavaa: Yleiskaavaluonnoksessa esitetyt väestönkasvun ja työpaikkamäärien tavoitteet tukevat raideliikenteen toteutumisedellytyksiä, mikä on tärkeää myös Lohjalta pääkaupunkiseudulle suunnitellun taajamajunaliikenteen sekä Turusta Lohjan kautta Helsinkiin suunnitellun kaukojunaliikenteen (ns. Tunnin juna) näkökulmasta. Lohjan kaupungissa on vireillä osayleiskaavoitus Espoo-Salo-oikoradan mahdollisen Lempolan aseman ympäristössä. Raidekapasiteetin riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota tilanteessa, joissa Lohjan suunnasta pääkaupunkiseudulle suuntautuu sekä taajamajunaliikennettä. Yleiskaavaluonnoksen kehittämisperiaatemarkintaa, jolla raideliikenteeseen tukeutuvien asemanseutujen toteuttamisen aloittamisen ajan- kohta on sidottu raideliikenneyhteydestä ja asemasta tehtävään sitovaan toteuttamispäätökseen, pidetään tärkeänä Turunväylän liikenteen sujuvuuden kannalta. Myös liityntäpysäköintikapasiteetin riittävyyttä pidetään tärkeänä.

Päätös

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Otteen oikeaksi todistaa Lohjalla 30.5.2018

Raija Rönkä-Nieminen
pöytäkirjanpitäjä

Vastine Lohjan kaupungin lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

[Merkitään tiedoksi.](#)

13. PELASTUSLAITOS

LAUSUNTO ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAAVAAN

Toimintavalmius

Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti.

Pelastuslain mukaisesti yhteiskuntaan pyritään luomaan sellaiset puitteet, että yksittäiset ihmiset, yhteisöt ja viranomaiset voivat elinympäristössään ja toiminnassaan ehkäistä onnettomuuksia sekä varautua rajoittamaan ja torjumaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja ja seurauksia. Pelastuslain mukaisella pelastustoimen järjestelmällä pyritään varmistamaan, että onnettomuuksien uhatessa tai jo tapahtuttua ihmiset saavat tarvitsemaansa järjestäytyntä apua ja että onnettomuuden vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi yksilöille ja yhteiskunnan tärkeille toimintoille. Pelastustoimeen kuuluu riskien arviointi, onnettomuuksien ehkäisy ja pelastustoiminta sekä pelastustoimen järjestelmän suunnittelu ja mitoittaminen toimintaympäristön riskien mukaan.

Pelastustoimintaan kuuluu myös pelastustoiminnan suunnittelu sekä mitoittaminen alueen riskien mukaan: toimintavalmius.

Pelastustoiminnan toimintavalmius koostuu viidestä eri osatekijästä: henkilöstön määrästä ja laadusta, kaluston määrästä ja laadusta, ennakkoon laadituista toiminnallisista suunnitelmista, johtamisen organisoinnista sekä pelastustoiminnan toimintavalmiusajasta.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusajalla tarkoitetaan aikaa, joka alkaa siitä, kun ensimmäinen yksikkö vastaanottaa hälytyksen ja päättyy siihen, kun pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Tehokkaan pelastustoiminnan alkamiseen vaaditut toimenpiteet määritellään tarkemmin sisäministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa.

Pelastusryhmän muodostelma koostuu johtajasta, vähintään kolmesta ja enintään seitsemästä henkilöstä sekä tehtävän hoitamiseksi soveltuvista ajoneuvoista ja kalustosta. Muita ryhmien muodostelmia ovat pelastusjoukkue, pelastuskomppania sekä pelastusyhtymä. Tehokas pelastustoiminta voidaan aloittaa aikaisintaan ensimmäisen pelastusryhmän toimesta: yksi johtaja ja vähintään kolme henkilöä (vahvuus 1+3).

Suomi on jaettu 1 km x 1 km kokoisiin riskiruutuihin. Riskiruudut jaetaan riskiluokkiin I-IV. Riskiluokat tulee tavoittaa seuraavien aikarajojen mukaisesti: I-riskiluokan alue tulee tavoittaa kuudessa minuutissa hälytyksen vastaanottamisesta, II-riskiluokan alue 10:ssä minuutissa, III-riskiluokan alue 20:ssä minuutissa ja IV-riskiluokan alue 40:ssä minuutissa. Ensihoidon tavoittamisajat poikkeavat hieman pelastustoimen tavoittamisajoista.

Hätäkeskus jakaa pelastustehtävät kiireellisyysluokkiin A - D hätäpuhelun ja pelastustoimen sekä ensihoidon hätäkeskukselle antaman riskinarvio-ohjeistuksen perusteella. Tavoittamisaika koskee kiireellisiä pelastustehtäviä (A: korkein ja B: toiseksi korkein). Kohteiden tavoittaminen näissä tehtävissä suoritetaan hälytysajona. Useimmille A- ja B-kiireellisyysluokkien tehtäville hälytetään useampia yksiköitä, jolloin puhutaan pelastusjoukkueesta. Pelastusjoukkue on vähintään kahdesta mutta enintään viidestä pelastusryhmästä sekä johtajasta koostuva muodostelma. A- ja B-kiireellisyysluokkien tehtävissä tehokas pelastustoiminta vaatii useampia yksikön osallistumista tehtävälle.

Riskiluokat määritetään jokaiselle riskiruudulle. Riskiruutujen määrittelyssä käytetään regressiomallia, jolla riskiruudun riskitaso määritetään. Riskitaso osoittaa missä riskiruuduissa A- ja B-kiireellisyysluokan onnettomuuksia tapahtuu kaikkein todennäköisimmin. Todennäköisyys määrittää siten riskiruudun riskiluokan. Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Riskiruutujen muodostumiseen vaikuttavat myös liikenneonnettomuudet. Asukasmäärien lisääntyminen tulee lisäämään myös yksityisautoilua nykyisestä ja siten myös riskiruutujen muodostumiseen. Myös yksittäinen tai useampi riskikohde ruudulla voi vaikuttaa riskiruudun luokitukseen. Tällaisia voivat olla esim. seveso III -direktiivin teollisuuskohde tai muu poikkeuksellisen riskin omaava kohde.

Nykyisellään yleiskaavassa esitetyt uudet paikalliskeskukset kuuluvat keskeisin osin joko riskiluokkaan III tai IV. Vanhat keskukset kuuluvat riskiluokkaan II ja III (Kalajärvi) sekä riskiluokkaan I ja II (Espoon Keskus).

Kaavaehdotuksen alueiden riskiluokan muutoksen arvioinnissa on hyödynnetty olemassa olevia alueita, niiden asukaslukuja, kerrosaloja, tapahtuneita onnettomuuksia sekä nykyisiä riskiluokkia. Alueen rakentumisen myötä riskiruudut tulevat suurella todennäköisyydellä nousemaan I-riskiluokkaan, mutta varmuudella II-riskiluokkaan. Tällöin toimintavalmiusaika lyhenee huomattavasti nykyisestä. Tämän muutoksen vuoksi esillä olevia alueita, pois lukien Espoon keskus, ei tulla tavoittamaan kyseisille I-riskiluokalle määritetyssä ajassa nykyisellä paloasema- ja tieverkostolla. Näitä alueita ovat Kalajärvi, Mynttilä ja Hista.

Mynttilä. Alueen saavuttamiseksi voidaan vaikuttaa myös toimivalla liikennesuunnittelulla. Esimerkiksi Mynttilän osalta alue voidaan tavoittaa nykyiselläkin paloasemaverkostolla alueen muuttuessa II-riskiluokkaan. Tämä vaatii kuitenkin tieverkon uusimista. Hälytysajoneuvojen näkökulmasta pääkatu Gumbölen suunnasta tulisi olla mahdollisimman suora. Pääkadut tulisivat olla ajoneuvoille riittävän leveitä, jolloin ajoneuvoilla olisi mahdollisuus väistää hälytysajoneuvo(j)a. Alueet tulisivat olla myös toisesta suunnasta lähestyttävissä. Pelastuslaitoksen mielestä liikenteellisten umpiperien toteuttamista tulisi myös välttää. Liikennesuunnittelussa tulisi myös huomioida mahdollisuus liikennevalojen ohjaukseen (HÄLI-järjestelmä), jolloin hälytysajoneuvoille voidaan hälytystehtävissä osoittaa ns. vihreä linja.

Hista. Histan aluetta ei suunnitelmissa esitetty ratkaisuin tulla tavoittamaan alle kuudessa minuutissa. Lähin paloasema sijaitsee Mikkellässä. Histaan ei suunnitelmissa ole esitetty liittymää Histan kohdalla, jolloin pääsy Histaan tapahtuu hieman idempää, joka nykyisellä tieverkostolla on nopein reitti Histaan. Tämä kiertäminen lisää ajomatkaa merkittävästi ja siirryttäessä kokoojakaduille, ajoaika hidastuu. Pelastuslaitos ehdottaa, että Turunväylälle Histan kohdalle rakennettaisiin hälytys/huoltoliittymät molemmista ajosuunnista. Tällä liikennejärjestelyllä Hista voidaan tavoittaa tavoiteajassa nykyisellä paloasemaverkostolla mahdollisesti myös silloin, kun Histaan muodostuu I-riskiluokan aluetta. Vastaavan kaltainen järjestely on toteutettu Kouvolassa paloaseman viereen.

Kalajärvi - Viiskorpi. Kalajärvi sekä Viiskorpi sijaitsevat muita kaavaehdotuksen alueita etäämmällä lähimmästä paloasemasta. Esimerkiksi Viiskorven paikalliskeskukseen on lähimmältä paloasemalta ajoaika hieman yli 10 minuuttia, Kalajärvelle noin 20 minuuttia. Nykyisellään näillä alueilla on jo II- ja III-riskiluokan riskiruutuja, jotka tulevat väestömäärän kasvun sekä rakentamisen myötä kasvamaan erittäin suurella todennäköisyydellä I-riskiluokkaan. Viiskorven eteläpuolella on jo olemassa useampi II-riskiluokan alue. Kalajärvi-Viiskorven alueita tarkastellessa tulee myös huomioida Juvanmalmin teollisuusalue. Teollisuusalueella on jo olemassa yksi I-riskiluokan riskiruutu sekä useita II-riskiluokan riskiruutuja. Lisäksi alueelle ollaan suunnittelemassa pikaraitiotietä. Pelastuslaitoksen arvion mukaan Kalajärvi-Viiskorpi -alueelle tulisi varata tontti paloasemalle. Paloaseman tonttivaraus tulisi tehdä hyvissä ajoin. Näin varmistuttaisiin siitä, että paloaseman sijainti olisi mahdollisimman optimaalinen palvelemaan sekä Kalajärveä, Viiskorpea että Juvanmalmin teollisuusaluetta. Paloaseman tarvetta alueella tukee myös arvioitu ensihoitotehtävien kasvava määrä alueella.

Ensihoito

Pelastuslaitos tuottaa myös ensihoidon palveluita. HUS toimii palvelun tilaaja. Ensihoitoyksiköt ovat sijoitettuina Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloasemille. Pelastuslaitos pyysi HUSilta kommentteja yleiskaavan muutosehdotukseen ja sai alla olevan vastauksen sekä karttaliitteen, jossa uusien yksiköiden sijaintiehdotukset (liite 2):

Suunnitelmissa on kolme uutta keskustaa (Viiskorpi, Mynttilä ja Hista) ja kahden nykyisen keskuksen kehittämistä (Kalajärvi ja Espoon keskus). Yhteensä tarkoittaa noin 60 000 uutta asukasta ($\times 0,08 = 4\,800$ ensihoitotehtävää/ vuodessa). Ensihoitopalvelun tehtävämääriin vaikuttavia tekijöitä: asukkaiden, työpaikkojen, liikenne ja asemien sijainnit. Ensihoitopalvelun tarvetta käsitellään todennäköisesti tarkemmissa palveluverkkosuunnitelmissa. Asukasmäärien ja joukkoliikenteen asemien lisäys alueella aiheuttaa arviolta itäiselle alueelle vähintään noin 1000 ensihoitotehtävää vuodessa ja läntiselle alueelle noin 2800 tehtävää vuodessa. Osa läntisen alueen tehtävämäärien lisäyksestä sijoittuu nykyisen Mikkilän yksikön ELU5241 lähialueelle (Espoon keskus ja Mynttilä). Tällä hetkellä yksiköllä on noin 3500 hälytystä vuodessa (kuvassa vihreät pisteet). Kalajärven, Viiskorven, Histan ja Mynttilän kasvaessa kaupunkikeskusta-alueeksi ja asemien liikenteen lisääntyessä, voidaan arvioida, että ensihoidon palvelutason ylläpitäminen tulee tarkoittamaan uusien (osavuorokausi)yksiköiden sijoittamista Histan ja Kalajärven keskuksien palvelualueelle, josta niiden toimintasäde (kuvassa 4 ja 8 minuuttia) ulottuu käytännössä laajemmalle alueelle ja näin tukisi myös Espoon keskuksen ja Kehä III alueen palvelun tarvetta.

Kalajärvi noin 5000 uutta asukasta, tulevaisuudessa joukkoliikenteen solmukohta.

Viiskorpi noin 8000 uutta asukasta vuoteen 2050 mennessä, paikalliskeskus.

Espoon keskus kasvaa, noin 10 000 uutta asukasta. Keskustatoimintojen alue. Aseman liikenne ja liityntäpysäköinti kasvavat.

Mynttilä noin 10 000 uutta asukasta, tiivis keskusta-alue ja uusi asemanseutu.

Hista noin 15 000 uutta asukasta, tiivis keskusta ja uusi asemanseutu.

Huomioiden myös tarpeen ensihoidon yksiköiden lisäämisestä alueella, on perusteltua osoittaa jo tässä vaiheessa uusien paloasemien paikat. Paloasemat tulisivat palvelemaan alueita Hista, Kalajärvi sekä Viiskorpi. Pelastuslaitoksen mielestä uusille paloasemille tulisi osoittaa tonttivaraus jo tässä vaiheessa, joka palvelisivat mahdollisimman tehokkaasti eri onnettomuustyyppisiä kuten rakennuspaloja, liikenneonnettomuuksia, vesipelastustehtäviä. Paloaseman sijainnin määrittämisen suhteen tulisi tehdä

tiivistä yhteistyötä kaavoituksen ja pelastuslaitoksen kesken kaavoituksen eri vaiheissa, jotta optimaalisimmat paloasemasijainnit tulisi määriteltä oikein.

Sammutusvesi

Pelastuslaitoksen tulee tehdä suunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (*sammutusvesisuunnitelma*) yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja pelastustoimen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma on laadittava siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat 29 §:ssä tarkoitetussa palvelutasopäätöksessä määriteltä onnettomuusuhkia. Sammutusvesisuunnitelman hyväksyy alueen pelastustoimi.

Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolain mukaisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle vesihuoltolaissa tarkoitetun toiminta-alueen. Kunnan vastuulla olevaan sammutusveden hankintaan kuuluu lisäksi velvollisuus huolehtia sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottoista luonnonvesilähteisiin.

Vesihuoltolaissa tarkoitetun vesihuoltolaitoksen ja tälle vettä toimittavan vesilaitoksen tulee toimittaa sammutusvettä vesijohtoverkostosta sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla pelastuslaitoksen tarpeisiin. Sammutusveden toimittamiseen kuuluu vedenhankinta ja johtaminen vesihuoltolaitoksen verkostoon kuuluviin paloposteihin ja sammutusvesiasemille. Lisäksi sammutusveden toimittamiseen kuuluu palopostien ja sammutusvesiasemien kunnossapito ja huolto. (Pelastuslaki 379/2011 30 §)

Alueiden sammutusvesitarpeista on laadittu taulukko (liite 1), jossa on eriteltyinä eri alueiden sammutusvedentarve. Taulukossa on esitetty muun muassa tarvittavan veden tuotto vesiasemasta sekä vesiasemien välinen etäisyys toisistaan. Taulukko on koottu eri alueiden mukaan. Esimerkiksi asuntovaltainen alue A1 ja asuntovaltainen alue A2. Vesilinjojen putkistot tulisi suunnitella ja toteuttaa alueen lopullisen käyttötarpeen mukaiseksi. Vesilinjojen rakentaminen tulisi aloittaa samaan aikaan muun rakentamisen kanssa.

Alueelle esitetään ainakin junaradan osalta tunnelirakentamista. Tunnelirakentamisessa tulee huomioida sammutustyössä tarvittava suurempi sammutusvedentarve.

Ratarakenteet: oikorata ja pikaraitiotie

Kuten aiemmassa mainittiin, tunneleiden osalta tulee huomioida suurempi sammutusvedentarve. Sammutusveden lisäksi tulee kiinnittää huomio asemien, sekä tunneleiden, saavutettavuus kahdesta eri suunnasta. Tämä tulee huomioida tieverkon suunnittelussa ja toteutuksessa. Suunnittelussa on huomioitava nykyisten sekä tulevien paloasemien sijainti. Pikaraitiotien varaukset tulisi suunnitelmassa esittää selkeästi.

Liityntäpysäköintien sijainti suhteessa asemiin tai pysäkkeihin tulee huomioida siten, että niistä ei aiheudu vaaraa. Liityntäpysäköintialueilla/-rakennuksissa tulee huomioida tavallista suurempi sammutusvesimäärä. Sähköautojen määrä tulee vuosien saatossa kasvamaan huomattavasti. Viimeisimpien tutkimusten perusteella sähköautojen sammuttaminen vaatii huomattavasti suuremman vesitarpeen kuin polttomootorikäyttöinen ajoneuvo. Tämän vuoksi liityntäpysäköintialueilla tulee varautua huomattavasti suurempiin sammutusvesitarpeisiin.

Konsultointivöhyke

Kaavaehdotusalueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee TUKESin valvomia kemikaalikohteita. Pelastuslaitos muistuttaa konsultointivöhykkeen läheisyydessä tapahtuvista kaavamuutoksista tulee olla yhteydessä sekä TUKESiin että pelastuslaitokseen lausuntoa varten. Seuraavilla alueilla sijaitsee konsultointivöhykkeitä: Juvanmalmi sekä Blominmäki. Blominmäen jätevedenpuhdistamon mahdollisen konsultointivöhykkeen vaikutus Mynttilän tulee huomioida.

Väestöhälyttimet

Kiinteä väestöhälytinjärjestelmä väestön varoittamiseksi vaara- ja onnettomuustilanteissa tarvitaan Histassa, Mynttilässä sekä Viiskorvessa. Väestöhälyttimiä pyritään sijoittamaan julkisiin tai kaupungin omistamiin kiinteistöihin.

Sami Loukkaanhuhta
palotarkastaja
043 826 7019
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Vastine Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Liikenne

Alueiden rakentuessa myös tie- ja katuverkkoa kehitetään ja eri ajoneuvojen vaatima tilantarve otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. Tavoiteverkko mahdollistaa alueiden lähestymisen useammasta suunnasta.

Histan kohdalla on yleiskaavassa esitetty uusi eritasoliittymä Turunväylältä.

Toimintavalmius ja ensihoito

Liitekarttaan 6 (Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys) on lisätty informatiiviset paloasemamerkinnot Mikkälään (olemassa oleva paloasema), Viiskorpeen ja Histaan (uudet pelastusasemat). Lisäksi kaavaselostuksessa on kuvattu pelastuslaitoksen tarpeita alueella ja tuotu esiin uuden paloaseman tarve erityisesti Viiskorvessa. Uusien paloasemien merkinnot ovat sijainniltaan ohjeellisia, sillä kaavan yleispiirteisyyden vuoksi paloaseman tontin paikkaa ei ole tarkoituksenmukaista määrittää sitovasti yleiskaavavaiheessa. Paloaseman tarkempi sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön tulee ratkaista maankäytön jatkosuunnittelussa yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

Sammutusvesi

Sammutusveden tarvetta rakentamisalueilla on arvioitu pelastuslaitoksen lausunnon pohjalta raportissa "Kohti kestävyttä ja resurssitehokkuutta – Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys". Elinkeinoelämän ja teollisuuden alueilla on kaikkein suurin sammutusveden tarve. Alueista Kulmakorvessa ja Juvanmalmilla alueen toiminta ja siten sammutusveden tarve ei juuri kasva voimassa olevan asemakaavan tilanteesta. Hepokorven alue sijaitsee melko lähellä runkovesijohtoa, joten sammutusveden saanti lienee toteutettavissa osana alueen kunnallistekniikan rakentamista. Tarkemmassa suunnittelussa tarkentuu, perustuuko sammutusveden saanti vesijohtoverkostoon vai kiinteistökohtaisiin altaisiin. Sammutusveden tarve tulee ottaa huomioon maankäytön jatkosuunnittelun yhteydessä osana vesihuoltoverkoston kapasiteettitarkasteluja riittävän laajoina kokonaisuuksina.

Konsultointivyöhyke

Tukesin valvomat kemikaalikohteet (tilanne 2.5.2019) on esitetty kaavan kaavaselostuksessa ja kaavan liiteaineistossa. Blominmäen jätevedenpuhdistamo ei ole vielä Tukesin listauksessa mukana kemikaalikohteena, mutta oletettu konsultointivyöhyke on esitetty kaavan oheismateriaalissa. HSY:n teettämien selvitysten perusteella Blominmäen puhdistamon riskit ovat kuitenkin paikallisia eivätkä maankäyttöä rajoittavat vaikutukset ulotu kaava-alueelle tai Myntinmäkeen.

14. ESPOON KAUPUNGINMUSEO

Kaupunkisuunnittelukeskus on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta. Suunnittelualue kattaa lähes koko Pohjois- Espoon Nuuksion järviylängön aluetta lukuun ottamatta. Keski-Espoosta suunnittelualueeseen kuuluu osia Espoon keskuksen, Kuurinniityn ja Kaupunginkallion kaupunginosista.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on strateginen. Se osoittaa suunnittelualueen tulevaisuuden kannalta olennaisimmat kehityslinjat ja keskeiset painopisteet, ja sillä mahdollistetaan alueen pitkäjänteinen kehittyminen osana tiivistyvää kaupunkirakennetta. Yleiskaavan mitoituksen lähtökohtana on Espoon kaupungin omat väestönkehitysarviot sekä seudullisessa suunnittelussa käytetyt arviot. Yleiskaavan mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä. Alueella voimassa olevien yleiskaavojen uudistaminen on tarpeen, koska niiden asukasmitoitus ei vastaa pitkän aikavälin väestökehitysarviota eikä mahdollista esimerkiksi Länsiradan uusien asemanseutujen rakentamista. Kaavaratkaisun painopistealueet sijaitsivat Espoon keskuksen lisäksi Kalajärvelle suuntautuvan joukkoliikennekäytävän ja Länsiradan tulevan junayhteyden varrella. Kaava mahdollistaa nykyisten keskusten, Espoon keskuksen ja Kalajärven, kehittämisen lisäksi pitkällä aikavälillä myös kolmen uuden keskuksen, Viiskorven sekä asemanseutujen Histan ja Mynttilän, toteuttamisen.

Lausunnolla olevan aineiston muodostavat kaavakartta, kaavamerkinnot ja -määräykset, kuusi kaavakartan liitekarttaa sekä kaavaselostus. Yleiskaavasuunnitteluun liittyvä kulttuuriympäristöselvitys on joiltain osiltaan vielä työn alla. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu pyydettynä seuraavaa.

Kaavakartta ja merkinnot

Yleiskaavaluonnoksen kaavakartalla on esitetty eri alueiden maankäytön päätarkoitukset, keskeiset liikenneväylät, viheryhteystarve, ekologisten yhteyksien runko, täydentävät ekologiset yhteydet sekä veden virtausreitti ja ekologinen yhteys. Lisäksi Espoonjokilaakson vyöhyke on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnällä: *"Jokilaakso, jolla on erityisiä maisema-, historia-, kaupunkikuva-, luonto- ja virkistysarvoja. Aluetta tulee kehittää katkeamattomana kokonaisuutena niin, että ekologinen toimivuus ja muut erityisarvot turvataan ja virkistyskäyttöedellytykset paranevat."*

Kaavakartan värivalintoja olisi syytä vielä harkita. Ruskean eri sävyillä merkityt alueet sekä sinisellä ja vihreällä merkityt yhteydet ovat vaikeasti toisistaan erotettavissa.

Yleiskaavaluonnoksessa on esitetty kaksi uutta väylähanketta sekä niihin tukeutuvaa rakentamista, joilla olisi huomattavia vaikutuksia alueen kulttuuri ympäristöarvoihin. Espoo-Salo oikoradan Rantaradasta haarautuva uusi ratayhteys edellyttäisi mittavia siltarakenteita maakunnallisesti merkittävän Espoonjoen kulttuuriympäristöön, tästä eteenpäin rata suuntautuisi kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Gumbölen kartanoalueen lävitse, Histan kartanomaisemaa sivuten edelleen Kolmirannan asuinalueen lävitse Kirkkonummen puolelle. Espoo-Salo oikoradan asemien ympäristöön osoitettu tehokas rakentamisen toisi huomattavia muutoksia alueiden luonteeseen.

Yleiskaavan suunnittelualueen rajalta Pitkälän rannasta Kalajärvelle suuntautuva joukkoliikennekäytävä edellyttäisi toteutuessaan siltaa maakunnallisesti merkittävään

kulttuuriympäristöön kuuluvan Pitkäjärven ylitse ja edelleen yhteyttä kaupunkikuvallisesti merkittävän Lähderannan asuinalueen läpi kohti Espoon muita joukkoliikenneväyliä. Yhteyttä suunniteltaessa on myös huomioitava Pitkäjärven eteläpuolella kulkeva valtakunnallisesti arvokas Suuri Rantatie. Siltayhteyden rakentamisella olisi kielteisiä vaikutuksia alueen kulttuuriympäristöarvoihin. Uudella yhteydellä voisi olla myös kulttuuriympäristöarvojen kannalta myönteisiä vaikutuksia, mikäli se vähentäisi liikennettä ja levennystarpeita valtakunnallisesti arvokkaan Träskändan kartanoalueen lävitse kulkevalta Träskändan puistotieltä.

Kulttuuriympäristöarvot tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida väylähankkeidenkin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Muihin esitettyihin maankäytön päätarkoituksiin kaupunginmuseolla ei ole tässä vaiheessa huomauttamista mutta varaa mahdollisuuden muutosehdotuksiin, mikäli vielä tekeillä oleva kulttuuriympäristöselvitys antaa siihen aihetta.

Kulttuuriympäristöarvot

Liikenneverkot, luontoarvojen verkosto, virkistysverkosto, kestävä vesien hallinta, yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys sekä kulttuuriympäristöt on esitetty omilla erillisillä liitekartoillaan. Ratkaisun ansiosta varsinainen kaavakartta on selkeämpi ja helppolukuisempi, mutta aineiston esillepanossa ja yleiskaavan perusteella tehtävässä maankäytön suunnittelussa on syytä painottaa, ettei esimerkiksi kulttuuriympäristön oikeusvaikutteisen liitekartan painoarvo ole varsinaista pääkarttaa vähäisempi.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt on merkitty liitekartalle 4. Merkinnät ovat asianmukaiset ja alueita koskevat määräystekstit ovat riittävät.

Historiallista tieverkkoa, viljelysmaisemaa, kylämaisemaa, kartanomaisemaa ja rakennushistoriallisesti arvokkaiden kohteiden aluetta koskevissa liitekartan 4 määräysteksteissä on mainittu kohteisiin liittyvien kulttuurihistoriallisten arvojen huomioon ottaminen. Kaupunginmuseo katsoo, että arvojen määrittämisessä on syytä olla yhteydessä kulttuuriympäristön asiantuntijaan ja määräysteksteihin tulee lisätä virke: *Aluetta koskevista toimenpiteistä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.*

Varsinaiselle kaavakartalle kehittämisperiaatemerkinällä varustettuun Espoonjokilaakson vyöhykkeeseen liittyy luonto- ja virkistysarvojen lisäksi myös kulttuurihistoriallisia arvoja, joten myös tämän alueen määräystekstiin tulee lisätä edellä mainitun virkkeen museoviranomaisen roolista alueen kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Toisaalta kyseinen Espoonjokilaakson vyöhyke on lähes kokonaisuudessaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, joiden määräyksiin museoviranomaisen kuuleminen on jo kirjattu.

Kiinteät muinaisjäännökset ja kulttuuriperintökohteet

Arkeologisesta kulttuuriperinnöstä osa sijaitsee yleiskaava-alueilla, joita ei tulla koskaan asemakaavoittamaan. Näillä alueilla perinteinen yleiskaava on tärkein ja tarkin kaavataso arkeologisen kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta.

Kaavoitus on tärkeä keino turvata arkeologisen kulttuuriperinnön sekä sen ympäristön suojelu ja dokumentointi. Kohteita tulee aina tarkastella osana laajempaa kokonaisuutta.

Maastoinventoinneissa kiinteiksi muinaisjäännöksiksi todetut käytössä olevat historialliset kyläpaikat erotetaan muista kiinteistä muinaisjäännöksistä omalla merkinnällään sm-2 ja määräyksellä: "Historiallinen kylätontti. Alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Aluetta koskevista rakennushankkeista ja isommista kaivutöistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa." Ne hyvin säilyneet käytössä olevat historialliset kyläpaikat, jotka eivät ole muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, ovat muita kulttuuriperintökohteita, kuten myös esimerkiksi historiallinen tieverkosto.

Museoviraston kaavoitusohjeen mukaan muinaisjäännökset tulee merkitä kaavakarttaan. Nyt esillä olevassa yleiskaavaluonnoksessa on kuitenkin seurattu maakuntakaavan merkintätapaa, ja merkitty muinaisjäännökset turkoosina neliöinä liitekarttaan. Yhtään muinaisjäännösaluetta ei ole merkitty kaavakarttaan. Muita kuin muinaisjäännösrekisterissä olevat kiinteät muinaisjäännökset, esimerkiksi kulttuuriperintökohteita, ei myöskään ole merkitty yleiskaavaluonnokseen.

Kulttuuri ympäristöselvitykset

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että yleiskaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus (MRL 9 §).

Säännöksessä tarkoitettuihin tutkimuksiin ja selvityksiin kuuluvat mm. kaavoitettavan alueen ja sen lähialueen luonnonoloja ja kulttuuriympäristöä koskevat tutkimukset ja selvitykset. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 197 §:n mukaan kaavaa laadittaessa, hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on noudatettava, mitä muinaismuistolain (MML) 13

§:ssä säädetään. MML 13 § tulee siis sovellettavaksi rinnan MRL 9 §:n kanssa. MML 13 § korostaa kaavoittajan vastuuta olla selvillä tunnetuista muinaisjäännöksistä. MRL 9 §:stä puolestaan seuraa velvollisuus huolehtia siitä, että saatavilla oleva tieto on riittävää suhteessa kaavoituksen tavoitteisiin. Museoviranomaisen tehtävä on osaltaan arvioida kulttuuriympäristöselvitysten riittävyttä. Tällöin vähimmäisvaatimus on, että muuttuvan maankäytön alueet tulee inventoida.

Arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvät Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaava-alueen inventoinnit ovat suurilta osilta yli 50 vuotta vanhoja. Tämä tarkoittaa, että tietomme alueen muinaisjäännöksistä ei ole ajan tasalla. Varsinkin historiallisen ajan maankäyttöön liittyviä kohteita ei ole tunnistettu, mutta myös esihistoriallisia kohteita on todennäköisesti tunnistamatta tällä alueella. Yleiskaava-osasto on käynnistänyt yleiskaava-alueen arkeologisen kulttuuriperinnön inventoinnin esityö, jonka tarkoituksena on identifioida alueita, joilla on potentiaalia kulttuuriperintökohteiden löytymisen kannalta. Ilman varsinaista kenttätöitä kohteita ei voida kuitenkaan todentaa.

Yleiskaavatyöhön liittyvät kulttuuriympäristöselvitykset ovat osittain vielä vireillä, kaupunginmuseo ottaa tarkemmin kantaa yleiskaavan kulttuuriympäristömerkintöihin, kun selvitykset ovat valmiit.

Kaupunginmuseolla ei ole yleiskaavaluonnoksesta muuta huomautettavaa.

Maarit Henttonen
museonjohtaja

Jyri Vilja
intendentti

Tryggve Gestrin
intendentti

Tiedoksi: Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Vastine kaupunginmuseon lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Kaavakartan luettavuutta on pyritty parantamaan muokkaamalla värejä paremmin toisistaan erottuviksi ja lisäämällä kaavakartalle alueen käyttötarkoitusmerkintä. Yleiskaavan alueelle on teetetty luonnoksen nähtävilläolon jälkeen yleiskaavatasoinen arkeologinen esiselvitys sekä yleiskaavatasoinen kulttuuriympäristöselvitys.

Kaavakartalla on osoitettu oikeusvaikutteisina arvokkaat kulttuuriympäristöt kaavatyön yhteydessä laaditun selvityksen mukaisin rajauksin. Näin myös paikallisesti arvokkaat alueet on osoitettu kaavassa oikeusvaikutteisina merkinnöin.

Yleismääräyksiin on lisätty: *maankäytön jatkosuunnittelussa ja muissa toimenpiteissä on arvioitava kulttuuriympäristöjä ja muinaismuistoja koskeva selvitystarve yhteistyössä museoviranomaisen kanssa.* Espoonjokilaakson vyöhykkeen merkintään ei ole lisätty määräystä yhteistyöstä museoviranomaisten kanssa, sillä yhteistyön katsotaan olevan turvattu yleismääräyksen ja alueen "arvokas kulttuuriympäristö" -merkintöjen ja määräysten kautta".

Muinaisjäännöksiä ei ole merkitty oikeusvaikutteisina kaavakartoille, sillä muinaisjäännösrekisterin tieto on päivittyvää ja on tärkeää, että tarkempi suunnittelu tukeutuu aina uusimpaan inventointitietoon. Asia on turvattu yleismääräyksellä "Maankäytön jatkosuunnittelussa ja muissa toimenpiteissä on otettava huomioon muinaisjäännösrekisterin mukaiset muinaismuistolain nojalla suojellut kiinteät muinaisjäännökset".

15. SIVISTYSTOIMI

Sivistystoimen lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta

Espoon kaupunginhallitus on 12.3.2018 päättänyt asettaa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksen nähtäville. Nähtävillä olevan aineiston muodostavat kaavakartta, kaavamerkinnot ja määräykset, kaavakartan liitekartat sekä kaavaselostus.

Espoon kaupunkisuunnittelu on pyytänyt Espoon sivistystoimelta lausuntoa yleiskaavaluonnoksesta 31.5.2018 mennessä. Sivistystoimen lausunto käsittää varhaiskasvatuksen, opetuksen, liikunta- ja nuorisopalveluiden sekä kulttuurin tulosalueet.

Kaavakartta on aikaisempia yleiskaavakarttoja yleispiirteisempi muodostuen 100 metrin x 100 metrin ruuduista. Ruuduista muodostuvat alueet kuvaavat maankäytön pääkäyttötarkoitusta. Pääkäyttötarkoituksen ohella alueet sisältävät lisäksi virkistykseen, liikenteeseen, yhdyskuntatekniseen huoltoon sekä palveluihin liittyviä aluevarauksia, mikäli siitä ei aiheudu haittaa pääasialliselle käyttötarkoitukselle. Kaavakartta ei suoraan osoita aluevarauksia sivistystoimen palveluille. Niiden edellytykset luodaan myöhemmällä asemakaavoituksella.

Yleiskaavalla mahdollistetaan noin 60 000 uuden asukkaan (49 000 asukasta 2017) ja noin 11 000 uuden työpaikan (nyt 17 500) sijoittuminen alueelle. Kasvavasta asukasmäärästä noin 20 000 asukasta sijoittuisi Koillis-Espooseen, noin 30 000 asukasta Luoteis-Espooseen ja noin 10 000 asukasta tiivistyvän Espoon keskuksen alueelle.

Palveluverkko on Espoon kaupungin sekä yksityisten ja muiden yhteistyötoimijoiden palvelujen muodostama kokonaisuus. Palveluverkko kattaa lähipalvelut ja alueelliset palvelut, kaupunkitasoiset ja seudulliset palvelut. Tavoitteena on, että saavutettavat palvelut ovat ensisijaisesti raideliikenteen ja muiden keskeisten joukkoliikenneyhteyksien varrella. Asukkaiden hyvinvointia edistävät kevyen liikenteen reitit, joilta on turvalliset kulkuyhteydet palveluihin ja viheralueille.

Esitetty väestömäärän kasvu tarkoittaa merkittävää sivistystoimen palvelutuotannon lisäämistarvetta ja edellyttää useiden toimitilahankkeiden toteuttamista sekä palvelutarpeen ottamista huomioon maankäytön jatkosuunnittelussa. Kaavan strategisesta luonteesta huolimatta kaupunkisuunnittelu on kuullut sivistystoimea tulevista palvelutarpeista kaavan valmistelun aikana. Sivistystoimi on antanut kaupunkisuunnittelulle kaavan valmistelun tueksi lähtötietoja sivistystoimen palvelujen edellyttämistä aluevaraustarpeista ja sijoittumisesta oletetuilla väestömäärillä. Tätä lähtötietoa on hyödynnetty osa-alueiden viitesuunnitelmissa.

Nykyisen palvelutarpeen mitoituksien perusteella 60 000 uutta asukasta vuoteen 2050 mennessä, 30 vuodessa, edellyttää esimerkiksi 8,5 uutta kolmisarjaista yhtenäistä peruskoulua tai 6,5 nelisarjaista peruskoulua ja noin 230 varhaiskasvatuksen lapsiryhmää. Uusien kunnallisten päiväkotien tavoitteellinen yksikkökoko on tällä hetkellä 8 tai 10 lapsiryhmää. Tavoiteaikataulu edellyttää palvelujen järjestämisen ja investointien tarpeena esimerkiksi yhden kolmisarjaisen yhtenäisen peruskoulun toteuttamista noin 3,5 vuoden välein ja uusien varhaiskasvatuksen toimipisteiden toteutusta vuosittain. Uusista koulukeskuksista arviolta kolme tarvitaan itäisen Viiskorven-Kalajärven joukkoliikennevyöhykkeelle ja neljä läntisen Histan-Mynttilän Länsiradan kehitysvyöhykkeelle. Kouluverkosto muodostaa myös taiteen perusopetuksen puitteet ja lisäksi työväenopiston toiminta voi hyödyntää yhteisiä tiloja. Hyvin saavutettavat sivistystoimen sisä- ja ulkotilat voivat olla monipuolisessa kuntalaiskäytössä toiminta-ajan ulkopuolella.

Joukkoliikenneyhteyksien ratkaisut edistävät toteutuessaan Espoon keskuksen ja Leppävaaran palvelujen saavutettavuutta Pohjois-Espoosta.

KulttuuriEspoo2030 -strategian linjausten toteuttaminen edellyttää alueelle julkisia paikkoja, jotka sijoittuvat luontevimmin uusiin ja tiivistyviin paikalliskeskuksiin.

Glimsin talomuseon ja Oittaaan ulkoilukeskuksen kehittämismahdollisuudet on turvattava myöhemmällä asemakaavoituksella.

Neuvolatoiminnan ja varhaiskasvatuksen synergiaedun toivotaan voivan toteutua kaikilla kolmella painopistealueella: Espoon keskuksessa, Histassa ja Viiskorvessa.

Sivistystoimen ruotsinkielisten palvelujen painopisteitä voivat olla esimerkiksi Viiskorpi ja Hista.

Kauklahti ei kuulu kaava-alueeseen, mutta tulee ottaa huomioon palvelujen sijoitusta suunniteltaessa.

Alueittain esitetty väestömäärän kasvu edellyttää alla esitettäviä sivistystoimen toimitilahankkeita ja niiden tilatarpeiden ottamista huomioon tarkemman tason kaavoituksessa. Päiväkotien tarvetta voi lisätä ja sijoittumiseen vaikuttaa myös aluekeskusten ulkopuolelle tuleva asutus.

Hista (rataan tukeutuva noin 15 000 asukkaan palvelukeskus)

- 2 koulukeskusta/yhtenäistä peruskoulua, joissa kummassakin noin 700 perusopetuksen oppilasta.
- 6–8 kpl päiväkoteja ja asukaspuisto
- Urheilupuisto ja kaupunginosapuisto
- Iso sisäliikuntahalli
- Monitoimitila

Mynttilä (tiivis, kaupunkimainen noin 10 000 asukkaan lähikeskus)

- Yhtenäinen peruskoulu lähiliikunta-alueineen ja kenttineen
- Päiväkoteja 4-6 kpl

Espoon keskus (tiivistämällä 10 000 uutta asukasta, yhteensä 34 000 asukasta)

- Kouluverkon muutoksia kasvun edellyttämällä tavalla
- Päiväkoteja 4–6 kpl
- Keski-Espoon uimahalli ei riitä kattamaan kasvavan väestömäärän tarpeita. Pohjois-Espooseen tarvitaan uusi uimahalli. Suuralueella ei ole myöskään jäähallia.
- Saarnilaaksossa on tarve lähiliikuntapuistolle.
- Keski-Espoon urheilupuiston merkitys kasvaa.
- Entressen aluekirjaston merkitys kasvaa.

Viiskorpi lähialueineen (noin 8000 uutta asukasta)

- Tarve yhdelle yhtenäiselle peruskoululle joukkoliikennekadun varrella, edellyttää lisäksi esimerkiksi Juvanpuiston koulun laajennusta. Nykyiset Pakankylän, Rödskogin ja Lahnuksen koulut ovat kasvuun nähden väärässä paikassa ja voidaan mahdollisesti yhdistää yhteiseksi koulukeskukseksi, jolloin arvioidaan myös Niipperin tämän hetken väliaikaisen kouluratkaisun vaihtoehtoja.
- Päiväkoteja 3–5 kpl
- Urheilupuisto ja kaupunginosapuisto
- Iso sisäliikuntahalli

Kalajärvi (noin 5100 asukasta nykyistä keskustaa tiivistämällä)

- Tarvitaan nykyistä suurempi koulu
- Lähiliikuntapuisto ja kentät koulun yhteyteen
- Päiväkodit Vihdintien läheisyyteen molemmin puolin

Edellä mainittujen sivistystoimen toimitilahankkeiden lisäksi 60 000 asukkaan väestönmäärän lisäys edellyttää maankäytön suunnittelulta huomattavien ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksien säilyttämistä ja toteuttamista. Monipuoliset ja kattavat virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet sekä lähiluonto ovat tärkeitä liikunnan harrastamisen ohella myös päiväkotien ja koulujen jokapäiväisessä toiminnassa. Monimuotoinen luontoympäristö on myös tärkeä osa koulun ulkopuolelle avautuvaa oppimisympäristöä.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksen kaavakarttaan on osoitettu ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia virkistysalue-merkinnöillä, sekä viheryhteystarpeina ja ekologisina yhteyksinä,

jotka osittain täydentävät ja jatkavat toisiaan. Sivistystoimi pitää yhteyksien kaavakartalla merkitsemistä hyvänä ratkaisuna alueen virkistyspalvelujen ja reitistön jatkuvuuden turvaamiseksi. Espoonjokilaakson reitistön kehittäminen Rantaraittiin verrannollisena Kirkkonummelta Vantaalle ulottuvana virkistys- ja kulttuurireitistökokonaisuutena on tärkeä myös koko kaupungin identiteetti-kohteena.

Pohjois-Espoon virkistysalueille tulee kohdistumaan sekä yleiskaava-alueen että koko muun Espoon väestönkasvun seurauksena huomattava käyttö- ja kulutuspaineen kasvu. Kaupungin koko väestömäärän ja ulkoilumahdollisuuksien suosion kasvu edellyttää kuitenkin näiden palvelujen turvaamista nyt esitettyä perusteellisemmin ja kulutuksen laajempaa tasaamista sekä kaavamerkinnoilla että määräyksin. Riittävän virkistysverkoston (alueet ja yhteydet) toteutuminen koko kaava-alueella laajemmin jakaisi koko kaupungin väestökasvun tuomaa ulkoilupainetta laajemmalle alueelle ja estäisi liiallista kuormitusta jo nyt erittäin suositulla ja osin jopa ruuhkautuneella Nuuksion alueella. Esimerkiksi Mynttilästä luoteeseen/länteen suuntaan osoitetaan yleiskaavaluonnoksessa vain yksi virkistysverkoston reitti, joten virkistysarvojen turvaamiseksi alue tulisi merkitä virkistysalueen kaavamerkinnoilla.

Vaikka virkistysverkostot ja ekologiset yhteydet voivat sijaita osin samoilla reiteillä, on tarpeen tunnistaa jo maankäytönsuunnittelun tässä vaiheessa toimintojen mahdollisesti erilaiset tarpeet, mikä voi johtaa myös ristiriitaihin, etenkin mikäli yhteydet merkitään liian kapeina. Viitesuunnitelmissa virkistysyhteystarpeita oli johdettu kapeina yhteyksinä myös erittäin tiiviissä kaupunkirakenteessa, mikä ei ole toivottavaa. Jotta viheryhteystarpeiden säilyminen ja toimivuus toteutuvat tulevaisuudessa, on kaavamääräyksellä tarpeen määritellä yhteyksien riittävät leveydet tiivistyvässä kaupunkirakenteessa yksiselitteisemmin ja suositusleveyksien mukaisesti. Yksiselitteinen ja tulevaisuuden maankäytön muutokset huomioon ottava mitoitus mahdollistaa myös edelleen kasvavan käyttäjämäärän ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi välttämättömien hankkeiden toteuttamisen. Esimerkiksi tilaa vievien urheilukenttien toteuttamiseen varautuminen edellyttää riittävää väljyyttä suunnitelmissa.

Aulis Pitkälä Sivistystoimen johtaja 09 816 52201

aulis.pitkala@espoo.fi

Liitteet

Tiedoksi

- Sosiaali- ja terveystoimen esikunta Riikka Nikulainen
- Tilahallinta Juha Iivanainen
- Tilapalvelut-liikelaitos Maija Lehtinen
- Yleiskaavayksikkö Seija Lonka
- Yleiskaavayksikkö Essi Leino

Vastine sivistystoimen lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Viheryhteystarve on jaettu kaavaehdotuksen kaavakarttaan erillisiksi yhteyksiksi virkistykselle ja maakunnallisille ekologisille yhteyksille. Maakunnallisten ekologisten yhteyksien kehittämissuositukseseen on lisätty ohjeistusta yhteyden tavoiteleveydestä. Luontoarvojen verkosto 2050 –liitekartalla on osoitettu lisäksi paikalliset ekologiset yhteydet sekä virtavesien ekologiset yhteydet. Virkistysverkosto 2050 –liitekarttaan on lisäksi nostettu omalla merkinnällään ne virkistysalueiden osat, joita on kehitettävä erityisesti ekologisen verkoston tai maiseman näkökulmasta.

16. YMPÄRISTÖKESKUS

Ympäristölautakunnan lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta

Ympäristölautakunta päätti kokouksessaan 14.6.2018 § 60 antaa kaupunkisuunnittelukeskukselle Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavasta seuraavan lausunnon:

Strateginen yleiskaavan rakenne ja ohjausvaikutus

Ympäristölautakunnan mielestä kaavakartan strateginen ruudukkoesitystapa siirtää yleiskaavasta vastuun asemakaavoitukseen eri maankäyttömuotojen rajojen määrittämisestä sekä ristikkäisten intressien yhteensovittamisesta. Koska yksittäiset asemakaavahankkeet eivät aina sijaitse toistensa lähellä, ja koska vierekkäisetkin alueet voidaan asemakaavoittaa eri aikaan, on ympäristölautakunta huolissaan siitä, pystyykö ruudukkomainen kaava turvaamaan riittävän eheän ja kestävästi toimivan kokonaisuuden.

Ympäristölautakunnan mielestä on hyvä, että kaupunginhallitus päätti 12.3.2018 lisätä liitekartan 2 Luontoarvojen verkosto 2050 kaavamerkinnoista ja -määräyksistä ekologiset yhteydet sekä Natura 2000- ja luonnonsuojelualueet kaavakarttaan. Kun ekologiset yhteydet ja luonnonsuojelualueet ovat kaavakartassa, niiden todellinen sijainti ja rakenne on helpompi hahmottaa suhteessa kaavassa ruuduilla esitettyyn pääasiallisiin maankäyttömuotoihin. Merkinnot kaavakartalla takaavat oikeusvaikutteista liitekarttaa paremmin ekologisten yhteyksien ja suojelualueiden säilymisen kaavan pitkän aikavälin toteutuksessa.

Ympäristölautakunta ehdottaa, että liitekarttaa 2 kehitetään kaavaehdotukseen niin, että se osoittaa ne paikalliset, alueelliset ja maakunnalliset luontokohteet, jotka vuoteen 2050 mennessä saattavat olla suojelualueita tai joiden luontoarvot tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa. Uusi liitekartta 2 vastaisi sisällöltään pitkälti kaavaselostuksen liitettä 11 Keskeiset luontoarvot. Kaavamerkinnoilla, kuten luo eli luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, uudessa liitekartassa 2 voisi ilmaista luontoarvojen arvojärjestystä sekä osoittaa alueet, joiden suojelua on suunniteltu.

Ympäristölautakunta pitää kaavan yleismääräyksiä hyvinä kuten myös sitä, ettei kaavamerkinnoilla ole erikseen määritetty kerros- ja pientaloalueita. Tämä mahdollistaa joustavammat ratkaisut rakentamisessa sekä helpottaa uusien teknologioiden ja kaupunkirakenteiden omaksumista yleiskaavan aikajärjestyksen ulottuessa vuoteen 2050 asti.

Kaavamerkinnot keskustoimintojen alue ja asuntovaltaiset alueet (A1, A2, A3) velvoittavat riittävien lähivirkistysalueiden ja laadukkaiden virkistysyhteyksien toteuttamiseen.

Kaavakartalla asuntovaltaiset alueet ovat laajoja ja yhtenäisiä. Ympäristölautakunta on huolissaan, mahdollistaako määräys luonnonympäristön voimakkaan muokkaamisen, sillä virkistysalueet voivat olla myös täysin uudelleen rakennettuja viheralueita. Esimerkiksi Mynttilässä on Gumbölenjoen kaltaisia luontoarvoja, joissa rakentamisen haitallisia vaikutuksia lievennetään tehokkaasti jättämällä luonnontilainen puskurivyöhyke.

Yleiskaavan maankäyttöä olisi mahdollista ohjata kestävämpään ja ekosysteemipalveluita turvaavaan suuntaan, mikäli asuntovaltaisille alueille lisätään Asumisen (A2) ja virkistykseen sekoittunut alue -merkintää. Tällä voitaisiin monipuolistaa laajoja rakennettavia alueita, korostaa paikallisia luontokohteita ja luoda puskuria suojeltaville luontokohteille. Tämä edellyttää, että merkinnästä poistetaan määräys, jolla asuntorakentamista on mahdollista osoittaa alueelle vasta nykyisten toimintojen väistyttyä.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Ympäristölautakunnan mielestä on kestävä maankäytön mukaista, että kaavassa on pyritty rajoittamaan Nuuksion järviylängön rakentamista ja haja-asutuksen syntymistä ohjaamalla rakentamista olemassa olevien pääliikenneväylien varteen ja asuinkeksittymien läheisyyteen. Samoin hyvää on yleiskaavan lähtökohta, jossa tukeudutaan olemassa olevaan tie- ja katuverkostoon ja jossa liikkuminen perustuu joukkoliikenteen varaan.

Ympäristölautakunta pitää onnistuneena ratkaisua, jossa Histan ja Mynttilän keskusten toteuttaminen on kytketty raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Länsiradan ja Kalajärven pikaraitiotien linjauksissa on kuitenkin tekijöitä, jotka saattavat uhata luonnon monimuotoisuutta, vesistöjä ja virkistysarvoja.

Liikenteen haitat

Ympäristölautakunta katsoo, että yleiskaavassa voisi käyttää suojaviheraluemerkintää alueilla, jossa vilkasliikenteiset väylät ovat lähellä asuntovaltaisia alueita. Esimerkiksi Kolmperäntien ja Turunväylän välissä suojaviheralue voisi olla elinkeinoaluetta kestävämpi ratkaisu Kolmperän asukkaiden kannalta. Suojaviheraluemerkintää voisi hyödyntää myös ympäristöhäiriöitä aiheuttavien kohteiden, kuten Ämmäsuon ja Kulmakorven, reunoilla.

Ympäristölautakunta ehdottaa, että yleismääräyksiin lisätään velvoite huomioida liikenteen päästöistä aiheutuvat minimi- ja suosituksetäisyydet Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen oppaan "Opas 2/2015 Ilmanlaatu maankäytön suunnittelussa" mukaan niiden liikenneväylien ympärillä, joiden keskimääräinen arkipuorokausiliikenne (KAVL) ylittää 5 000.

Kaava ohjaa maankäyttöä aina vuoteen 2050 asti. Siihen mennessä Helsinki-Vantaa lentokentän toiminnassa ja lentokoneissa on tapahtunut paljon muutoksia. Jotta lentomelussa tapahtuvia muutoksia pystyttäisiin ennakoimaan tulevassa asuinrakentamisesta, ympäristölautakunnan mielestä liitekarttaan 5 Yhdyskuntatekniikan huolto ja ympäristöterveys 2050 on lisättävä lentoaseman melualueen (Lden yli 55 dB)

välittömässä läheisyydessä Lden 50 - 55 dB alue eli ns. puskurivyöhyke. Puskurivyöhykkeellä asukkaat voivat kokea lentomelun häiritseväksi. Liitteestä on käytävä paremmin ilmi, mihin ennusteeseen lentomelukäyrät perustuvat, sekä ohjeistettava, että tarkemmassa suunnittelussa Espoon rakennusjärjestys määrittää kuinka lentomelu huomioidaan rakentamisessa.

Ympäristölautakunnan mielestä on tärkeää, että raideyhteyksien suunnittelussa ja raidelinjojen lähelle rakennettaessa huomioidaan raideliikenteen tärinä ja runkomelu. Kaavaselostuksessa mainittu edellytys laatia asemakaavavaiheessa tontikohtaisen tärinä- ja runkomeluserivitys 80 metrin etäisyydelle radasta on lisättävä pikaraitio- ja rautatien kaavamerkintöjen määräysten kehittämissuosituksiin kaavaselostuksessa.

Ilmastomuutoksen hillintä

Kasvihuonekaasupäästöt tulevat väistämättä lisääntymään asukasmäärän lisääntymisen myötä, kun mm. lämmitettävä rakennusala, liikenne ja sähkön kulutus lisääntyvät. Samalla hiilinieluna toimivaa metsää raivataan rakentamisen tieltä. Ympäristölautakunta kuitenkin katsoo, että Espoon ilmasto-ohjelman tavoitteet on yleiskaavassa pääosin huomioitu:

Esitetty yhdyskuntarakenne perustuu joukkoliikennetarakaasuihin. Yleiskaavan maankäytön ja liikennejärjestelmän toteutumisen myötä henkilöauton kulkutapaosuus pienenee selvästi ja vastaavasti joukkoliikenteen sekä etenkin kävelyn ja pyöräilyn osuus kasvaa. Kehittämissuosituksiin on kirjattu, että julkisten palveluiden tulee sijaita keskeisesti asukkaisiin nähden ja olla hyvin saavutettavissa kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä.

Energia- ja ratkaisuihin on luotu edellytyksiä sekä keskitetyille että hajautetulle uusiutuviin energianlähteisiin pohjautuvalle tuotannolle. Kaavan yleismääräysten mukaisesti maankäytön jatkosuunnittelussa tulee edistää uusiutuvien energianlähteiden käyttöä ja uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia.

Hyvää on myös määräys kierrättää ja hyödyntää suunnitelmallisesti rakentamisessa muodostuvia massoja. Eri puolilla yleiskaava- aluetta olisi hyvä olla alueita varattuna ylijäämämaiden (esim. kiviainekset) ja lumen välivarastoinnille ja esikäsitellylle, jos näin olisi mahdollista vähentää maamassojen ja lumen kuljetustarvetta ja liikennettä, sekä edistää kiertotaloutta.

Tulevaisuuden energiantuotantoratkaisut

Kaavan selvitysten perusteella lämpöhuollon pääenergiamuotoja ovat kauko- ja aluelämpö taajamissa sekä maalämpö pientaloalueilla. Tukeviksi energiamuodoiksi suositellaan aurinko- ja bioenergiaa sekä erilaisten lämpöpumppujen käyttöä.

Saarekemaisille kyläalueille voidaan tuottaa lämpöenergiaa myös keskitetysti esimerkiksi maalämpökentän tai bioenergiaa hyödyntävän lämpökeskuksen avulla.

Ympäristölautakunta huomauttaa, että maalämpökaivojen käyttöä energialähteenä pientaloalueilla rajoittaa mahdollinen sijoittuminen tärkeälle pohjavesialueelle, sillä Espoon ympäristönsuojelumääräysten mukaan tärkeille pohjavesialueille maalämpökaivoja ei pääsääntöisesti saa rakentaa. Ympäristölautakunta katsoo, että pitkällä aikavälillä, teknologioiden kehittyessä tulee bioenergian sijaan suosia uusia teknologioita, jotka eivät perustu polttamiseen (esim. geotermiset syväreit, vesistöenergia). Näihin ratkaisuihin on syytä varautua myös yleiskaavatasolla. Vesistöenergialla, jolla tarkoitetaan erilaisia pumppujärjestelmiä, jotka hyödyntävät vesistöihin varastoitunutta aurinkoenergiaa, saattaa olla myös ympäristövaikutuksia ja esimerkiksi alueiden luontoarvot saattavat rajoittaa niiden käyttöä.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen huomioiminen

Ympäristölautakunta esittää, että kaavan yleismääräyksiin lisätään myös viherrakenteiden, kuten viherkattojen ja viherseinien käytön suosiminen rakentamisessa. Viherrakenteet vähentävät hulevesistä koituvia haittoja, parantavat alueen pienilmastoa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Kaavamääräyksiin tulee myös lisätä läpäisemättömän pinnan minimoiminen, etenkin vesistöjen läheisyydessä. Esimerkiksi: "Maankäytön jatkosuunnittelussa tulee suosia / edistää viherrakenteiden käyttöä ja minimoida läpäisemättömän pinnan muodostumista."

Ympäristölautakunta haluaa muistuttaa, että Espoon tulvariskialueista on tekeillä uudet tarkastelut, jotka tulee huomioida kaavaehdotusvaiheessa.

Vaikutukset vesistöihin

Pintavedet

Kaava-alueella on järviä, joiden ekologinen tila on välttävä tai huono. Rakentamisen yhteydessä voidaan toteuttaa menetelmiä, jotka parantavat järvien tilaa vähentämällä esimerkiksi hulevesien ravinnekuormitusta. Ympäristölautakunnan mielestä kaavan yleismääräyksiin on lisättävä velvoite säilyttää pintavesien hyvä ekologinen ja kemiallinen tila sekä tarvittaessa pyrkiä maankäytön ratkaisulla parantamaan pintavesien tilaa.

Ympäristölautakunta haluaa muistuttaa, että Vantaan kaupunki julkaisee lähiaikoina purokäytävien mitoitusohjeistuksen, jonka suosituksia tulee huomioida kaavaselostusvaiheessa.

Pohjavedet

Kalajärven keskusta-alue rakentuu kokonaisuudessaan tärkeälle (1-luokka) pohjavesialueelle. Alueella sijaitsee myös Kalajärven vedenotto. Yleismääräysten kehittämissuosituksissa vaaditaan pohjaveden muodostumisen kannalta tärkeimpien alueiden tunnistamista ja säilyttämistä ensisijaisesti rakentamattomina. Maankäytön jatkosuunnittelussa tulee mahdollisesti laatia pohjaveden hallintasuunnitelma.

Ympäristölautakunta esittää, että ko. vaatimus pohjavesialueiden tunnistamisesta ja säilyttämisestä sekä hallintasuunnitelman laatimisesta siirretään yleismääräykseksi.

Lisäksi yleismääräysten kehittämissuosituksissa mainittu hulevesien käsittelyn tarve pohjavesialueella tulee siirtää yleismääräykseksi.

Kaavaselostuksessa todetaan kuitenkin, että kaavan toteuttamisessa tulee huomioida pohjavesien suojelun ja alueen rakentamisen yhteensovittaminen, jolloin kaavoituksen mukaisen maankäytön riski pohjavedelle jää kohtalaiseksi. Ympäristölautakunta huomauttaa, että ympäristönsuojelulaki kieltää yksiselitteisesti pohjaveden pilaamisen.

Yhtenä yleiskaavan tavoitteena mainitaan kyläalueiden vahvistaminen. Mikäli kyläalueita suunnitellaan pohjavesialueille, tulee varmistaa HSYn kanssa vesihuollon toiminta-alueen ulottuminen rakennettaville alueille. Maankäytön jatkosuunnittelussa tulee huomioida vesihuollon kehittämisen varmistaminen pilaantumiselle herkällä alueella, kuten pohjavesialueilla ja vesistöjen ranta-alueilla.

Hulevedet

Ympäristölautakunta esittää, että maankäytön jatkosuunnittelun yhteydessä uusille rakentuville alueille tulisi laatia kokonaisvaltainen hulevesien hallintasuunnitelma.

Happamat sulfaattimaat

Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että kaavamääräyksiin on sisällytetty happamien sulfaattimaiden tunnistaminen ja jatkosuunnittelussa arvioitava sulfaattimaa-alueille rakentamisesta aiheutuva ekologinen riski alueen luontoarvoille.

Mynttilän asemakeskuksen ja länsiradan vaikutukset

Mynttilän paikalliskeskus ja kaupunkimaisen rakentamisen alue rajautuu pohjoisessa Kvarnträskiin ja Dämmaniin ja etelässä Gumbölenjokeen. Yleiskaavaluonnoksessa länsiradan raidelinja on merkitty kulkemaan Mynttilän uudelle keskusta-alueelle järvien välistä. Kvarnträskin ranta-alueet on suojettu luonnonsuojelulain nojalla ja järvien välissä virtaava Stampforsen on todettu luontoselvityksissä taimenen esiintymisalueeksi. Lisäksi Gumbölenjoen rantaan osoitettava asuinrakentaminen tulee kasvattamaan jokeen kohdistuvaa kuormitusta samalla, kun toisaalla nousuesteitä purkamalla pyritään parantamaan joen tilaa ja kalataloudellista arvoa.

Kaavaselostuksen mukaan keskusta-alueella tuleva junarata ja asema sijoittuvat tunneliin, mutta tunnelin sijainti tai pituus ei ilmene itse kaavasta. Ympäristölautakunta esittää huolensa radan rakentamisesta herkan vesistöalueen poikki ja esittää, että kaavaan tulisi merkitä miltä osin länsirata on suunniteltu rakennettavaksi sillalle tai tunneliin. Vasta sen jälkeen radan ja kaavan vesistövaikutusten arvioiminen on mahdollista. Ratayhteys ei saa katkaista järvien välistä vesistöyhteyttä ja vesistöjen ympärille tulee jättää riittävä suojavyöhyke vesistövaikutusten minimoimiseksi. Lisäksi ympäristölautakunta esittää, että Mynttilän keskuksen rakentamisesta on tehtävä vesistövaikutusten arviointi.

Vaikutukset Espoon Pitkäjärveen

Ympäristölautakunta esittää huolensa Leppävaara-Kalajärvi-pikaraitiotien linjaamisesta Espoon Pitkäjärven eteläpään yli. Pitkäjärven eteläpää on mm. linnustollisesti arvokas alue jolla esiintyy myös viitasammakkoa. Se on osa monin tavoin arvokasta Espoonjokilaaksoa ja espoolaisille arvokasta virkistysaluetta. Espoon Pitkäjärven kunnostamiseksi on tehty valtuustoaloite ja ympäristökeskus työskentelee aktiivisesti järven tilan parantamiseksi.

Ekologisten yhteyksien huomioiminen

Ekologinen verkosto on osoitettu kaavaluonnoksessa pääsääntöisesti hyvin. Tosin informatiiviset viivamerkinnot yhdistettynä kaavan yleispiirteisyyteen eivät anna ekologisille yhteyksille muuta kuin todentavan merkityksen vailla varsinaista painoarvoa. Mm. ekologisen yhteyden kehittämistarve on kaavamerkintänä ja määräyksenä sinänsä hyvä, mutta ei ohjaa riittävän selvästi alempiasteista kaavoitusta.

Ympäristölautakunta ehdottaa, että kaavaehdotuksen selostuksessa kuvattaisiin tarkemmin yksittäisiä ekologisten yhteyksien kehittämiskohtia, jotta tieto ekologisten yhteyksien pullonkauloista siirtyy jatkosuunnitteluun. Ekologisten yhteyksien kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on muokattava selkeämmiksi etenkin merkkien hierarkkisuuden osalta.

Ympäristölautakunta katsoo, että täydentävät ekologist yhteydet - merkintä tulee muuttaa paikallisiksi ekologisiksi yhteyksiksi ja merkinnän määräyksessä korostettava, että kyseessä on keskeinen ja säästettävä osa ekologista verkostoa, eikä täydentävä tai vaihtoehtoinen yhteys.

Ekologisten yhteyksien kannalta merkittävin heikennys on tärkeän maakunnallisen viheryhteyden katkeaminen, mikäli Mynttilän kasvualue toteutuu esitetystä laajuudesta. Maakunnallinen yhteys on erityisen tärkeä Etelä-Espoosta Nuuksioon ulottuvan viheryhteyden toimivuuden kannalta.

Ympäristölautakunta on huolissaan myös ekologisten yhteyksien säilymisestä Espoon keskuksen tiivistyvällä alueella ja Espoonjoen varressa. Kaupungin kalliolla kohdassa, jossa junarata on kalliotunnelissa, on erittäin tärkeä ekologinen silta, joka takaa Keskuspuiston kytkeytymisen Nuuksion ylängölle johtaviin ekologiin yhteyksiin.

Kaavakarttaan on merkittävä virkistysalue, joka turvaa tämän ekologisen sillan säilymisen ja johdattaa ekologiset yhteydet Keskuspuistoon.

Ympäristölautakunta ei pidä hyvänä tapaa, jolla Etelä-Espoon yleiskaavassa vahvistumatta jätetty Näkinmetsän alue on tuotu kaavaan mukaan ainoastaan asuinrakentamista sisältävänä satelliittina. Jotta maakunnallisesti merkittävä ekologinen yhteys mereltä keskuspuiston kautta Nuuksioon saadaan turvattua, tulee kaavassa osoittaa sen sijainti kokonaisuudessaan ja myös ympäröivät alueet on otettava mukaan kaavaan.

Ympäristölautakunnan mielestä aikaisemmassa yleiskaavassa viher- ja virkistysalueet turvasivat paremmin Keskuspuistosta lähtevät ekologiset yhteydet Espoon keskuksen läpi. Keskuspuiston reunoille olisi syytä merkitä asumisen ja virkistykseen sekoittunutta aluetta puskuroimaan rakentamisen vaikutuksia Keskuspuistoon.

Kuten kaava-aineistossa on todettu, Espoonjoki penkereineen on merkittävä ekologinen yhteys ja luontokokonaisuus. Ympäristölautakunta katsoo, ettei Espoonjokilaakson vyöhyke -merkintä turvaa riittävästi jokilaakson luontoarvoja eikä kaavakartalla joen kanssa päällekkäin voida esittää keskustatoimintojen aluetta. Espoonjoen ympärille tulee osoittaa virkistysaluetta tai muuta sellaista maankäyttöä, josta muodostuu riittävä suojavyöhyke joen ja rakennettavien alueiden välille.

Kaavakartalla ekologiset yhteydet kapenevat uhkaavan paljon myös Kalajärven tiivistyvän ja laajenevan paikalliskeskuksen ja Perusmäen asuntovaltaisen alueen ympärillä.

Luonnonsuojelu ja virkistys

Yleiskaavaan sisältyvät kasvualueet etenkin Mynttilän, Histan ja Viiskorven alueilla ja nykyisten taajama-alueiden laajentuminen edellyttää, että myös luontoalueiden verkostoa vahvistetaan vastaavasti alueen maankäytön suunnittelussa.

Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että liitekartan 2 (luontoarvojen verkosto 2050) sisältö on siirretty luottamusmieskäsittelyssä oikeusvaikutteisenavarsinaiseen kaavakarttaan.

Muutoin kaavaluonnoksessa suojelualueet on esitetty perinteisen mallin mukaan, jossa osoitetaan olemassa olevat luonnonsuojelualueet, mutta uusia suojeluvarauksia ei esitetä. Lisäksi kaavan yleispiirteinen esitystapa kadottaa voimassa olevan yleiskaavan tärkeitä suojelualuevarauksia (SL-1) kuten yli 20 hehtaarin laajuisen maakunnallisesti arvokkaan Kotalammensuon luontokohteen ja Bodomin Smedsvikenin tervaleppäluhdan.

Espoo-tarinan luonnonsuojelun toimenpiteet ja luonnonsuojelualueverkoston vahvistaminen

Espoo-tarinassa kuluvalle valtuustokaudelle on asetettu tavoite, jonka mukaan kaupungin kasvaessa huolehditaan luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden säilymisestä.

Tavoitteen saavuttamiseksi valtuusto on halunnut valmisteltavaksi Espoon luonnonsuojelun toimenpiteet, joilla voidaan tukea olemassa olevia suojelukohteita ja jossa selvitetään mahdollisuuksia täydentää luonnonsuojeluverkostoa alueellisesti ja laadullisesti.

Ympäristölautakunta katsoo, että tämä edellyttää myös yleiskaavan jatkovalmistelulta uusien keinojen ja kohteiden tarkastelua suojelualueverkoston täydentämiseksi.

Ensivaiheen lisäyksenä yleiskaavaluonnokseen tulee ottaa mukaan Vestran soiden, lehtojen ja vanhojen metsien luonnonsuojelualueen Espoon puoleinen osa, joka on valtion säädösvalmistelussa ja tulossa uutena luonnonsuojelualueena Tremanskärren nykyisen suojelualueen itäpuolelle. Sen lisäksi hyvän lähtökohdan yleiskaavan suojeluverkoston täydentämiselle antaa Uusimaa-kaava 2050 valmistelun yhteydessä tehtävä maakunnallisesti arvokkaiden luontokohteiden selvitystyö, joka perustuu luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristöön Uudellamaalla.

Virkistysalueet

Kasvavan kaupungin paineissa luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja viherverkoston säilymistä ei voida ratkaista yksinomaan suojelualueiden varassa. Yleiskaavaluonnoksen virkistysalueilla sijaitsee mm. useita arvometsäkohteita, jotka on voitava säilyttää myös kaavallisin keinoin. Ympäristölautakunta katsoo, että yleiskaavaehdotusta varten tulee kehittää sellaisia kaavamerkintöjä ja määräyksiä, jotka huomioivat virkistysalueiden sisällä sijaitsevat keskeiset suojelukohteet ja -alueet.

Kaavaluonnoksen virkistysalueiden ja maa -ja metsätalousalueiden varaukset noudattava pitkälti voimassa olevia yleiskaavoja. Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että yleiskaavaluonnoksessa on maankäytön painopistettä muutettu enemmän virkistysalueiden suuntaan mm. Nuuksion Pitkäjärven länsipuolen metsäalueilla ja Tuhkuri-lammen pohjoispuolella.

Arvokkaat kulttuurimaisemat ja -ympäristöt

Ympäristölautakunnan mielestä kaavan liitteeseen 4 Kulttuuriympäristöt 2050 "Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt" ja "Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt"- merkinnöille on lisättävä määräys siitä, että maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattavissa oleva toimenpide on luvanvaraista siten kuin Maankäyttö- ja rakennuslaissa 128 §:ssä on säädetty.

Ympäristövalvottavat kohteet

Yleiskaavan luonnoksen sekoittunut merkintä Elinkeinoelämän ja teollisuuden alue sallii ympäristöhäiriötä aiheuttavan toiminnan lisäksi muut työpaikkatoiminnat.

Ympäristölautakunta painottaa, että merkin salliman muun työpaikkatoiminnan tulee olla luonteeltaan sellaista, että se ei häiriinnyt yleiskaavan sallimasta ympäristöhäiriötä aiheuttavasta toiminnasta. Merkinnän määräystä tulee tältä osin muuttaa.

Kaavassa Juvanmalmin teollisuusalueen läntisissä osissa on Elinkeinoelämän alue - merkintä, joka ei salli ympäristöhäiriötä aiheuttavaa toimintaa. Juvanmalmin länsiosassa toimii tällä hetkellä muutama ympäristöhäiriötä aiheuttava teollisuuslaitos.

Ympäristölautakunta muistuttaa, että yleiskaavan on jatkossakin turvattava olemassa olevien, ympäristöhäiriötä aiheuttavien laitosten toimintaedellytykset.

Eläinsuojat ja niihin liittyvät mahdolliset hajuhaitat on hyvä tiedostaa osana suunnittelua. Uudenmaan ympäristökeskuksen muistiossa (14.12.2006, UUS-2006-Y-593) tallin, lantalan ja ulkotarhan vähimmäisetäisyys naapurikiinteistön rajasta on suositeltu olevan vähintään 50 m. Etäisyyden riittävyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon paikalliset maasto-, maisema- ja rakentamisolosuhteet. Eläinsuojiin ja niihin liittyvään toiminnan etäisyyksiin on lisäksi asetettu vaatimuksia mm. nitraattiasetuksessa (1250/2014) sekä Espoo kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä ja rakennusjärjestyksessä.

Ympäristölautakunnan mielestä Ämmässuo-Kulmakorpialueen ja Lahnuksen ampumaradan kaavamerkinnot sekä -määräykset ovat riittävät takaamaan nykyisen toiminnan jatkumisen.

Valmistelijat/ lisätiedot:

Laura Lundgren, puh. 043 825 7184

Kalevi Hiironniemi, puh. 046 877 3502

Katrin Aia, puh. 046 877 3806

Leena Sjöblom, puh. 050 353 3063, etunimi.m.sukunimi@espoo.fi

Saara Olsen, puh. 043 826 5213 etunimi.sukunimi@espoo.fi

Katja Ohtonen Valvontapäällikkö 043 826 5216

katja.ohtonen@espoo.fi

Vastine ympäristökeskuksen lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Kaavakartan mittakaava on 1:30 000 ja kaava on luonteeltaan strateginen yleiskaava. Strategisessa yleiskaavoituksessa pyritään keskittymään alueidenkäytön päälinjoihin ja se esitetään yleispiirteisesti. Edelleen strateginen kaava esittelee pitkän aikavälin maankäytön kehittämisperiaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Kaavakartta muodostuu 100mx100m:n ruuduista. Ruuduista muodostuvat alueet kuvaavat maankäytön pääkäyttötarkoitusta, mutta alueilla ei ole tarkkaa rajaa. Ruutua ja sen kanssa samaa

pääkäyttötarkoitusta olevia lähiruutuja tarkastellaan tarkoituksenmukaisella laajuudella useamman ruudun muodostamana ruutualueena. Kaavakartan lisäksi kaavamääräykset, kehittämissuosituksen ja selostus ovat jatkosuunnittelun käytettävissä.

Luontoteeman esittämistapa

Kaavan Luontoarvojen verkosto 2050 -liitekartalla on oikeusvaikutteisia merkintöjä, joten siinä esitetyt asiat tulee huomioida kaavaa toteuttaessa ja jatkosuunnittelussa täysin samoin kuin kaavakartalla osoitetut merkinnät. Kaavaehdotuksen yleismääräyksen mukaan "luonnon monimuotoisuuden ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet tulee ottaa huomioon maankäytön jatkosuunnittelussa ja turvata arvojen säilyminen. Natura 2000 -alueet, luonnonsuojelualueet ja maakunnalliset ekologiset yhteydet tulee ottaa oikeusvaikutteisena huomioon kaavakartalta ja paikalliset ekologiset yhteydet sekä virtavesien ekologiset yhteydet Luontoarvojen verkosto 2050 -liitekartalta."

Kaavakartalla on luonnonsuojelulain perusteella rauhoitetut luonnonsuojelualueet, Nuuksion kansallispuistoon kuuluvat alueet, suojellut luontotyyppikohteet ja erityisesti suojeltavien lajien elinympäristöt sekä suojeltavaksi tarkoitetut valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvat alueet osoitettu oikeusvaikutteisella luonnonsuojelualue -merkinnällä. Samalla merkinnällä on osoitettu Metsähallituksen suojelutarkoituksiin hankkimat alueet sekä alueella voimassaolevissa yleiskaavoissa luonnonsuojelualueiksi osoitetut alueet, joita ei vielä ole perustettu luonnonsuojelualueeksi, mutta joilla suojelun edellytykset täyttyvät edelleen. Alueella voimassaolevissa yleiskaavoissa suojeltavaksi osoitetuista alueista kaikki, paitsi Sutisenniemen kohde on tässä kaavaehdotuksessa edelleen osoitettu luonnonsuojelualueeksi. Muiden alueiden luontoarvojen turvaamiseen on tarkoitettu yleismääräys. Espoon ympäristökeskuksen johtamassa mittavassa LuonTo-projektissa tarkastellaan lähivuosina huolellisesti suojelualueverkoston täydentämisen mahdollisuuksia.

Yleiskaavalla ei oteta kantaa siihen, toteutuvatko asuntovaltaisille alueille sijoittuvat virkistysalueet täysin uudelleen rakennettuina. Uudet asuntovaltaiset alueet ja niille sijoittuvat viheralueet suunnitellaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä. Virkistykseen viheralueiden tarve -merkinnän kehittämissuositus ohjaa hyödyntämään viheralueiden suunnittelussa nykyisiä viheralueita ja -yhteyksiä. Kaavan yleismääräyksessä on kuitenkin veloitettu turvaamaan keskeiset ekosysteemipalvelut viherrakenteella kaupunkirakenteessa. Parhaiten ekosysteemipalveluita pystytään turvaamaan edistämällä viheralueiden moninaiskäyttöä.

Vaikutukset vesistöihin

Yleiskaavatyön yhteydessä on laadittu hulevesien hallinnan periaatteet Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa -selvitys, jossa on käsitelty keskuksittain hulevesien hallinnan tavoitteita ja toimenpiteitä. Tämä selvitys tukee osaltaan sitä, että hulevesien hallinnan tarpeet tulevat kokonaisvaltaisesti huomioon otetuiksi uusilla rakentuvilla ja täydentyvillä alueilla. Kaavaan on ehdotusvaiheessa sisällytetty hulevesien hallintasuunnitelman laatimista koskeva yleismääräys.

Kaavaan on lisätty yleismääräys vesien hyvän tilan edistämisestä. Määräys tukee siten myös valtakunnallisia vesienhoidon tavoitteita, joiden mukaan pintavesien ja pohjavesien tai Itämeren tila heikkenee ja että niiden tila on vähintään hyvä. Vesien tilan luokittelusta ja sen perusteista säädetään Laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä. Hyvän tilan edistäminen käsittää pintavesien osalta sekä ekologisen että kemiallisen tilan edistäminen.

Vantaan purokäytävien mitoitusperiaatteet -työn suosituksia on lyhyesti kuvattu kaavamateriaalissa (Viherteeman leikekirja). Yleiskaavaan sisältyy yleismääräys, jonka mukaan viheralueverkoston ja virtavesien jatkuvuus sekä ekologinen ja virkistysellinen toimivuus tulee turvata. Lisäksi merkittävimmät virtavedet on merkitty Luontoarvojen verkosto

2050 -liitekarttaan oikeusvaikutteisella merkinnällä. Merkinnän kaavamääräyksessä edellytetään, että suunnittelussa tulee turvata virtavesiuoman jatkuvuus ja ekologinen toimivuus sekä riittävä reunavyöhyke. Kehittämissuosituksessa avataan tarkemmin virtavesien tehtäviä ja riittävän reunavyöhykkeen määräytymiseen vaikuttavia tekijöitä.

Myntinmäen rakentamisen vaikutukset vesistöihin on arvioitu osana kaavan kokonaisvaikutusten arviointia. Lisäksi Hulevesien hallinnan periaatteet Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa -työssä on käsitelty hulevesien hallinnan tarpeita ja keinoja. Yhtenä kohdealueena työssä oli Myntinmäen alue. Länsiradan silta- ja tunneliratkaisut päätetään radan yleissuunnittelun yhteydessä. Kaavan oheismateriaalissa (Viherteeman leikekirja) on esitetty tämänhetkisten suunnitelmien mukaiset silta- ja tunnelikohdat.

Pohjavedet

Pohjavesiä koskevaa yleismääräystä on tarkennettu kaavaehdotuksessa siten, että siinä korostetaan aiempaa enemmän rakentamisalueiden sijoittelun merkitystä ja pohjavesialueiden tarkastelua kokonaisuuksina. Yleismääräyksen mukaan

“Pohjavesialueilla tapahtuva rakentaminen on suunniteltava ja toteutettava kokonaisuutena siten, ettei se heikennä pohjaveden laatua tai vähennä pohjaveden antoisuutta. Pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi pohjavesialueita tulee suunnittelussa tarkastella kokonaisuuksina sekä kiinnittää erityistä huomiota rakentamisalueiden sijoitteluun ja läpäisevän maaperän säilyttämiseen.”

Hulevesien käsittelyä ohjataan yksityiskohtaisemmin asemakaavoitusvaiheessa.

Kaavaratkaisun kyläalueet mahdollistavat vain maltillisen lisärakentamisen. Lisärakentamisen määrä ja sijoittuminen ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa, kuten suunnittelutarveratkaisulupaprosessissa, jossa käsitellään jokaiseen yksittäiseen lupahakemukseen liittyvät erityiset edellytykset. Koko Espoon asemakaavoittamaton alue on suunnittelutarvealuetta, jonne rakentaminen ei saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Kaavaehdotusvaiheessa on valmisteltu kaava-alueen kylistä ja maaseutumaisista alueista selvitys, joka toimii ohjeistuksena ja taustamateriaalina tarkemmalle suunnittelulle ja lupavalmistelulle. Pohjavesialueilla sijaitsevien kyläalueiden jatkokehittämiseen liittyvissä suosituksissa on todettu pohjavesialueiden huomioiminen kylien täydentämisessä.

Länsiradan ja Kalajärven pikaraitiotielinjauksien luontovaikutukset

Pikaraitiotien linjauksissa on pyritty huomioimaan yleiskaavatasoisesti luonnonmonimuotoisuus, vesistöt ja virkistysarvot. Pikaraitiotien tarkemmassa suunnittelussa raitiotien vaikutukset luonnonmonimuotoisuuteen, vesistöihin ja virkistysarvoihin ja mahdollisten haittojen lieventämistoimenpiteet tarkentuvat.

Pitkäjärven lounaisosan ylittävä joukkoliikenteen siltaratkaisu lyhentää merkittävästi matka-aikaa ja parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä henkilöautoon nähden. Siltayhteys palvelee myös pyöräilyä ja jalankulkua. Ensivaiheessa siltayhteys tarjoaisi varsin hyvän palvelutason myös busseilla liikennöitynä. Sillasta laaditun esiselvityksen mukaan lieventämistoimien kanssa hankkeesta ei arvioida muodostuvan merkittäviä liito-oravaan, viitasammakkoon tai muihinkaan luontoarvoihin kohdistuvia vaikutuksia. Mahdollisia lieventämistoimia ovat muun muassa korvaavan liito-oravan kulkuyhteyden osoittaminen ja yhteyttä tukevat puuistutukset, siltiverhouksien käyttö vesistörakentamisessa, rakentamisen ajoittaminen loppukesään ja syksyyn sekä vaikutuksiltaan pienimmän siltavaihtoehdon valinta. Silta muodostaa uuden jalankulku- ja pyöräily-yhteyden Pitkäjärven yli ja parantaa mm. Laaksoalahden urheilukenttien saavutettavuutta järven pohjoispuolelta sekä kulttuurimaiseman ja virkistysreittien saavutettavuutta järven eteläpuolelta.

Länsiradasta on kaavaehdotuksessa mukana maakuntakaavan mukainen linjaus. Suunnittelu on käynnissä Väylä-virastossa. Radan ympäristövaikutusten arvioinnista vastaa Väylä ja YVA-

menettelyä päivitetään syksyllä 2019. Tunneli- ja siltaosuuksia ei esitetä kaavakartalla sillä radan suunnittelu on kesken, mutta yleissuunnitelmavaiheen mukaiset silta- ja tunneliosuudet ovat nähtävissä liiteaineistossa (Viherteeman leikekirja).

Myntinmäen alueen maakunnallisten ja paikallisten ekologisten yhteyksien toteutumisen ja luontoarvojen säilymisen turvaamiseksi asuinrakentamisen alueita on pienennetty ja virkistysalueita levennetty. Myntinmäen alueelta on kaavaluonnoksen jälkeen tehty uusia luontoselvityksiä. Kaavaehdotuksessa on tutkittu radan sijoittamista sillalle Myntinmäen keskustan kohdalla. Sillan toteuttaminen on kuvattu kaavaselostuksessa, mutta sitä ei ole merkitty kaavakarttaan.

Melu, tärinä ja ilmanlaatu

Kaavaehdotukseen on lisätty suojaviheraluemerkintä Ämmässuon-Kulmakorven yhdyskuntateknisen huollon alueen ja erityisalueen etelä- ja itäreunalle. Liitekartan melualueeseen on lisätty tarkempi rakentamisen ohjeistus: "Alueelle ei saa rakentaa uusia asuntoja eikä sijoittaa muita melulle herkkiä toimintoja. Korjausrakentaminen ja tuhoutuneen asuinrakennuksen korvaaminen on sallittu." Merkinnän tarkemmat perusteet ja ääneneristävyysvaatimusten määräytyminen rakennusjärjestyksen perusteella on avattu kaavaselostuksessa ja liiteraportissa "Kohti kestävyttä ja resurssitehokkuutta – Yhdyskuntatekninen huolto ja ympäristöterveys".

Ilmastonmuutoksen hillintä

Polttamiseen perustuvat teknologiat ovat tällä hetkellä perusteltuja muiden teknistaloudellisesti sopivien vaihtoehtojen puutteen takia. Tulevaisuudessa tilanne voi tältä osin muuttua. Yleiskaava mahdollistaa geotermisten syväreikien ja vesistölämmön hyödyntämisen. Vesistölämmön hyödyntämisen yksityiskohdat ja rajoitteet on tarkasteltava tapauskohtaisesti jatkosuunnittelussa.

Massojen hallinnan ratkaisuja alueella on tarkasteltu varsin kattavasti yleiskaavan oheismateriaalissa. Tarkastelussa on kuvattu eri tyyppisiä massojen välivarastointi- ja kierrätysalueita ja käsitelty niiden sijoittamisen edellytyksiä alueella. Elinkeinoelämän ja teollisuuden, yhdyskuntateknisen huollon ja erityisalueen aluevaraukset mahdollistavat pysyvän kierrätysalueen perustamisen. Kaavan yleispiirteisyyden vuoksi väliaikaisia kierrätysalueita ja niiden tarkkoja sijainteja ei ole mahdollista yleiskaavassa esittää, vaan niiden sijoittaminen tulee kytkeä maankäytön jatkosuunnitteluun ja alueiden rakentamisen vaiheistukseen.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen huomioiminen

Yleiskaava on yleispiirteinen ja pitkän aikavälin maankäytön suunnitelma. Yleiskaavatasolla ilmastonmuutokseen varautuminen tapahtuu pääosin maankäytöllisten ja yhdyskuntarakenteellisten ratkaisujen kautta, eikä suoraan rakentamista ohjaten. Yleiskaavassa merkittävimmäksi yhdyskuntarakenteen kehitystä ohjaavaksi ilmastonmuutokseen sopeutumisen teemaksi on tunnistettu tulva-alueet. Merkittävät tulvavaara-alueet on kaavassa tunnistettu, ja rakentaminen osoitettu niiden ulkopuolelle. Espoon merkittävät vesistö- tai meritulvariskialueet eivät ole muuttuneet kaavaluonnoksen aikaisista. Hulevesitulvariskien alustava arviointi tehtiin vuonna 2018, eikä Espoossa tunnistettu yhtään merkittävää hulevesitulvariskialuetta.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava-alueeseen sisältyy luonteeltaan hyvin erilaisia alueita, joilla ilmastonmuutoksen sopeutumisen tarpeet ja käytettävissä olevat keinot ovat hyvin vaihtelevia. Siten yleismääräyksissä on mahdoton antaa yksiselitteisiä suosituksia sopeutumisen keinoista (hulevesien hallinta, viherakatot, puusto tms.). Sen sijaan kaavan yleismääräyksissä on esitetty yleispiirteisempiä tavoitteita ja työvälineitä ilmastonmuutokseen varautumiseksi (mm. hulevesien hallintaa ja ekosysteemipalveluja koskevat määräykset).

Siten kaava mahdollistaa erilaisten sopeutumiskeinojen joustavan ja aluekohtaisesti tarkennetun käytön jatkosuunnittelun yhteydessä. Jatkosuunnittelun tueksi yleiskaavan yhteydessä on myös tunnistettu aluekohtaiset hulevesien hallinnan periaatteet, joiden yksi päätavoite on nimenomaan ilmastomuutokseen sopeutuminen ja tulvariskien ehkäisy. Lisäksi hulevesien hallintaa ohjaa Espoossa Valtuuston ohjeellisena hyväksymä hulevesiohjelma. Viherkattojen ja -seinien käytön periaatteita käsitellään tarkemmin tekeillä olevassa Espoon viherkattovisiossa.

Ekologisten yhteyksien huomioiminen

Ekologisten yhteyksien jaottelua ja hierarkiaa on kehitetty kaavaehdotukseen. Kaavakartalla esitetty maakunnallinen ekologinen yhteystarve ja virkistys viheryhteystarve erillisinä merkintöinä. Paikalliset ekologiset yhteydet ja virtavesien ekologiset yhteydet on osoitettu Luontoarvojen verkosto 2050-liitekartalla oikeusvaikutteisena. Lisäksi liitekartalla on osoitettu informatiivisena ekologisten yhteyksien kehittämiskohteet. Lisäksi Virkistysverkosto 2050 - ja Kestävä vesien hallinta 2050 -liitekartoilla on tavoitteita luontoarvojen ja ekologisen verkoston säilyttämiselle. Tieto ekologisten yhteyksien pullonkauloista siirtyy jatkosuunnitteluun liitekartan kehittämistarve-merkinnän, merkinnän kuvauksen ja kehittämissuosituksen kautta.

Kaavaluonnoksen Täydentävät ekologiset yhteydet -merkintä on muutettu kaavaehdotukseen merkinnäksi Paikalliset ekologiset yhteydet. Määräysteksti tuo esiin yhteyden merkityksen paikallisena lajien leviämis- ja kulkuyhteyksinä ja sille on asetettu kehittämissuositus, joka ohjaa sijoittamaan yhteydet puustoisille viheralueille. Maakunnallisten ekologisten yhteyksien kehittämissuositukseen on merkitty ohjeistusta yhteyden laadusta ja tavoitelevydestä.

Myntinmäen alueen kaavaratkaisua on muutettu kaavaehdotukseen ja viheralueiden määrää lisätty, millä mm. turvataan maakunnallinen ekologinen yhteys. Virkistysaluetta on lisätty Kvarnträskin, Dämmanin eteläpuolelle ja Gumbölenjoki sekä Myntinmäen aseman eteläpuoli on osoitettu virkistysaluemerkinnällä.

Espoonjoen varteen on kaavaehdotuksessa osoitettu lisää virkistysaluetta. Viheraluetta on lisätty myös radan kohdalle Kaupunginkallion alueella. Kyseiselle alueelle on osoitettu myös maakunnallinen ekologinen yhteystarve radan yli keskuspuistoon. Kaupunginkallion kohdalle on osoitettu Luontoarvojen verkosto 2050 -liitekartalla myös ekologisten yhteyksien kehittämistarve -merkintä. Espoonjoki on osoitettu kaavassa Espoonjokilaakson kehittämisvyöhyke-merkinnällä. Kehittämisperiaatemerkinnällä on osoitettu jokilaakso, jolla on erityisiä maisema-, historia-, kaupunkikuva-, luonto- ja virkistysarvoja. Aluetta tulee kehittää katkeamattomana kokonaisuutena niin, että ekologinen toimivuus ja muut erityisarvot turvataan ja virkistyskäyttöedellytykset paranevat.

Vaikka Näkinmetsän alue on esitetty asuintoivaltaisena alueena, tulee sinne yleismääräysten mukaisesti toteuttaa riittävät lähivirkistysalueet ja laadukkaat virkistysyhteydet laajemmille viheralueille. Näkinmetsän alueen ympärillä on voimassa Blominmäen osayleiskaava, Espoon eteläosien yleiskaava sekä asemakaavoja, jotka turvaavat ekologisen yhteyden säilymisen. Kuva Pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa ympäröivistä yleiskaavoista niin Espoossa kuin naapurikunnissakin on nähtävissä kaavaselostuksessa. Pohjois- ja keskiosien yleiskaavan ratkaisu laajentaa virkistysalueita tämän keskeisen ekologisen yhteyden kohdalla, sillä Espoon eteläosien yleiskaavassa osoitetut kolme AP-aluetta ja yksi PY-alue muuttuvat Pohjois- ja keskiosien yleiskaavan myötä virkistysalueeksi. Luontoarvojen verkosto 2050 – liitekartalla alue, jossa Länsirata erkanee Rantaradasta, on lisäksi osoitettu ekologisten yhteyksien kehittämistarve --merkinnällä yhteyden laadun parantamiseksi.

Espoon keskuksen läpi osoitetaan kaavaehdotuksessa virkistys viheryhteystarpeet samoilla sijainneilla kuin voimassaolevassa yleiskaavassa. Lisäksi osoitetaan Luontoarvojen verkosto 2050 –liitekartalla paikalliset ekologiset yhteydet alueen läpi.

Kaavan yleismääräykset on kehitetty juuri siihen tarkoitukseen, että virkistysalueiden sisällä sijaitsevat keskeiset suojelukohteet ja –alueet tulevat huomioiduksi.

Virkistys

Asumisen (A2) ja virkistysalue -merkinnällä oli kaavaluonnoksessa osoitettu vain golfkenttä, jonka toiminnan loppuessa alueen maankäyttö muuttuu virkistyksestä asumiseen ja virkistykseen. Merkinnän sisältöä on kaavaehdotukseen tarkennettu. Erillistä virkistysalueen ja asumisen sekoittunutta aluetta ei ole katsottu tarpeelliseksi osoittaa muualla kaava-alueella, sillä kaikki kaavassa osoitetut asuntovaltaiset alueet sisältävät myös virkistystä ja asuntovaltaisten alueiden määräyksillä on veloitettu turvaamaan riittävät lähivirkistysalueet ja yhteydet määräyksellä: “Alueella tulee turvata riittävät ja hyvin saavutettavat lähivirkistysalueet sekä laadukkaat virkistysyhteydet laajemmille viheralueille.” Tämän asuinalueiden määräyksen lisäksi kaavassa on myös annettu yleismääräys, joka on voimassa koko kaava-alueella: “Viheralueverkoston ja virtavesien jatkuvuus sekä ekologinen ja virkistyksellinen toimivuus ja riittävyys tulee turvata. Viheralueita tulee säilyttää yhtenäisinä aluekokonaisuuksina.” ja siihen liittyvä kehittämissuositus: Rakentamisalueilla viheralueiden ja -yhteyksien suunnittelu vaatii maankäytön jatkosuunnittelussa laaja-alaisia kokonaistarkasteluja, joissa huomioidaan viheralueverkoston ja virtavesien kokonaisuus sekä yhteyksien toimivuus ekologisesti ja virkistyksellisesti.” ja siihen liittyvä kehittämissuositus: Rakentamisalueilla viheralueiden ja -yhteyksien suunnittelu vaatii maankäytön jatkosuunnittelussa laaja-alaisia kokonaistarkasteluja, joissa huomioidaan viheralueverkoston ja virtavesien kokonaisuus sekä yhteyksien toimivuus ekologisesti ja virkistyksellisesti.

Asuminen

Kestävän kaupunkirakenteen kriteerinä on riittävä tiiviys, joka mahdollistaa säilyvien viheralueiden paremman yhtenäisyyden, laajuuden ja laadun.

Suojaviheralueen melua torjuva vaikutus perustuu puustoisuuteen ja riittävään laajuuteen suhteessa melun kulkeutumiseen. Suojaviheralue ei siis kaikilla alueilla ole riittävä ratkaisu meluntorjuntaan.

Arvokkaat kulttuurimaisemat ja -ympäristöt

Kulttuuriympäristöistä on laadittu työn ehdotusvaiheen aikana selvitys, jonka tarkennettujen rajausten mukaan kaavakartalle on osoitettu “arvokkaat kulttuuriympäristöt”. Merkinnän määräykseen on lisätty myös MRL 128§ mukainen toimenpiderajoitus.

Ympäristövalvottavat kohteet

Yleiskaavassa nykyisestä maankäytöstä poikkeava merkintä osoittaa alueen tavoitellun pitkän aikavälin kehityksen. Yleiskaava ei ole voimassa niillä alueilla, joilla on voimassa oleva asemakaava, eikä yleiskaavalla siten ole vaikutusta nykyisten ympäristöhäiriötä aiheuttavien laitosten toimintaedellytyksiin alueella. Yleiskaavassa osoitettu käyttötarkoitus tulee kuitenkin maankäytön muutosta ohjaavaksi, mikäli alueelle aletaan laatia uutta asemakaavaa tai asemakaavan muutosta. Kaavan yleismääräys edellyttää kuitenkin huomioimaan liikenteen ja muiden toimintojen melusta, päästöistä ja onnettomuusriskeistä johtuvat rajoitukset maankäytön sijoittumiselle sekä näihin liittyvät suojaustarpeet. Lisäksi elinkeinoelämän ja teollisuuden alue -merkintään on lisätty “Alueelle ei tule sijoittaa sellaisia toimintoja, jotka häiriintyvät raskaasta liikenteestä, melusta ja pölystä”.

17. METSÄHALLITUS

Viite: Lausuntopyyntö 29.3.2018 (Metsähallitus pyytänyt Seija Lonkalta lisäaikaa lausunnon antamiseen 25.5.2018 lähetetyllä sähköpostilla. Lisäaikaa myönnetty 15.6.2018 asti.)

ASIA

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAVALUONNOKSESTA

Hankkeen kuvaus

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava on strateginen kaava, jolla osoitetaan maankäytön kehittämisen periaatteet ja painopistealueet vuoteen 2050. Kaava on luonteeltaan kokonaiskaava, jossa käsitellään kaikki asiakokonaisuudet. Kaavalla mahdollistetaan alueen pitkäjänteinen kehittyminen osana tiivistyvää kaupunkirakennetta. Mitoituksessa on varauduttu noin 60 000 uuteen asukkaaseen ja noin 11 000 uuteen työpaikkaan. Kaavakartta muodostuu 100x100 m:n ruuduista, joista muodostuvat alueet kuvaavat maankäytön pääkäyttötarkoitusta. Kaavassa osoitetaan mm. keskustatoimintojen alueita, elinkeinoelämän ja asumisen alueita sekä viherrakennetta ja ekologista verkostoa. Yleiskaavassa on määräysten lisäksi laadittu myös kehittämissuosituksia jatkosuunnittelun tueksi.

Kaavaratkaisu perustuu ns. "Keskustojen verkosto"- malliin, jossa on viisi keskustaa eli Espoon keskus (10 000 uutta asukasta), Mynttilä (10 000 uutta asukasta), Hista (15 000 uutta asukasta), Kalajärvi (5000 uutta asukasta) ja Viiskorpi (8000 uutta asukasta). Keskukset sijaitsevat noin 5 km etäisyydellä toisistaan. Viiskorpi, Hista ja Mynttilä ovat uusia keskuksia. Huomattava osa väestönkasvusta sijoittuu keskuksiin ja niiden välittömään läheisyyteen.

Kaavan tavoitteena on myös turvata siniviherrakenne ekologisena ja toiminnallisena kokonaisuutena sekä kulttuuriympäristöjen monimuotoisuuden kehittäminen alueen identiteetin ja vetovoimaisuuden vahvistajana. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämistä korostetaan alueiden suunnittelussa ja täydennysrakentamisessa. Tehokkaimpia maankäytön ja keskustojen alueita palvellaan junilla, pikaraitioteilla tai runkobusseilla.

Metsähallitus on tutustunut Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnokseen ja lausuu seuraavaa:

1. Natura-vaikutusten arviointi

Metsähallitus muistuttaa Espoon kaupunkia Natura-arvioinnin tekemisestä ja siihen liittyvästä luonnonsuojelulain 65 §: n mukaisesta lausuntomenettelystä, jonka mukaan viranomaisen on pyydettävä Natura-arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Yleiskaava on jo luonnosvaiheessa, mutta Natura-arviointia ei ole kuitenkaan tehty vielä valmiiksi, vaikka kaavatyö ja sen keskeiset ratkaisut ovat jo luonnosvaiheessa suhteellisen pitkällä. Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura- alueen luonnonarvoja on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee myös sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Metsähallitus lausuu erikseen pyydettäessä valmiista Natura-arvioinnista ja johtopäätöksistä ja niiden perusteella mahdollisesti vaadittavista kaavamuutoksista. Valtion omistuksessa, Metsähallituksen hallinnassa luontopalvelujen eli julkisten hallintotehtävien taseessa on alueita seuraavista Natura-alueista: Nuuksio, Bånbergetin aarnialue, Matalajärvi, Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät, Espoonlahti-Saunalahti ja Laajalahden lintuvedet natura-alueet. Natura-arvio on hyvä tehdä ajoissa kaava-prosessin edetessä edelleen.

2.Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet kaava-alueella ja niiden merkinnät ja määräykset

Valtion omistuksessa, Metsähallituksen hallinnassa on kaava-alueella ja siihen rajautuen lausunnon karttaliitteen mukaiset alueet, joista suurin on Nuuksion kansallispuisto. Karttaliitteen punaisella merkityt alueet ovat luontopalvelujen eli julkisten hallintotehtävien taseessa olevia Nuuksion kansallispuistoon, muihin perustettuihin luonnonsuojelualueisiin kuuluvia alueita tai muita perustettavia luonnonsuojelualueita sekä Vestran/Lahnuksen alueella lisäksi myös osin valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja, mutta ei vielä Metsähallituksen hallintaan siirtyneitä (vaaleanpunaiset alueet) alueita. Näiden kaikkien edellä mainittujen alueiden kaavamerkintä on oltava

luonnonsuojelualue, nyt näin ei kaikilta osin ole. Metsähallitus voi pyydetessä toimittaa paikka-tietoa-aineistoa tai kiinteistötietoja alueista.

Kaavaluonnos turvaa Metsähallituksen näkemyksen mukaan Suomen luontokeskus Haltian ja sen lähialueen kehittämisen palvelemaan luontomatkailun, opastuksen sekä luonnon virkistyskäytön tarpeita.

Kaavaluonnoksessa on osoitettu myös Metsähallituksen hallinnassa olevalle alueelle kyläalue ja avoin maisematila kaavamerkinnot. Edellä mainitut kaavamerkinnot soveltuvat hyvin kyseiselle alueelle ja antavat mahdollisuuden täydentää kylärakennetta ja samalla turvaavat arvokkaiksi koetut avoimet maisematilat.

3.Viherrakenne

Kaavassa on tunnistettu Nuuksion merkitys pääkaupunkiseudun virkistyskäytön kannalta mutta myös valtakunnallisesti. Kokonaisuutena erilaisten viher- ja ekologisten yhteyksien määrä, riittävyys, jatkuvuus ja laatu sekä virkistyskäyttöön varattujen alueiden suhde lisärakentamiseen tarvitsee vielä punnita.

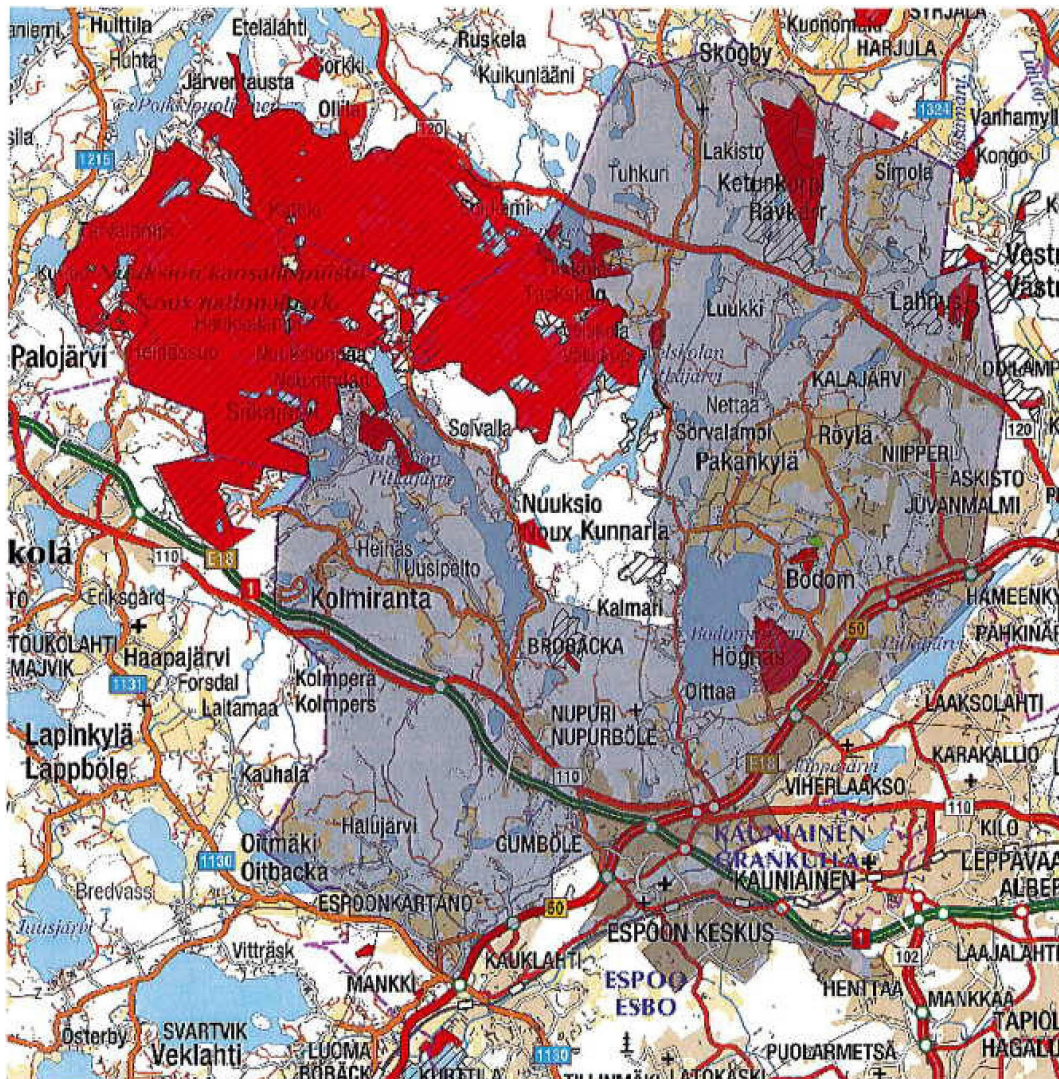
Metsähallitus katsoo, että sen hallinnassa etenkin suoraan luonnonsuojelualueisiin rajautuvilla alueilla ei tule kaavoittaa uutta asutusta tai loma-asutusta ja luonnonsuojelualueiden välittömässä läheisyydessä olevilla alueilla tulisi vähentää suunniteltua uutta asuin- tai loma-asuntorakentamista ehdotetusta. Näillä kohteilla tulee olla enemmän esimerkiksi virkistysaluemerkintöjä tai asumisen ja virkistyssekoittunut alue kaavamerkintöjä, jotta asutuksen ja luonnonsuojelualueiden välissä on vihervyöhykettä. Päivittäisen virkistyskäytön tulee asutusalueilla suuntautua muualle kuin luonnonsuojelualueille ja näiden alueiden riittävyys on taattava paremmin jo yleiskaavatasolla.

Ekologisina yhteyksinä toimivia alueita on esitetty erilaisilla merkinnöillä, mm. viheryhteystarve, ekologisten yhteyksien runko ja täydentävät ekologiset yhteydet - kaavamerkinnot. Kaavamerkinnot ovat lähinnä kuvaavia ja informatiivisia, mutta eivät kovin ohjaavia suhteessa seuraavaan kaavatasoon. Metsähallitus katsoo, että yleiskaavassa on esitettävä erilaiset ekologiset yhteydet toimivina, riittävän leveinä, laadukkaina ja niiden ominaispiirteet säilyttävinä sekä käytettävä tarvittaessa myös laajempia virkistysalue kaavamerkintöjä.

Metsähallitus pyytää, että lausuntoon lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@metso.fi.

Jyväskylässä 14.6.2018

Jani Viisanen
Metsähallitus

LIITE: Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet kaava-alueella ja sen läheisyydessä merkitty punaisella ja vihreällä, Natura-alueet vinoviivituksella sekä kaava-alue harmaalla.

Vastine Metsähallituksen lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

[Luonto ja virkistys](#)

Natura-vaikutusten arviointi on valmistunut huhtikuussa 2019 ja siitä on pyydetty Metsähallituksen lausunto.

Luontoarvojen verkosto -liitekarttaa ja kaavakarttaa on päivitetty Metsähallituksen hallinnassa olevien ja hallintaan siirtyvien alueiden osalta. Kalajärvellä on lisätty virkistysaluevyöhyke suojelualueen ja asuinalueen välille.

Kaavaehdotuksessa on kaavakartalla esitetty maakunnallinen ekologinen yhteystarve ja virkistysen viheryhteystarve erillisinä merkintöinä. Täydentävät eli paikalliset ekologiset yhteydet on osoitettu Luontoarvojen verkosto 2050-liitekartalla oikeusvaikutteisena. Lisäksi

liitekartalla on osoitettu informatiivisena ekologisten yhteyksien kehittämiskohteet. Ekologisia yhteyksiä koskevien määräysten kehittämissuositukset ohjaavat kaavamerkintöjen ohella ekologisten yhteyksien toteutumista riittävän leveinä ja laadukkaina. Lisäksi Virkistysverkosto 2050 - ja Kestävä vesien hallinta 2050 -liitekartoilla on tavoitteita luontoarvojen ja ekologisen verkoston säilyttämiselle.

Kaavaehdotuksessa on tarkasteltu rakentamisen ja virkistysalueiden suhdetta. Kaavakarttaan on lisätty virkistysalueen viheryhteystarvemerkinnot. Merkinnot osoittavat keskeisimpien yhteyksien tarpeen alueilla, joille on kaavassa osoitettu rakentamista.

Asumisen (A2) ja virkistysalue -merkinnällä oli kaavaluonnoksessa osoitettu vain golfkenttä, jonka toiminnan loppuessa alueen maankäyttö muuttuu virkistysalueesta asumiseen ja virkistysalueeseen. Merkinnän sisältöä on kaavaehdotukseen tarkennettu. Erillistä virkistysalueen ja asumisen sekoittunutta aluetta ei ole katsottu tarpeelliseksi osoittaa muualla kaava-alueella, sillä kaikki kaavassa osoitetut asumisen alueet sisältävät myös virkistysalueen ja kaavan määräyksillä on veloitettu turvaamaan riittävät lähivirkistysalueet ja yhteydet määräyksellä: "Alueella tulee turvata riittävät ja hyvin saavutettavat lähivirkistysalueet sekä laadukkaat virkistysyhteydet laajemmille viheralueille." Tämän asuinalueiden määräyksen lisäksi kaavassa on myös annettu yleismääräys, joka on voimassa koko kaava-alueella: "Viheralueverkoston ja virtavesien jatkuvuus sekä ekologinen ja virkistysellinen toimivuus ja riittävyys tulee turvata. Viheralueita tulee säilyttää yhtenäisinä aluekokonaisuuksina." ja siihen liittyvä kehittämissuositus: Rakentamisalueilla viheralueiden ja -yhteyksien suunnittelu vaatii maankäytön jatkosuunnittelussa laaja-alaisia kokonaistarkasteluja, joissa huomioidaan viheralueverkoston ja virtavesien kokonaisuus sekä yhteyksien toimivuus ekologisesti ja virkistyksellisesti.

18. FINAVIA

Finavia Oyj:n lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta

Espoon kaupunki on pyytänyt Finavia Oyj:ltä lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta 31.5.2018 mennessä.

Yleiskaavaluonnoksen kaavakartassa ja sen suunnittelumääräyksissä ei ole esitetty Helsinki-Vantaan lentoaseman lentokonemelualuetta tai sen siihen viittaavia merkintöjä. Lden 55 dB ylittävä lentokonemelualue (ennuste "2025", ns. uusi verhoikäyrä) on merkitty oikeusvaikutuksettomana liitekarttaan 5. Finavia katsoo, että on välttämätöntä, että lentokonemelualue esitetään Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan oikeusvaikutteisessa kaavakartassa. Finavia vaatii, että ns. uusi verhoikäyrä merkitään kaava- karttaan ja suunnittelumääräyksellä määrätään alueen soveltumattomuudesta uusien asuinrakennusten ja melulle herkän toiminnan sijoittamiseen.

Kaavaselostuksessa on käsitelty lentokonemelualuetta sekä ääneneristävyyksivaatimusten että lentokonemelun aiheuttaman mahdollisen kiusallisuuden näkökulmasta. Ns. uuden verhoikäyrän Lden 55 dB ylittävällä alueella on kaupungin rakennusjärjestyksessä asetettu asuinrakennusten ja muiden melulle herkkien toimintojen rakennusten ulkokuoren ääneneristävyyksivaatimukseksi vähintään 35 dB. Tätä aluetta laajemmalle alueelle on asetettu ääneneristävyyksivaatimukseksi vähintään 30 dB. Finavia pitää ääneneristävyyksivaatimusten asettamista yleisesti hyvänä, mutta katsoo, että ensisijaisesti tulee pidättäytyä uusien asuin- alueiden sijoittamisesta lentoonlähäreittien välittömään läheisyyteen. Espoossa ääneneristävyyksivaatimusten asettamista tulisi tarkastella myös suoraan laskeutumisreittien alla olevilla alueilla siten, että vaatimus olisi merkittävästi perusrakentamismääräyksiä tiukempi. Vuoden 2018 alusta voimaan tullut ääniympäristöasetus edellyttää jo 30 dB:n ääneneristävyyttä ympäristömelua vastaan.

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan alue sijaitsee Helsinki- Vantaan lentoaseman tärkeimmän lentoonlähtöreittien verkoston alla ja läheisyydessä. Finavia toteaa, että lentoonlähtöjen reitit alueella on suunniteltu yksityiskohtaisesti, jotta ne mahdollisimman hyvin kiertävät nykyiset asuinalueet. Finavia vastustaa uusien asuinalueiden sijoittamista lentoonlähtöreittien läheisyyteen sekä olemassa olevien alueiden laajentamista, sillä laajenevan asutuksen huomioiminen reittien suunnittelussa ei enää ole mahdollista. Laskeutumisreittien sijainnin määrää kiitotien maantie- teellinen suunta ainakin noin 15 kilometrin matkalla ennen kiito- tietä. Itä- ja pohjoistuulilla kiitoteiden 1 ja 3 laskeutumisreitit kulkevat Keski-Espoon ja Länsi-Vantaan ylitse.

Finavia pitää hyvin huolestuttavana sitä, että uusien ja laajennettavien alueiden uudet asukkaat eivät hahmota lentokoneiden lentoonlähtöreittien sijaintia ja koneiden määrää asuinalueella. Finavian kokemuksen mukaan tämä johtaa herkästi lentotoiminnan tai lentoaseman toiminnan muuttamista koskeviin vaatimuksiin, vaikka ilmatilan tai lentomenetelmien osin ei ole tapahtunut minkäänlaista muutosta. Asukkaiden informointi kaavojen laatimisen yhteydessä sekä eri alueiden markkinointivaiheessa on korostetun tärkeää tarpeettomien kiistojen välttämiseksi. Tämä korostaa lentokoneiden tai lentoreittien huomioimisen tarpeellisuutta alueen kaavoissa. Finavia katsoo, että kaavaselostuksessa tulee selkeämmin todeta lentoonlähtö- sekä laskeutumisreitit ja niiden sijainnit alueella. Tämän havainnollistamiseksi selostukseen tulee sisällyttää kuva lentoonlähtöreiteistä. Finavia liittää tähän lausuntoon kartat kiitotien kolme lentoonlähtöjen reittien tiheyksistä sekä kiitoteiden 1 ja 3 laskeutumisreiteistä liitettäväksi sellaisenaan tai editoituna kaavaselostukseen.

Lisätietoja Finaviassa antaa ympäristöasiantuntija Satu Routama, puhelin 020 708 2278, satu.routama@finavia.fi.

FINAVIA OYJ

Tekniikka & ympäristö

kko Viinikainen

kestävän kehityksen johtaja

Liitteet

1. Kiitotien 22R lentoonlähtöreitit vuonna 2017

2. Kiitoteiden 04L ja 04R laskeutumisreitit vuonna 2017

Tiedoksi

Tekniikka & ympäristö

Vastine Finavia Oyj:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Helsinki-Vantaan lentoaseman lentokonemelualue Lden 55dB ylittävä lentokonemelualue (Ennuste "2025") on merkitty liitekarttaan 6. Lentomelualuetta ei ole merkitty pääkartalle. Lentomelualue on huomioitu rakentamisen alueiden suunnittelussa eikä uusia rakentamisen alueita ole osoitettu Lden 55db ylittävälle lentomelualueelle. Lden 55db ylittävä alue on yleiskaavaehdotuksessa kokonaisuudessaan luonnonsuojelualueella tai virkistysaluetta lukuun ottamatta olemassa olevia Metsämaantien ja Kurkijärventien pientaloalueita. Selostusta on täydennetty tekstillä sekä kuvilla lentoonlähtö- ja laskeutumisreittien osalta.

19. PUOLUSTUSVOIMAT LOGISTIIKKARYKMENTTI

1.Asia

Espoon kaupunki on pyytänyt viitteenä olevalla asiakirjalla Puolustusvoimien lausuntoa Espoon pohjois- ja keskiosan yleiskaavaluonnoksesta.

2. Puolustusvoimien mielipide

Puolustusvoimien hallintoyksiköt ovat tutustuneet nähtäville asetettuun yleiskaavaluonnokseen.

Koska kuntakaavoilla sekä rakennus- ja toimenpideluvilla voidaan ratkaista yksittäisiä tuulivoimalakohteita, pyydetään tähän yleiskaavaan, alueelle laadittaviin kunnallisiin rakennusjärjestyksiin ja tarvittavilta osin muihin kuntakaavoihin lisäämään seuraava yleismääräys:

Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeista tuulivoimaloista koko kunnan alueella tulee aina pyytää erillinen lausunto puolustusvoimien Pääesikunnalta.

Myös alle 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeista pientuulivoimaloista tulee pyytää Pääesikunnan lausunto, mikäli kiinteistö mille voimala rakennetaan, rajoittuu Puolustusvoimien käytössä olevaan alueeseen.

Puolustusvoimilla ei ole muuta huomautettavaa nähtäville asetettuun yleiskaavaluonnokseen.

Espoon kaupunkia pyydetään lisäämään rakennusjärjestyksiin seuraava määräys:

Rakennustöitä tehtäessä, tulee huomioida alueella ja sen läheisyydessä mahdollisesti kulkevat Puolustusvoimien kaapelilinjat. Linjojen sijainti tulee selvittää vähintään kymmenen (10) työpäivää ennen aiottua rakentamista.

Puolustusvoimien kaapeleiden näyttö tulee tilata Johtotieto Oy:ltä. Johtotieto Oy ohjaa rakentajia kaapelivaurioiden välttämiseksi.

Kaapelinäyttötilausten yhteystiedot: Johtotieto Oy, Seutulantie 3-5 B, 04410 Järvenpää, puh. 0800 12600, sp.info@johtotieto.fi.

3.Yhteystiedot

Yhteyshenkilöt 1LOGR:ssa ovat kiinteistöpäällikkö, Seppo Kesänen puh. 0299 571 262 ja kiinteistöinsinööri Jukka Kohopää, puh. 0299 571 263, sähköposti etunimi.sukunimi@mil.fi.

Rykmentin komentaja
Everstiluutnantti Mika Multanen

Osastopäällikkö
Everstiluutnantti Tamio Salminen

Liitteet
Jakelu
Tiedoksi KAARTJR
MERIVE

ILMAVE
PVJJK
PVTIEDL
MAAVE

Eero Ruotsila, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta Logistiikkaosasto

Vastine Puolustusvoimien logistiikkarykmentin lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Kaava-alue ei selvitysten mukaan ole erityisen otollista tuulivoiman tuotannolle, eikä kaavalla suoraan osoiteta alueelle tuulivoimaloita. Tämä huomioon ottaen kyseiset kohdat olisivat strategisessa yleiskaavassa turhan yksityiskohtaisia määräyksiä. Lausuntojen pyytämistä koskevat kohdat lisätään selostukseen, jotta ne otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. Kaavamääräyksiin ei ole sisällytetty muidenkaan teemojen osalta lausuntojen pyytämistä koskevia kohtia.

20. CARUNA

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos

Viite: Lausuntopyyntönnö 29.3.2018

Nykyinen jakeluverkko ja suurjännitteinen jakeluverkko

Kaava-alueella sijaitse Caruna Espoo Oy:n Kumpyölin ja Auroranportin 110/20 kV:n sähköasemat sekä Ämmässuon 110 kV kytkinasema. Lisäksi kaava-alueella sijaitsee Caruna Espoo Oy:n Espoo-Ämmässuo 110 kV voimajohto. Nämä kohteet on merkitty kaavaan asianmukaisesti.

Kaava-alueella sijaitsee lisäksi Caruna Espoo Oy:n omistamaa 20 kV jakeluverkkoa, joka on tällä hetkellä toteutettu osin ilmajohtoilla ja osin maakaapeleilla. Pääasiallinen uuden 20 kV jakeluverkon rakentamistapa on maakaapelointi, jolloin ilmajohtojen määrä vähenee. Jakeluverkon osalta sähköjohtojen ja jakelumuuntamoiden sijoituksia käsitellään tarkemmin asemakaava- tasolla.

Uudet yhteystarpeet suurjännitteiselle jakeluverkolle

Kaavaselostuksen liitekarttaan 5 (Yhdyskuntateknisen huolto ja ympäristöterveys 2050) on merkitty Caruna Espoo Oy:n yhteystarpeet uusille 110 kV voimajohtoille Espoo-Kolmiranta ja Leppävaara-Juvanmalmi. Espoo-Kolmiranta voimajohto palvelisi uutta Kolmirannan 110/20 kV sähköasemaa ja kulkisi kaksoisjohtona Ämmässuon ja Kolmirannan välillä. Tällä saadaan parannettua sähkön toimitusvarmuutta Espoon Pohjoisosissa. Leppävaara-Juvanmalmi voimajohto palvelisi mahdollista uutta Juvanmalmin 110/20 kV sähköasemaa.

Caruna Espoo Oy:lle 110 kV voimajohtojen yhteystarpeiden säilytys Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa on tärkeää. Uusilla voimajohtoilla ja sähköasemilla mahdollistetaan Espoon kehittymistä ja vastataan sähkön kulutuksen kasvuun.

Muuta huomautettavaa

Caruna Oy:llä ei muuta huomautettavaa kaavaehdotukseen.

Sähköverkot / Minna Luojus 30.5.2018

Kunnioittaen
Caruna Oy Sähköverkot

Minna Luojus Verkostoanalyttikko puh. 050 560 1107
sähköposti minna.luojus@caruna.fi

Vastine Caruna Oy:n lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

[Merkittään tiedoksi.](#)

21. KAUPUNKITEKNIIKAN KESKUS

Kaupunkitekniikan keskuksen lausunto Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnokseen, alue 722300

Pahoittelemme lausunnon viivästymistä.

Massojen hallinta

Kulmakorvessa sijaitsevat Espoon maanlajitysalueet. Maanlajitysaluutilavuuden riittävyyden turvaamiseksi maanlajitysalueilla toteutetaan myös louhintaa. Kulmakorven alueella on suoritettu YVA-menettely puhtaiden ylijäämämassojen läjitykselle ja maa- aineiden otolle. Maa- ja kiviainestoiminta alueella tulee jatkossakin turvata.

Espoon kaupunki on käynnistänyt maa- ja kiviainesten hallinnan toimenpideohjelman laatimisen. Tähän työhön kuuluu myös maa- ja kiviainesten kierrätys- ja välivarastointialueiden turvaaminen. Kaava-alueelle tulee taata riittävät aluevaraukset teknisen huollon alueille.

Jalankulku- ja pyöräilyreitit

Pyöräilyn laatureitti on huomioitu kartalla oikein ja sille on oma kohtansa Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset kohdassa. Muilta osin jalankulku- ja pyöräireittien huomioon otto on ollut vaillinaista. Aiemmin yleiskaavassa ollut merkintä Pääulkouluireitti (yhteystarvetta osoittava merkintä, jonka sijainti ohjeellinen) on jäänyt kokonaan pois

Kaupunkisuunnittelukeskuksen ylläpitämän Pyöräilyverkon mukaiset muutkin merkittävät reitit, kuin alueelle sijoittuva lyhyt pyöräilyn laatureitti (baana), olisi voitu huomioida kaavassa jollain tavalla esimerkiksi näyttämällä ne Liikenne -aiheisessa liitekartassa 1. ja sen merkkien selitteissä. Lähinnä seutureitit siis, vaikkakin noudattelevat tie- ja katuverkoston reittejä. Mahdollisesti myös pyöräilyn muut pääreitit.

Valmistelija: Hanna Taari, puh. 050 3635695

Kaupunkitekniikan johtajan po.

Esa Rauhala Katupäällikkö

Harri Tanska
Kaupunkitekniikan johtaja 050 383 3209
harri.tanska@espoo.fi

Vastine Kaupunkitekniikan keskuksen lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Merkitään tiedoksi.

22. METSÄKESKUS

Koko lausunto:

Uuden kaavaehdotuksen kaavamerkinnot ja määräykset vaikuttavat merkittävästi maanomistajien mahdollisuuksiin hyödyntää omistamiansa metsäisiä maa-alueita metsätaloutta, biotaloutta ja ekosysteemipalveluja edistävällä tavalla. Ne vaarantavat myös metsätalouden toimintamahdollisuuksia sekä metsien taloudellisen ja ekologisen kestävyys.

Laajojen voimassa olevien yleiskaavojen maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden pääkäyttötarkoitus muuttuu. Alueita maa- ja metsätalouskäytöstä varataan rakentamiseen, virkistykseen ja avoimeksi maisemaksi. Näistä vain virkistysalueilla metsätalouden kestävä harjoittaminen on jatkossa mahdollista ja näilläkin alueilla maankäyttöä rajoitetaan maisematyölupavelvoitteella. Asumisen alueilla, kyläalueilla ja avoimen maisematilan alueilla metsälaki ei ole voimassa. Se aiheuttaa monia seurannaisvaikutuksia, joista tietoa myöhemmin lausunnossa.

Avoim maisematila

Keskisessä osassa aluetta Bodominjärven pohjois- ja itäpuolella on laajoja avoimeksi maisematilaksi kaavoitettuja alueita. Voimassa olevassa Espoon pohjoisosien yleiskaavassa (osa 1) alueet ovat varattu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Yleiskaavaluonnoksen selostuksessa kuvataan, että "Avoimet maisematilat -merkinnällä on osoitettu sellaisia kulttuurihistorialtaan arvokkaita ja vanhoja viljelymaisemia, joiden säilyminen avoimena jatkossakin katsotaan kaupunkikuvan kannalta erityisen tärkeäksi. Merkinnällä turvataan maaseutuelinkeinojen kehittämisedellytykset sekä maisemakuvan säilyminen ja arvojen huomioiminen.". Aluevarausmerkintä ei kuitenkaan turvaa maaseutuelinkeinoja ja niiden kehittämisedellytyksiä.

Metsätalous on merkittävä osa maaseutuelinkeinoja. Metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä hoidon ja käytön kannalta Avoim maisematila aluevarausmerkintä on erittäin ongelmallinen. Alueelle sijoittuu laajoja metsäsaarekkeita ja peltojen reuna metsiköitä. Metsälaki ei ole voimassa kuin yleiskaavojen M- ja V- alueilla, mikä aiheuttaa seurannaisvaikutuksia myös muiden lakien voimassaoloon, kuten Kestävän metsätalouden määraikaiseen rahoituslakiin (Kemera) ja Lakiin metsätuhojen torjunnasta (Metsätuholaki). Lisäksi metsänkayttöilmoitus vaaditaan vain alueilta, joilla metsälaki on voimassa. Tämän takia tieto aiotuista hakkuista ei tule Metsäkeskuksen kautta muille viranomaisille, mikäli aiotulla hakkuualueella, joka ei ole M- tai V- aluetta, on esim. Liito-orava- tai muita metsänkäsittelylle rajoituksia aiheuttavia lakeihin perustuvia ominaispiirteitä. Merkintä vähentää alueella olevien metsätalouden piirissä olevien maa-alueiden määrää ja pirstaloi metsikkökuviot entistä pienempiin käsittely-yksiköihin.

Avoim maisematila aluevarauksella sijaitsevilla peltojen metsäsaarekkeissa ja reunametsissä Metsätuholaki ei ole voimassa ja metsänomistaja ei ole velvollinen korjaamaan Metsätuholain velvoittamia havupuita alueella, jos alueella esiintyy myrskytuhoja.

Peltojen reuna metsät ovat alttiita myrskytuhoille, mikä lisää hyönteistuhoriskiä ja hyönteistuhoja myrskyn kaatamissa puissa, etenkin havupuissa. Myrskytuhojen on epäilty yleistävän ilmaston muuttuessa (www.ilmasto-opas.fi). Reunametsät ovat kiinteässä yhteydessä ympärillä olevaan metsään. Miten kaavassa huomioidaan metsätuhojen ehkäisy peltojen reuna metsistä ympärillä olevaan metsään ja kenellä on vastuu metsätuhojen torjunnasta?

Avoim maisematila on kaavaluonnoksen liitekartassa 3 osa virkistysverkostoa 2050. Metsätuhot vähentävät alueen virkistysarvoja ja suuri määrä kuolleita puita aiheuttavaa vaaraa virkistysalueella liikkujille.

Ympäristöministeriö on antanut 31.3.2000 asetuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä. Ministeriön asetus kaavamerkinnöistä on näin ollen tarkoitettu muodostamaan perustan kaavojen merkintäjärjestelmälle ja luomaan tiettyä yhtenäisyyttä merkintöjen käyttämiselle. Maankäyttö- ja rakennuslain keskeisenä tavoitteena on tehtäväjaoltaan mahdollisimman selkeän kaavajärjestelmän aikaansaaminen. Avoin maisematila merkintä ei tätä tavoitetta tue. Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus. Aikaisemmassa kaavassa maan pääasiallinen käyttötarkoitus on ollut maa- ja metsätalous. Alue sisältää pääosin peltoalueita metsäsaarekkeineen. Tällä hetkellä pääosin maa- ja metsätalousvaltainen alue suunnitellaan jatkossa palvelevan pääasiallisesti avointa maisematilaa, vaikka todellisuudessa alueen pääkäyttömuoto säilyy maa- ja metsätalous käytössä. Aluevarausmerkintä vaikeuttaa merkittävästi maaseutuelinkeinojen kehittämisedellytyksiä. Ympäristöministeriön asetuksessa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista kaavoissa käytettävistä merkinnöistä löytyy jo merkintä, joka kuvaa tämänkaltaisten alueiden käyttötarkoituksia ja se on Maatalous alue (MA). Maatalous alueen kuvauksessa sanotaan Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset oppaassa 11 seuraavaa: "Merkinnällä osoitetaan maatalouteen hyvin soveltuvia, maaperältään, ilmastoltaan ja maatilojen tilarakenteen kannalta parhaita alueita, yleisimmin peltoalueita sekä joissakin tapauksissa niihin liittyviä metsäalueita (reunavyöhykkeet ja saarekkeet). Tarkoituksena on ominaisuuksiltaan parhaiden viljelyalueiden pitäminen nykyisessä käytössä. Alueilta siirretään yleensä hajarakennusoikeus muualle."

Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus. Pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksessa on varattu aluevarausmerkinnällä avoin maisematila. Näillä alueilla maankäyttö muuttuu, kun maa- ja metsätalousvaltaiset alueet varataan avoimeksi maisematilaksi. Voiko maan pääkäyttötarkoitus olla maisemana toimiminen? Metsätalous on osa maaseutuelinkeinoja. Miten maaseutuelinkeinojen säilyminen turvataan avoimilla maisematiloilla? Onko maanomistajalle tiedotettu kaavamerkinnän vaikutuksista esimerkiksi metsätalouden tukiin?

Virkistysalueet

Laajoja voimassa olevien kaavojen maa- ja metsätalousvaltaisia alueita varataan kaavaluonnoksessa virkistysalueiksi. Yleiskaavaluonnoksen selostuksessa myös maa- ja metsätalousvaltaiset alueet ovat osa virkistysverkostoa (liitekartta 3). Virkistysalueiksi suunnitelluilla alueilla on merkitystä myös metsätaloudellisesti, mikä on syytä ottaa huomioon aluevarausta suunniteltaessa. Metsätalousalueita voidaan käyttää jokamiehenoikeudella ulkoiluun ja virkistykseen. Jos alue on tarpeen ottaa erityisen tehokkaaseen virkistyskäyttöön, on syytä harkita alueen osoittamista virkistysalueeksi, määritellä toteuttamisvastuu kunnalle tai valtiolle sekä keskustella maanomistajan kanssa toteuttamisesta. Maa- ja metsätalous valtaisina alueina alueiden virkistyskäyttö ei vaarannu, mutta metsäalueiden kaavoittaminen virkistysalueiksi, joilla vaaditaan maisematyölupa puiden kaatamiseen tai muuhun tähän verrattavaan toimenpiteeseen hankaloittavat metsätalouden harjoittamista.

Luonnon virkistyskäyttötutkimuksen mukaan yli puolet työikäisistä suomalaisista käy marjastamassa ja 40 prosenttia sienestämässä. Lähes kaikki lenkkeilevät, hiihtävät ja retkeilevät, useimmiten metsäympäristössä. Noin puolet ulkoilukerroista kohdistuu jokamiehenoikeudella käytettyihin metsäalueisiin. Yksityismetsien metsänhoito-ohjeissa ja suosituksissa annetaan ohjeita myös maiseman ja virkistyskäytön huomioon ottamisesta metsien käsittelyssä. Metsätöiden yhteydessä mm. vältetään selvästi havaittavien polkujen hävittämistä.

Metsätalouden toimenpiteet luovat luonnonympäristöön erirakenteisia metsiä ja metsien kuviokohtainen käsittely kehittää metsäalueiden mosaiikkia. Metsätaloukskäytössä olevat alueet luovat kulttuurivaikutukselta monimuotoisia ympäristöjä, joissa metsissä liikkuvat löytävät itselleen monimuotoisen vaihtelevan virkistytymisympäristön. Maisemanarvotutkimusten mukaan ihmiset arvostavat enemmän hoidettuja kuin hoitamattomia metsiä (esim. Silvennoinen 2017).

Virkistysalueen aluevarausmerkinnän kehittämissuosituksissa todetaan, että metsänhoidossa tulee ottaa alueen virkistyskäyttöedellytykset ja niiden kehittäminen huomioon. Virkistyskäyttöedellytykset huomioidaan parhaiten, kun aluevarausmerkintä säilytetään maa- ja metsätalouteen varattuna alueena.

Virkistysalueille säädetty maisematyölupavaatimus puiden kaatamisen yhteydessä tulee johtamaan virkistysarvon heikkenemiseen, kun maanomistaja joutuisi maksamaan Espoon kaupungin toimenpiteiden hinnaston mukaisesti vähintään 400 € jokaisesta aikomastaan metsänhoidolliseen toimenpiteeseen liittyvästä maisematyöluvasta. Kuten yllä todettiin, virkistysarvo on parempi hoidetuissa metsissä. Lupavaatimus johtaa V-merkinnällä varustettujen alueiden maisemallisten arvojen heikkenemiseen ja heikentyneeseen metsän kasvuun.

Metsätalousvaltaiset alueet

Maa- ja metsätalousvaltaisilta alueilta maisematyölupa vaatimus poistuu maankäyttö- ja rakennuslaissa 1.5.2017 tapahtuneiden muutosten seurauksena. Näillä alueilla metsäelinkeinojen harjoittaminen helpottuu.

Metsätuholaki

Metsätuhoja koskevasta lainsäädännöstä tärkein laki on Laki metsätuhojen torjunnasta. Lain tarkoituksena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Myrskyn vaurioittamissa puissa voi lisääntyä hyönteisiä, jotka voivat aiheuttaa taloudellisesti merkittäviä seuraustuhoja. Ensimmäisenä heikentyneisiin tai kaatuneisiin puihin iskeytyy kaarnakuoriaiset, joista tuhojen kannalta vaikeimpana lajina voidaan pitää kirjanpainajaa (*Ips typographus*), joka pystyy yksilömäärien ollessa suuria iskeytymään myös täysin terveisiin puihin. Pahimmassa tapauksessa kirjanpainajat voivat aiheuttaa laajoille alueille leviäviä tuhoja, joiden pysäyttäminen on vaikeaa. Laki metsätuhojen torjunnasta velvoittaa korjaamaan metsästä hyönteistuhoriskejä aiheuttavan määrän vahingoittuneita puita.

Kestävän metsätalouden määräraikainen rahoituslaki

Valtio tukee yksityisen metsänomistajan metsänhoito- ja metsänparannustöitä silloin, kun ne ovat yksityistaloudellisesti huonosti kannattavia. Kestävän metsätalouden rahoituslakiin perustuvasta tukimuodosta käytetään nimeä Kemera. 1.6.2015 säädetyt Kemera-lain muutokset astuivat voimaan 18.4.2016.

Yksityinen metsänomistaja voi saada valtion tukea erilaisiin metsänhoitotöihin, metsäteihin ja metsäluonnonhoitoon. Tavoitteena on edistää sellaisia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat metsien kasvuun ja käyttöön pitkällä aikavälillä ja joista saatava yksityistaloudellinen hyöty saadaan vasta useiden vuosikymmenien päästä. Tavoitteena on aktivoida ja kannustaa yksityismetsänomistajia hyvään ja kestäväan metsänhoitoon. Tukijärjestelmällä edistetään talousmetsien luonnonhoitoa ja kannustetaan säilyttämään ja ennallistamaan arvokkaita metsäluontokohteita.

Kohteilla, joilla metsälaki ei ole voimassa ei voida myöskään myöntää Kemera-tukea.

Kulttuuriarvojen säilyminen

Aluevarauksia avoin maisematila ja Virkistysalue ja niihin liittyvää velvollisuutta hakea maisematyölupaa puiden kaatamiseen tai muuhun näihin verrattaviin toimenpiteisiin perustellaan kulttuurimaiseman säilymisellä. Yleiskaava luonnoksen selostuksessa todetaan mm. seuraavaa: Maakunnallisten kulttuuriympäristöjen aluerajaus kaavakartalla perustuu maakuntakaavoituksen yhteydessä laaditun inventoinnin (Missä maat on mainioimmat, Uudenmaanliitto 2012) aluerajauksiin.

Uudenmaan liitto on vuoden 2012 Missä maat on mainiommat -selvityksessään tunnistanut maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Maakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä sijoittuu kaava-alueelle osittain tai kokonaan viisi kokonaisuutta:

- Espoonjokilaakson maisema-alue
- Bodomjärven ympäristö
- Espoon kartanon kulttuurimaisema
- Nuuksion erämaakylä- ja huvila-alue
- Söderskogin viljelyalue.

Uudenmaan liiton vuoden vuonna 2016 päivitetyssä Missä maat on mainioimmat -selvityksessä yhtenä valintakriteerinä arvokkaalle maisema-alueelle on elinvoimainen maaseutu. Selvityksessä todetaan, että "Maaseudun kulttuurimaisema säilyy ja kehittyy vain silloin, kun maaseutu pysyy asututtuna ja alueella harjoitetaan maa- ja metsä-taloutta.", nyt maakunnallisten arvokkaiden elinympäristöjen alueella maa- ja metsätaloudelle varattavat alueet supistuvat entisestään. Tämä vaarantaa sekä alueen maa- ja metsätalouden harjoittamisen, että alueen maa kunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen säilymisen.

Maisematyölupaa vaativa puiden kaato metsäalueella maksaa Espoossa vähintään 400 € ja enintään 2000 €. Alueen kulttuuriympäristöt (kaava kartan liitekartta 4) sijaitsevat pääasiallisesti avoimella maisema alueella tai virkistysalueilla. Maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksissa todetaan, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon: 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Miten sisältövaatimukset voidaan täyttää, kun maiseman hoidosta voidaan periä maksu, joka tekee maisemanhoidosta jopa mahdollisesti taloudellisesti kannattamatonta tai

aiheuttaa kustannuksia maanomistajalle? Kun huomioidaan vielä, että avoimet maisematilat tulee pysyä avoimena, on kohtuutonta vaatia, että maanomistaja hakee maisematyölupaa puunkaatoon.

Vaikutusten arviointi

Yleiskaavan laatimisen yhteydessä on MRL 9 §:n mukaisesti tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Nyt laaditussa yleiskaavaluonnoksessa on eritasoisia luontoselvityksiä, mutta laajojen maankäyttömuutosten maa- ja metsätalous alueista avoimeksi maisematilaksi ja virkistysalueiksi sekä kaavarajoitteiden (erityisesti maisematyöluvan hakemisen velvoite) ja sen aikaansaama merkitystä ja vaikutustarkastelua metsätalouden harjoittamiselle ei ole selvitetty.

Metsätalous on pääomavaltainen elinkeino, jonka vuotuinen liike-tulos on Suomessa keskimäärin 117 euroa hehtaaria kohden (SVT: Luonnonvara keskus, Yksityismetsätalouden liike-tulos 2016). Maisematyölupaa vaativa puiden kaato vie maanomistajalta varovaisellakin arviolla yli kolmen vuoden hehtaarikohtaiset tulot, jos metsänomistaja pyrkii hoitamaan metsiään suositusten mukaisesti.

Avoin maisematila on aikaisemmassa yleiskaavassa ollut pääasiallisesti maa- ja metsätalous alueiksi varattua aluetta ja tällä merkinnällä turvattaisiin edelleen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava-alueen valtakunnallisesti, paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja alueiden virkistysarvot, jos maaseutumaisemaa halutaan korostaa tälle alueella voi myös käyttää edellä mainittua MA-aluevarausta. Näin ollen alueella on edelleen metsälaki voimassa ja vältetään ne vaikutukset, mitkä alueelle koituvat, jos metsälaki ei jatkossa olisi voimassa. Metsä lain 5 b § mm. sallii hakkuut erityiskohteissa. Jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla (Metsälaki 5 b §).

Voimassa olevien yleiskaavojen maa- ja metsätalousalueita varataan uudessa kaavassa virkistysalueiksi ja avoimeksi maisematilaksi samalla näille alueille asetetaan maisematyölupavaatimus. Onko näiden muutosten yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia arvioitu maankäyttö ja rakennuslain 9 § mukaan? Maisematyölupa vaatimus aiheuttamat taloudelliset vaikutukset metsätaloudelle ovat monitahoisia ja esimerkiksi taimikonhoidon tai nuoren metsän hoidon laiminlyönti johtaa kasvatappioihin metsänkierron edetessä. Maisematyölupa vaatimus vaikeuttaa alueiden metsätaloudellista käyttöä ja jotkut toimenpiteet voivat tulla maanomistajalle taloudellisesti kannattamaksi, mikä taas voi johtaa kokonaisvaltaisesti metsien kasvun heikkenemiseen. Metsätalouden ja ilmastomuutoksen kannalta on myös Espoon kaupungin etu, että alueen metsät säilyvät hyvin kasvavana.

Resurssiviisaus

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksen selostuksessa mainitaan, että "Resurssiviisauden tavoitteet sisältyvät myös Espoon kaupungin ja maankäytön suunnittelun tavoitteisiin." ja resursseilla tarkoitetaan mm. luonnonvaroja ja raaka-aineita. Espoon tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Hyvä metsän-hoito tukee Espoon kaupungin tavoitteita resurssiviisaiden luonnonvarojen ja raaka-aineiden käytössä ja tuotannossa. Metsien hyvällä hoidolla voidaan vauhdittaa puuston kasvua ja voimistaa metsien myönteisiä ilmastovaikutuksia.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan:

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Ympäristöministeriön periaatepäätöksessä maisema-alueista ja maisemanhoidon keittämisestä (1995) todetaan, että "Maaseudun kulttuurimaisemia voidaan suojella vain niiden hoidosta huolehtimalla" maisematyölupa ei Avoimen maiseman ja virkistysalueilla turvaa maaseudun kulttuurimaisemia vaan

asettaa rajoituksia kulttuurimaiseman hoidolle. Periaatepäätöksessä todetaan myös, että "Maisema-alueiden arvojen säilyttäminen edellyttää, että maaseudun perinteiset elinkeinot ja asutus pidetään elinvoimaisena. Koska maisemanhoidon toimenpiteet eivät ole useinkaan taloudellisesti kannattavia, on niitä varauduttava tukemaan." Edelleen maisematyölupa aiheuttaa vain kustannuksia maaseudun elinkeinoille, kuten metsänhoidolle. Periaatepäätöksen mukaan toimenpiteitä olisi varauduttava tukemaan ei rajoittamaan.

Yleiskaavaluonnos ei luo edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistää luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä puunkäytön osalta. Maisematyölupavaatimus virkistysalueilla vaikeuttaa metsän käyttöä ja tekee osasta metsänhoidon toimenpiteistä kannattamattomia. Tämä johtaa metsien heikentyneeseen kasvuun ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen heikkenemiseen. Metsänhoidolla voimme vauhdittaa puuston kasvua ja turvata luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Metsien hiilinieluja voidaan lisätä ja voimistaa metsien ja metsätoimialan myönteisiä ilmastovaikutuksia oikein toteutettujen hakkuiden ja metsien hoidon avulla.

Edellä mainitut asiat huomioiden

Suomen metsä keskus lausuu, että voimassa olevien yleiskaavojen M -alueet, jotka ovat Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksessa kaavoitettu virkistysalueeksi tai avoimeksi maisematilaksi, säilytetään metsä-lousvaltaisina alueina (M). Vaihtoehtoisesti luonnoksessa oleva avoin maisematila voidaan kaavoittaa myös maatalous (MT) merkinnällä ja maisematyöluvan laatimisvelvoite tulisi poistaa niiltä V-alueilta, jotka ovat yksityisien maanomistajien omistuksessa ja hallinnassa. M -alkuisilla alueilla metsien käyttöä ohjataan ja valvotaan metsälailla ja Tapion metsänhoidon suosituksilla.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutokset tulivat voimaan 1.5.2017. Maisematyölupaa ei voi enää vaatia "M-alkuisilta" alueilta. Maankäyttö- ja rakennuslain muutosta ei tule myöskään kiertää aluevarausmerkinnöin, jotka salliivat maisematyölupavaatimuksen.

Suomen metsä keskus, Jpy pyytää vastineen antamaansa lausuntoon ja toimittamaan sen osoitteella: kirjaamo@metsakeskus.fi.

Viitteet

Laki metsätuhojen torjunnasta. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131087>

Metsälaki. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150034>

Tapion metsänhoito suositukset. Saatavissa: <http://www.metsanhoitosuosituksesi.fi/>

Silvennoinen H. (2017). Metsä maiseman kauneus ja metsänhoidon vaikutus koettuun maisemaan metsikkötasolla. <https://doi.org/10.14214/df.242>. saatavissa: <https://dissertationesforestales.fi/article/7732/keyword/vuodenajan+vaikutus>

Valtioneuvoston periaatepäätös maisema-alueista ja maisemanhoidon kehittämisestä. Saatavissa: http://www.ymparisto.fi/fi-Fi/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet

Yksityismetsätalouden liiketulos 2016. Saatavissa: http://stat.luke.fi/yksityismets%C3%A4talouden-liiketulos-2016_fi

Vastine Metsäkeskuksen lausuntoon Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnoksesta:

Avoim maisematila

Avoim maisematila -merkintää on tarkennettu ja se on kaavaehdotuksessa avoimen maisematilan elinkeinoalue, jota kehitetään avoimen maisematilan ja reunametsien säilyttämistä tukevien elinkeinojen alueena. Lisäksi kaavaratkaisussa on tehty luonnosvaiheen jälkeen tarkennuksia avoimen maisematilan elinkeinoalueen rajauksiin. MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus on poistettu avoimen maisematilan elinkeinoalueelta, mutta se on voimassa alueilla siltä osin, kuin alueille on osoitettu ominaisuusmerkintä "arvokas kulttuuriympäristö".

Avoimen maisematilan elinkeinoalueet on tarkoitettu pidettäväksi viljelyssä, laitumina, virkistys- ja matkailukäytössä tai muutoin hyödynnettynä siten, että avoimet maisematilat ja niihin liittyvä reunapuusto sekä metsäsaarekkeet säilyvät. Alueisiin kuuluu nykyisinkin viljelykäytössä olevien peltojen lisäksi esimerkiksi sellaisia entisiä avoimia viljelyalueita, jotka ovat nykyisin virkistyskäytössä, esimerkiksi golfkenttinä. Avoimen maisematilan elinkeinoalue -aluevarausmerkintä **turvaa** maaseudun elinkeinoja ja niiden kehittämisedellytyksiä.

Voimassa olevissakin yleiskaavoissa on arvokkaan kulttuuriympäristön alueita merkitty M-merkintöjen (aluevarausmerkintä) päälle kulttuurihistoriallisesti merkittävää ympäristöä osoittavalla viivoituksella (ominaisuusmerkintä). Näillä alueilla on nykyisinkin voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus myös puunkaadoille. Tätä ei ole kaavatyön maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä käsittelevässä selvityksessä eikä maisematyölupien yhteydessä laadittujen kyselyiden perusteella tähän mennessä koettu viljelyä tai metsätalouden harjoittamista merkittävästi rajoittavaksi. Yleiskaavan sisältövaatimuksissa (MRL 39 §) on edelleen kirjattuna tarve vaalia maisemia. Metsälaki ei yksin riitä turvaamaan maisemia, vaikka se niiden huomioimiseen hakkuissa ohjaakin.

Haasteet suhteessa metsälakiin puustoisten alueiden merkitsemisessä muulla kuin M- tai V-merkinnällä on kaavaehdotusta laadittaessa tunnistettu. Laajempia puustoisia alueita tai alueita, joilla on metsälakikohteita, on siksi ehdotusvaiheessa mahdollisuuksien mukaan merkitty muulla kuin maisematilamerkinnällä. Kaavaluonnoksen avoin maisematila -ruutuja on myös muutettu maa- ja metsätalousalueiksi paikoissa, jotka eivät ole kulttuurihistoriallisessa selvityksessä nousseet arvokkaiksi ja joilla nähdä olevan maankäytön muospaineita virkistys- tai matkailukäyttöön uuden asumisen myötä.

Virkistysalue

Pääosin virkistysalueet on kaavassa osoitettu voimassa olevan yleiskaavan mukaisina. Maa- ja metsätalousalueita on kaavaluonnoksessa merkitty kuitenkin virkistysalueiksi kaavan mahdollistamien uusien asuinalueiden luoman virkistyskäyttöpaineen takia, esimerkiksi Histan ja Myntinmäen uusien asemanseutujen ympäristössä. Virkistysalueilla on metsätalous sallittu.

Kaava-alueen virkistysalueille on asetettu toimenpiderajoitus, jotta merkinnät olisivat yhteneviä muiden Espoossa voimassa olevien yleiskaavojen kanssa ja asettaisivat maanomistajat siten tasa-arvoiseen asemaan kaikkialla Espoossa ja jotta alueiden virkistyskäyttö pystytään turvaamaan. Toimenpiderajoituksen johdosta maisematyölupaa ei vaadita kaikille metsänhoitotoimille eikä sen tavoitteena ole rajoittaa normaaliin metsänhoitoon kuuluvia maisemanmuutoksia. Toimenpiteiden vähäisyys ja luvantarve harkitaan tapauskohtaisesti luvanvaraisuuden arvioinnin yhteydessä. Pohjois-Espoossa alueilla, joilla on voimassa toimenpiderajoitus, luvanvaraisia hakkuita ovat pääsääntöisesti ainoastaan uudistushakkuut. Hyvän metsänhoidon suositusten mukaiset metsätaloustyöt (mm. taimikon hoito ja harvennukset) eivät yleensä edellytä lupaa. Mitä lähempänä ollaan asutusta ja mitä enemmän alueella on virkistyskäyttöä, sitä herkemmin lupakynnys ylitetään.

Maa- ja metsätalousalueet

Maa- ja metsätalousalueille ei kaavaehdotuksessa ole asetettu toimenpiderajoitusta. Metsiä ja viljelyalueita on kaavaratkaisussa pyritty säilyttämään yhtenäisinä aluekokonaisuuksina, mikä tukee elinkeinojen toimintaedellytysten säilymistä.

Resurssiviisaus ja tuet

Maanviljelyn tuet ovat edelleen mahdollisia avoimen maisematilan elinkeinoalueilla. Virkistysalueilla ja maa- ja metsätalousalueilla myös kemera-tuet ovat edelleen mahdollisia. Maisematyöluvalla ei pyritä rajoittamaan metsien ekologisesti kestäväää käyttöä vaan ainoastaan pidätetään oikeus ehkäistä maisemia voimakkaasti muuttavia toimenpiteitä.

Vaikutusten arviointi

Vuonna 2019 tehtiin selvitys liittyen kaavaluonnoksen vaikutuksista maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiin sekä maanomistajien kaavaluonnoksesta koituviin velvollisuuksiin. Selvitystä varten kartoitettiin tähän aiheeseen liittyvät kaavaluonnosta koskeneet mielipiteet ja lausunnot. Lisäksi haastateltiin maanomistajia, joilla on omistuksia erityisesti alueilla ja joilla merkintä kaavaluonnoksen mukaan merkittävästi muuttuu. Selvityksen tuloksia esiteltiin 11.9. metsänomistajille tarkoitetussa tilaisuudessa.

Selvityksessä kartoitettiin kaavamerkintöjen vaikutusta eri maa- ja metsätalouden tukiin ja sellaisten alueiden puustoisuutta, jotka eivät luonnoksen tilanteessa olisi metsälain piirissä. Maisematyöluvasta mahdollisesti koituvia kustannuksia arvioitiin suhteessa päätehakkuista Etelä-Suomessa saataviin arvioituihin tuloihin. Selvityksessä on tukimuodoista tarkasteltu erityisen tarkasti kemera-tukea, eikä sen Espoossa voida katsoa muodostavan merkittävää tulonlähdettä suurimmalle osalle maanomistajia. Myös laki metsätuhojen torjunnasta on otettu erityistarkasteluun ja arvioitu metsälain ulkopuolelle kaavaluonnoksessa jäävän puuston määrää. Voimassaolevissa yleiskaavoissa on voimakkaan puustoisia alueita, jotka eivät ole tähän mennessä merkinnästään johtuen olleet metsälain piirissä (esim. voimassa olevien yleiskaavojen kyläalueet). Avoimen maisematilan elinkeinoalue -merkinnän (selvitysvaiheessa merkintä oli vielä Avoin maisematila) vaikutuksia metsätuhojen osalta on arvioitu näistä alueista saatavilla olevan tiedon perusteella avointen alueiden reunametsien erikoispiirteet huomioon ottaen. Selvityksen tulosten perusteella kaavaratkaisua on metsäalueiden osalta tarkistettu edellä mainituin keinoin aiheutuvien haittojen minimoimiseksi.